

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права та правосуддя

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Методичні вказівки до семінарських занять
для підготовки здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання
за спеціальністю 081 «Право»
освітньо-професійною програмою «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура.
Адвокатура)

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
кримінального права та правосуддя
Протокол № 11 від 08.01.2020 року

Кримінальне право. Методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійної програми Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»/ Укл.: Берднік І.В. – Чернігів : ЧНТУ, 2020. – 162 с.

Укладач: Берднік Інна Володимирівна, доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права ЧНТУ, к.ю.н., доцент

Відповідальний за випуск: Коломієць Наталія Володимирівна, завідувач кафедри кримінального права та правосуддя, доктор юридичних наук, доцент.

Рецензент: Марущак Наталія Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права юридичного факультету Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій ЧНТУ

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО”	5
1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни	5
1.2. Очікувані результати навчання з дисципліни	6
1.3. Програма навчальної дисципліни	7
1.4. Структура навчальної дисципліни	Ошибка! Закладка не определена.
1.5. Теми практичних занять	Ошибка! Закладка не определена.
2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	29
Тема 2.1. Поняття і система кримінального права. Наука кримінального права	34
Тема 2.2. Поняття злочину. Склад злочину.....	47
Тема 2.3. Об’єктивна сторона злочину	50
Тема 2.4. Суб’єктивна сторона злочину	54
Тема 2.5. Стадії злочину.....	66
Тема 2.6. Співучасть у злочині	69
Тема 2.7. Повторність, сукупність і рецидив злочинів	79
Тема 2.8. Наукові основи кваліфікації злочинів	86
Тема 2.9. Поняття та види злочинів проти основ національної безпеки України.....	89
Тема 2.10. Злочини проти волі, честі та гідності особи.....	100
Тема 2.11. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості.....	104
Тема 2.12. Поняття, види та загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти власності. Некорисливі злочини проти власності	114
Тема 2.13. Корисливі посягання, пов’язані з незаконним обертанням чужого майна на користь винного або інших осіб та не пов’язані з обертанням чужого майна на свою користь або на користь інших осіб	119
Тема 2.14. Злочини проти довкілля.....	123
Тема 2.15. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика і види злочинів проти громадської безпеки. Порушення різних правил, що забезпечують громадську безпеку	129
Тема 2.16. Злочини проти безпеки виробництва	134
Тема 2.17. Поняття та система транспортних злочинів. Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатацію залізничного, водного чи повітряного транспорту.....	137
Тема 2.18. Злочини проти громадського порядку та моральності.....	142
Тема 2.19. Поняття і види злочинів проти здоров’я населення. Злочини, пов’язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров’я населення. Злочини, пов’язані з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу.	145
3. ЗРАЗОК ВИРІШЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ	151
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	155
5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЕКЗАМЕН (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА).....	158
6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЕКЗАМЕН (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА).....	161

ВСТУП

Практичні заняття є важливою складовою вивчення курсу Загальної і Особливої частини кримінального права України. Вони проводяться з усіх основних тем і **мають на меті:**

- поглиблення і розширення знань з цієї навчальної дисципліни;
- оволодіння уміннями користуватися текстом Кримінального кодексу України (далі - КК України), нормативно-правовими актами інших галузей права, правовими позиціями Верховного Суду України з питань застосування законодавства;
- вироблення навиків застосування кримінально-правових норм до конкретних життєвих ситуацій.

Для досягнення вказаних цілей під час підготовки до практичних занять здобувачі вищої освіти повинні виконати запропоновані завдання, а на аудиторних заняттях в ході дискусії з колегами-студентами та з участю викладача з'ясувати правильні рішення, вияснити аргументи на їх користь.

Для практичних занять пропонуються завдання кількох типів:

- 1) спрямовані на детальне вивчення тексту КК;
- 2) які полягають у відшуванні нормативно-правових актів, до яких слід звертатися при застосуванні бланкетних диспозицій статей КК та в порядку субсидіарного застосування правових норм;
- 3) змістом яких є ознайомлення з позицією слідчо-прокурорської та судової практики з певних питань, її критичний аналіз;
- 4) що служать з'ясуванню теоретичних підходів до вирішення певних дискусійних положень, аналізу спірних позицій, викладених в літературі;
- 5) які становлять собою конкретні життєві ситуації (задачі - описання конкретних суспільно небезпечних посягань), які належить оцінити з позицій КК. Такі задачі, як правило, взяті з матеріалів кримінальних проваджень, переважна частина з них відноситься до опублікованої практики Верховного Суду України, інших судів.

Метою даного навчально-методичного видання є сприяння формуванню у здобувачів вищої освіти ННІ права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету навичок самостійної навчальної, науково-дослідної й практичної роботи, а також допомога здобувачам вищої освіти в опрацюванні питань, які виносяться на семінарські заняття.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО”

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Здобувач вищої освіти повинен отримати знання про кримінальне право як галузь права та окрему галузь юридичної науки, а також виробити навички застосування кримінального закону. У зв'язку із цим передбачається: з'ясування у процесі навчання поняття кримінального права як правової галузі, його значення, принципів та місця у системі права України; вивчення джерел кримінального права, його системи, призначення та змісту норм його Загальної частини; напрацювання здобувачем вищої освіти навичок тлумачення кримінально – правових норм, їх застосування при розв'язанні задач, виконанні тестових завдань, підготовці проектів процесуальних документів тощо.

Кожен здобувач вищої освіти повинен засвоїти знання з Загальної і Особливої частини кримінального права і отримати відповідні практичні навички, необхідні та достатні для його підготовки як юриста, на рівні вимог, що пред'являються освітньо-професійною програмою підготовки юристів – бакалаврів.

Здобувачі вищої освіти набувають здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу правових процесів і явищ, розуміння їх причинно-наслідкових зв'язків (ЗК-2); здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції (ЗК-10); знання засад і доктрин національного права, правових інститутів фундаментальних галузей права (ФК-1); здатність кваліфіковано застосовувати у професійній діяльності норми матеріального та процесуального права (ФК-2); здатність і готовність особи забезпечувати дотримання прав і свобод людини та громадянина під час здійснення правоохоронної та правозахисної діяльності, призначення, виконання покарань (ФК-3); Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (ФК-4); Здатність здійснювати кримінально-правову кваліфікацію суспільно-небезпечних діянь, що містять склад злочину (ФК-13); Здатність з'ясовувати умови та причини економічної злочинності та розробляти заходи їх запобігання (ФК-15); Здатність розслідувати кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності (ФК-16); Здатність до застосування норм чинного законодавства щодо призначення експертизи у кримінальному провадженні (ФК-17); здатність тлумачити та застосовувати норми кримінального та кримінального процесуального законодавства щодо звільнення від кримінальної відповідальності і покарання (ФК-18).

Завдання, які вирішуються в процесі вивчення дисципліни:

- 1) з'ясування у процесі навчання поняття кримінального права як правової галузі, його значення, принципів та місця у системі права України;
- 2) вивчення джерел кримінального права, його системи, призначення та змісту норм його Загальної частини і Особливої частини;

3) напрацювання здобувачами вищої освіти навичок тлумачення кримінально – правових норм, їх застосування при розв’язанні задач, виконанні тестових завдань, підготовці проектів процесуальних документів.

1.2. Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачем вищої освіти повинен:

знати:

- 1) поняття кримінального права;
- 2) закон про кримінальну відповідальність;
- 3) поняття злочину;
- 4) склад злочину;
- 5) стадії злочину;
- 6) множинність злочинів;
- 7) обставини, що виключають злочинність діяння;
- 8) співучасть у вчиненні злочину;
- 9) поняття кваліфікації злочинів;
- 10) поняття, підстави, принципи кримінально-правової кваліфікації злочинів;
- 11) кваліфікацію злочину з урахуванням стадії його вчинення;
- 12) кваліфікацію злочинів, вчинених у співучасті;
- 13) кваліфікацію множинності злочинів;
- 14) кваліфікацію при конкуренції кримінально-правових норм;
- 15) кваліфікацію діяння при деяких видах помилок у кримінальному праві;
- 16) кваліфікацію діянь, вчинених за обставин, що усувають їх злочинність.

вміти:

- 1) застосовувати базові знання юридичних наук та розуміти їх місце в системі наук (ПРН 2);
- 2) демонструвати кваліфіковане застосування знань у професійній діяльності (ПРН 8):
 - використовувати рішення Конституційного Суду України, постанови Пленуму Верховного Суду України, правові позиції Верховного Суду України;
- 3) тлумачити та правильно застосовувати норми матеріального та процесуального права (ПРН 9):
 - проводити юридичний аналіз основних інститутів Загальної частини кримінального права, тобто визначати поняття, ознаки та їх значення;
- 4) кваліфікувати суспільно небезпечні діяння, що містять склад злочину та визначати за їх вчинення покарання (ПРН 12):

- давати кримінально-правову характеристику діям, вичерпний перелік яких міститься в Особливій частині права, тобто розкривати зміст злочинів через ознаки складу злочину;
- розв'язувати практичні ситуації за схемою: загальна оцінка ситуації – проміжна кваліфікація – обґрунтування проміжної кваліфікації з точки зору правозастосовних документів – обґрунтування проміжної кваліфікації з точки зору теорії кримінального права – остаточна кваліфікація та її обґрунтування – юридичне формулювання звинувачення;

5) розробляти заходи, спрямовані на запобігання суспільно-небезпечних діянь (ПРН 15).

1.3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Поняття кримінального права. Закон про кримінальну відповідальність.

Тема 1. Поняття і система кримінального права. Наука кримінального права

Кримінальне право як система юридичних норм, що встановлюють злочинність і карність діянь. Службова роль кримінального права у становленні і розвитку незалежної держави Україна.

Кримінальне право як самостійна галузь права і явище цивілізації та культури.

Історична обумовленість кримінального права, розвиток світової цивілізації і вдосконалення кримінального права.

Предмет і метод кримінального права. Своєрідність предмету і методу кримінально-правового регулювання і їх відмінність від предмету і методу інших галузей права. Значення практики правоохоронних органів для визначення змісту предмету і методу кримінально-правового регулювання.

Кримінальний закон, злочин і покарання як основні поняття кримінального права. Охоронна, попереджувальна і виховна роль норм та інститутів кримінального права. Проблема ефективності норм кримінального права.

Конституція України і завдання кримінального законодавства. Загальнолюдські цінності і їх роль у визначенні завдань кримінального права. Охорона людини, її прав та інтересів як пріоритетні завдання кримінального права.

Значення гуманізму, інших моральних засад для формування основних положень кримінального права. Конкретизація завдання кримінального права з урахуванням соціальних потреб в охороні правопорядку і розвитку

матеріального і духовного добробуту суспільства. Актуальні завдання кримінального права в сфері боротьби з організованою злочинністю і в зв'язку з переходом до ринкових економічних відносин. Кримінально-правова політика України.

Кримінальне, кримінально-процесуальне, кримінально-виконавче право, криміналістика, кримінологія як галузі, що ототожнюють комплекс дисциплін кримінального циклу. Взаємозв'язок кримінального права і інших галузей права (теорії держави та права, конституційного, адміністративного, цивільного та ін.).

Кримінальне право як засіб, покликаний забезпечити нормативні умови швидкого і повного розкриття злочину, реального і своєчасного відшкодування моральних і матеріальних збитків, завданих потерпілому, поновлення порушених інтересів власника, створення передумов виправлення осіб, які скоїли злочин.

Наука кримінального права. Предмет і метод науки кримінального права. Співвідношення предмету і методу кримінального права (як галузі права) та предмету і методу кримінального права. Методологія науки кримінального права. Використання в науці кримінального права різних методів пізнання: логіко-юридичного, зрівняльно-правового, статистичного, конкретно-соціологічного та ін.

Завдання науки кримінального права. Вивчення і узагальнення практики правоохоронних органів для розробки рекомендацій по правильному застосуванню кримінального закону як мета кримінального права.

Зв'язок науки кримінального права з кримінологією, соціологією, соціальною психологією, іншими суспільними і природничими науками. Роль науки кримінального права в удосконаленні законодавства і розробці проектів кримінальних законів, правильному тлумаченні кримінального закону і підвищенні ефективності його дії.

Система курсу кримінального права. Огляд учбової, періодичної і монографічної літератури з проблем кримінального права.

Поняття принципу кримінального права. Система кримінально-правових принципів, їх значення і взаємозв'язок з загальними принципами права. Принципи кримінального права та на різних етапах розвитку кримінального законодавства.

Принципи кримінального права в діючому законодавстві, їх види і загальна характеристика. Реалізація кримінально-правових принципів в нормах кримінального законодавства, а також діяльності правоохоронних органів.

1. Принцип законності.

Принцип рівності громадян перед законом.

Принцип невідворотності відповідальності.

Принцип особистої та винної відповідальності.

Принцип справедливості та гуманізму.

Принцип демократизму.

2. Відповідальність особи, яка вчинила злочин, незалежно від походження, соціального, службового стану, расової і національної приналежності, політичних переконань, статі, освіти, ставлення до релігії, роду та характеру занять, місця проживання та інших обставин.

3. Неможливість визнання особи винною в скоєнні злочину і притягнення її до кримінального покарання інакше, як за вироком суду і у відповідності з законом.

4. Єдиною підставою притягнення до кримінальної відповідальності є здійснення діяння, яке має всі ознаки складу злочину, передбаченого кримінальним законом.

5. Неможливість нести кримінальну відповідальність двічі за один і той же злочин.

ТЕМА 2. Кримінальна відповідальність та її підстави. Закон про кримінальну відповідальність

Кримінальна відповідальність як різновид юридичної відповідальності. Проблема кримінальної відповідальності в науці кримінального права. Суть кримінальної відповідальності.

Підстави кримінальної відповідальності в теорії кримінального права. Кримінальний закон про підстави кримінальної відповідальності.

Кримінальна відповідальність і кримінально-правові відносини. Суб'єкти кримінально-правових відносин, їх права та обов'язки.

Питання про кримінально-правові відносини в науці кримінального права.

Виникнення кримінальної відповідальності і форми її реалізації. Припинення кримінальної відповідальності, звільнення від кримінальної відповідальності. Кримінальна відповідальність, покарання і інші заходи кримінально-правового впливу.

Кримінальна відповідальність і її підстави за зарубіжним кримінальним законодавством.

Поняття і значення кримінального закону, його основний зміст. Потреба охорони особи, її інтересів, власності, суспільства, держави як основа для прийняття чи зміни кримінального закону. Функції кримінального закону.

Пріоритет кримінального закону перед підзаконними актами чи відомчими актами. Обов'язковість відповідності кримінального закону міжнародно-правовим актам, до яких приєдналась Україна.

Історія кримінального законодавства, його загальна характеристика.

Виникнення кримінального законодавства України.

Кримінальне законодавство до його кодифікації. Використання законодавства повалених урядів, його загальна характеристика.

Кодифікація кримінального законодавства України. Перший Кримінальний кодекс України, його оцінка і загальна характеристика. Інше

кримінальне законодавство, яке діяло на Україні. Наступна кодифікація кримінального законодавства на Україні. Кримінальні закони прямої дії, їх загальна характеристика.

Діюче кримінальне законодавство України.

Структура кримінальних законів. Поняття і особливості кримінально-правової норми. Структура норм Загальної і Особливої частини кримінального законодавства. Поняття і види диспозицій і санкцій.

Тема 3. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі та просторі

Дія нормативних законів в просторі. територіальний принцип дії кримінального законодавства. Визначення місця здійснення злочину і дія кримінальних законів у просторі.

Дія кримінального закону стосовно діянь, які здійснюють іноземні громадяни і особи без громадянства. Вирішення питання про кримінальну відповідальність за злочини, вчинені на території України дипломатичними представниками іноземних держав і іншими особами, не підсудними в кримінальних справах судам України. Видача злочинців і право політичного притулку.

Дія кримінального закону в часі. Порядок опублікування, вступу в силу і припинення дії кримінальних законів. Зворотна сила кримінального закону.

Тлумачення кримінальних законів. Поняття, види і прийоми тлумачення. Значення судових рішень для правильного застосування закону в практичній діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Поняття злочину. Склад злочину.

Тема 4 . Поняття злочину. Склад злочину

Поняття і соціальна суть злочину. Визначення злочину в діючому кримінальному законодавстві. Ознаки злочину і їх зміст. Історично змінний характер кола діянь, які визнаються злочинами.

Малозначимі діяння, які формально мають ознаки діяння, передбаченого кримінальними законом, але такі, що не представляють суспільної небезпеки.

Криміналізація та декриміналізація діянь.

Відмінність злочину від адміністративного, цивільного, дисциплінарного та інших правопорушень.

Критерії відмежування злочину від адміністративного чи дисциплінарного проступку.

Класифікація злочинів в діючому кримінальному законодавстві, їх характеристика. Ознаки кожної із груп злочинів, які виділені в кримінальному праві і законі. Значення класифікації злочинів.

Злочин і злочинність. Їх співвідношення.

Поняття складу злочину по кримінальному праву. Співвідношення злочину і складу злочину. Структура складу злочину. Елементи і ознаки складу злочину. Види складів злочинів.

Значення встановлених ознак складу злочину для застосування кримінального закону.

Тема 5. Об'єкт злочину

Поняття об'єкту злочину по кримінальному праву України. Кримінальний закон про об'єкти кримінально-правової охорони.

Види об'єктів злочину. Загальний об'єкт злочину. Родовий (спеціальний) об'єкт злочину і його значення для систематизації Особливої частини Кримінального кодексу. Безпосередній об'єкт злочину і його значення для кваліфікації злочинів. Об'єкт злочину і потерпілий від злочину.

Багатооб'єктні злочини. Основний, додатковий і факультативний об'єкти. Дискусійні проблеми щодо об'єктів злочину.

Предмет злочину і його значення для кваліфікації злочину. Співвідношення об'єкту і предмету злочину. Відмінність предмету від об'єкту злочину та від знарядь і засобів вчинення злочину.

Роль вчених в розробці теоретичних і прикладних проблем вчення про об'єкт складу злочину.

Тема 6. Об'єктивна сторона злочину

Поняття і значення об'єктивної сторони складу злочину. Ознаки об'єктивної сторони складу злочину.

Суспільно небезпечне і протиправне діяння. Поняття кримінально-карної дії і бездіяльності. Поняття і види єдиного (одиночного) складного злочинного діяння. Вплив нездоланної сили, фізичного і психічного примусу на кримінальну відповідальність.

Поняття і види наслідків злочину. Злочини з так званими матеріальними, формальними і усіченими складами. Злочини з додатковими тяжкими наслідками. Кримінально-правове значення наслідків злочину.

Причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням (дією чи бездіяльністю) і злочинними наслідками, що настали. Необхідний і випадковий причинний зв'язок.

Теорії причинного зв'язку в кримінальному праві (теорія необхідного спричинення, теорія адекватної причинності, фінальна теорія та ін.).

Спосіб, місце, час, обстановка, знаряддя і засоби вчинення злочину як факультативні ознаки об'єктивної сторони та їх кримінально-правове значення.

Ситуація вчинення злочину.

Тема 7. Суб'єкт злочину

Поняття і ознаки суб'єкту злочину по кримінальному праву. Вік, по досягненню якого особа може нести кримінальну відповідальність за вчинений злочин. Особливості злочинів, які здійснюють неповнолітні. Загальна характеристика умов кримінальної відповідальності неповнолітніх.

Осудність як обов'язкова умова кримінальної відповідальності. Поняття неосудності і її критерії. Обмежена осудність. Вплив психічних відхилень, які не виключають осудність, на кримінальну відповідальність. Відповідальність осіб, які захворіли душевною хворобою після вчинення злочину. Відповідальність за злочини, вчинені в стані сп'яніння.

Поняття спеціального суб'єкту злочину. Види спеціальних суб'єктів злочину. Приватна особа, її кримінально-правове значення та ознаки. Неслужбова особа, її ознаки.

Розробка проблем кримінальної відповідальності юридичних осіб.

Тема 8. Суб'єктивна сторона злочину

Поняття і значення суб'єктивної сторони злочину. Ознаки суб'єктивної сторони злочину.

Вина як основна ознака суб'єктивної сторони злочину. Зміст вини і її форми. Кримінально-правове значення форм вини. Умисел і його види. Інтелектуальний і вольовий моменти умислу. Прямий умисел. Евентуальний умисел. Інші види умислу, які зустрічаються в теорії і на практиці.

Необережність і її види. Злочинна самовпевненість. Відмінність самовпевненості від евентуального умислу. Злочинна недбайливість. Випадок як невинне вчинення суспільно небезпечних діянь, які викликають певні наслідки, та його характеристика.

Складна (подвійна) вина. Особливості складів злочинів зі складною формою вини.

Мотив і мета як ознаки суб'єктивної сторони злочину, їх кримінально-правове значення.

Юридична і фактична помилки, їх вплив на вину, кримінальну відповідальність і кваліфікацію злочинів.

Вина за зарубіжним кримінальним законодавством. Можливість притягнення до кримінальної відповідальності без вини (об'єктивне вмінення) як один із проявів відступу від законності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Стадії злочину. Співучасть у злочині.

Тема 9. Стадії злочину

Поняття закінченого злочину. Конструкція складу злочину і момент закінчення злочину.

Попередня злочинна діяльність. Підстави кримінальної відповідальності за приготування до злочину і замах на злочин.

Поняття і ознаки приготування до злочину. Відмінність приготування від виявлення умислу. Межі карності приготування до злочину.

Поняття і ознаки замаху на злочин. Відмінність замаху від приготування і закінченого злочину. Види замаху на злочин.

Добровільна відмова від злочину і її ознаки. Дієве каяття, його відмінність від добровільної відмови, їх кримінально-правове значення. Використання органами внутрішніх справ норм про добровільну відмову і дієве каяття для попередження, припинення, розкриття злочинів і відшкодування завданої шкоди.

Кримінальне право зарубіжних країн про стадії вчинення злочину.

Тема 10. Співучасть у злочині

Поняття співучасті у злочині. Підвищена суспільна небезпечність злочину, вчиненого у співучасті. Об'єктивні і суб'єктивні ознаки співучасті.

Форми співучасті, критерії їх класифікації.

Юридична характеристика форм співучасті. Вчинення злочину організованою групою осіб. Кримінально-правове значення форм співучасті.

Види співучасників за кримінальним законом України, їх характеристика. Поняття посереднього виконавця. Провокація злочину як кримінальне карне діяння.

Поняття причетності до злочину як суспільно небезпечної і кримінально протиправної діяльності.

Об'єктивні і суб'єктивні ознаки причетності до злочину. Відмінність причетності до злочину від співучасті в злочині. Значення інституту причетності до злочину для кримінально-правової діяльності органів внутрішніх справ.

Форми причетності до злочину. Неповідомлення про злочин. Умови і порядок притягнення до кримінальної відповідальності за неповідомлення про злочин. Приховування злочину. Умови і порядок притягнення до кримінальної відповідальності за приховування злочину. Потурання злочину. Умови і порядок притягнення до кримінальної відповідальності за потурання злочину.

Підстави і межі відповідальності за різні форми причетності до злочину. Обставини, що враховуються судом при вирішенні питання про покарання за причетність до злочину.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Множинність злочинів. Поняття покарання та його призначення

Тема 11. Повторність, сукупність і рецидив злочинів

Поняття і ознаки множинності злочинів. Форми множинності злочинів. Значення інституту множинності злочинів.

Поняття і ознаки повторності злочинів. Види повторності злочинів. Відмінність повторності злочинів від продовжуваних злочинів. Умови невизнання злочину повторним.

Поняття і ознаки сукупності злочинів. Види сукупності злочинів. Відмінність сукупності злочинів від одиничних складних злочинів.

Поняття і ознаки рецидиву злочинів. Види рецидиву злочинів. Загальний, спеціальний, пенітенціарний рецидив.

Кримінально-правові наслідки множинності злочинів. Загальні і специфічні правові наслідки сукупності, повторності і рецидиву злочинів.

Тема 12. Поняття та мета покарання. Призначення покарання

Поняття та мета покарання. Поняття системи покарань та інших заходів кримінально-правового впливу. Історія розвитку системи покарань. Принципи побудови системи покарань та інших заходів кримінальноправового впливу. Призначення покарання з урахуванням особи винного

Особливості призначення покарання неповнолітнім: а) Поняття та види покарань, що застосовуються до неповнолітніх; б) Практика призначення покарань неповнолітнім.

Особливості призначення покарання іншим спеціальним суб'єктам (жінки, службові особи, військовослужбовці, інваліди, особи похилого віку тощо). Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Призначення покарання за незакінчений злочин.

Призначення покарання за злочини, вчинені у співучасті.

Призначення покарання за сукупністю злочинів.

Призначення покарання за сукупністю вироків.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. Поняття та система Особливої частини кримінального права. Наукові основи кваліфікації злочинів. Злочини проти основ національної безпеки України. Злочини проти життя та здоров'я особи

Тема 13. Поняття та система Особливої частини кримінального права.

Різні значення словосполучення "Особлива частина кримінального права України". Особлива частина кримінального права України як специфічний розділ окремої галузі права, як складова частина єдиної науки кримінального права та як навчальна дисципліна в юридичному вищому навчальному закладі.

Особлива частина кримінального права України як специфічний розділ окремої галузі права. Підстави поділу кримінального права України на Загальну та Особливу частини. Особливості нормативних приписів (кримінально-правових норм), що утворюють її зміст. Джерела Особливої частини кримінального права України .

Система Особливої частини кримінального права України, її поняття та особливості. Основні правила систематизації Особливої частини кримінального права України. Роль законодавчої техніки в побудові системи Особливої частини кримінального права України. Загальна характеристика системи Особливої частини КК України 2001 р.

Значення Особливої частини кримінального права України.

Особлива частина кримінального права України як складова частина єдиної науки кримінального права. Особливості предмета та основних методів наукових досліджень. Провідні українські вчені в галузі Особливої частини кримінального права та основні напрямки їх наукових досліджень. Завдання науки кримінального права щодо дослідження норм Особливої частини КК України 2001 р. та практики їх застосування.

Особлива частина кримінального права України як навчальна дисципліна в юридичному вищому навчальному закладі, її предмет та основні, методи його дослідження.

Основні теоретичні форми вивчення Особливої частини кримінального права: систематизація (класифікація) юридичних складів злочинів в межах Особливої частини Кримінального кодексу України та її окремих розділів; загальна характеристика окремих груп злочинів; аналіз юридичного складу (юридичних складів) злочину певного виду; особливості юридичних складів окремих злочинів; розмежування юридичних складів злочинів окремих видів; кваліфікація множинності злочинів певних видів.

Основні практичні форми вивчення Особливої частини кримінального права України: розв'язання задач (казусів); вирішення узагальнених кримінально-правових ситуацій, що стосуються злочинів окремих видів; кримінально-правова кваліфікація окремих форм множинності злочинів.

Роль роз'яснень Пленуму Верховного Суду України у засвоєнні Особливої частини кримінального права. Необхідність опрацювання узагальнень правозастосовчої практики та вивчення окремих кримінальних справ щодо певних категорій злочинів.

ТЕМА 14. Наукові основи кваліфікації злочинів

Поняття кримінально-правової кваліфікації злочинів. Офіційна та неофіційна кваліфікація. Склад злочину і кваліфікація злочинів. Юридичне закріплення результатів кримінально-правової кваліфікації: формула кваліфікації, юридичне формулювання обвинувачення, тлумачення фактичних даних.

Принципи кримінально-правової кваліфікації злочинів.

Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм: конкуренція загальної та спеціальної норм, конкуренція цілого і частини, конкуренція двох спеціальних норм, темпоральна конкуренція.

Тема 15. Поняття та види злочинів проти основ національної безпеки України

Національна безпека України як об'єкт кримінально-правової охорони. Загальна характеристика злочинів проти основ національної безпеки України. Основні етапи розвитку кримінального законодавства України, що передбачало відповідальність за злочини проти держави. Проблеми систематизації юридичних складів злочинів проти основ національної безпеки України.

Тема 16. Кримінально-правова характеристика окремих злочинів проти національної безпеки України

Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади: особливості конструкції юридичних складів та види цього злочину. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України: аналіз юридичних складів злочину, особливості кваліфікації за сукупністю з іншими злочинами. Державна зрада: аналіз юридичного складу злочину; особливості звільнення від кримінальної відповідальності особи, що вчинила державну зраду. Посягання на життя державного чи громадського діяча: аналіз юридичного складу злочину. Диверсія: особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін юридичного складу злочину, форми диверсії. Шпигунство: аналіз юридичного складу злочину; особливості звільнення від кримінальної відповідальності особи, що вчинила шпигунство.

Тема 17. Загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти життя та здоров'я особи

Особисті блага людини як об'єкт кримінально - правової охорони. Загальний механізм кримінально - правової охорони життя і здоров'я особи. Проблеми систематизації юридичних складів злочинів проти життя та здоров'я особи за чинним кримінальним законодавством України.

Злочини проти життя. Кримінально - правове поняття вбивства. Види вбивств за КК України. Умисне вбивство без обтяжуючих і без пом'якшуючих обставин: відмежування від інших видів умисних вбивств. Умисне вбивство при обтяжуючих обставинах: аналіз юридичного складу злочину, особливості кваліфікації окремих його різновидів. Умисні вбивства при пом'якшуючих обставинах: особливості юридичних складів умисного вбивства, вчиненого в стані сильного душевного хвилювання, умисного вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини та умисного вбивства при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Вбивство через необережність: особливості суб'єктивної сторони юридичного

складу злочину. Доведення до самогубства: особливості юридичних складів злочину, відмежування від умисного вбивства та вбивства через необережність.

Злочини проти здоров'я. Поняття тілесного ушкодження: медичний та юридичний аспекти. Види тілесних ушкоджень за КК України. Залежність ступеня тяжкості тілесних ушкоджень від тривалості розладу здоров'я та розміру стійкої втрати працездатності. Умисне тяжке тілесне ушкодження: аналіз юридичних складів злочину. Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне за пом'якшуючих обставин: особливості юридичних складів злочину. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження: особливості юридичних складів злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Умисне легке тілесне ушкодження: види, особливості юридичних складів злочину. Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження: особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін юридичного складу злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Побої і мордування: аналіз юридичних складів злочинів. Каткування: особливості юридичного складу злочину.

Тема 18. Злочини, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини, які вчиняються у сфері медичного обслуговування та інші злочини, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини

Злочини проти особистої безпеки. Погроза вбивством: особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін складу злочину, відмежування від готування до умисного вбивства. Зараження венеричною хворобою; зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби; неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту чи іншої невиліковної інфекційної хвороби; розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби: особливості юридичних складів злочинів. Злочини, які вчинюються у сфері медичного обслуговування (незаконна лікувальна діяльність, ненадання допомоги хворому медичним працівником, неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником, порушення прав пацієнта, незаконне проведення дослідів над людиною, порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини, насильницьке донорство, незаконне розголошення лікарської таємниці): загальна характеристика, особливості юридичних складів. Інші злочини, що ставлять в небезпеку життя та здоров'я людини (незаконне проведення абортів; залишення в небезпеці; ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані; неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей): загальна характеристика, особливості юридичних складів.

Змістовий модуль 6. Злочини проти волі, честі та гідності особи. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина

Тема 19. Злочини проти волі, честі та гідності особи

Воля людини як об'єкт кримінально-правової охорони. Загальна характеристика злочинів проти волі особи.

Незаконне позбавлення волі або викрадення людини: аналіз юридичних складів злочину. Захоплення заручників: аналіз юридичних складів злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Підміна дитини: особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін юридичного складу злочину. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо передачі людини: аналіз юридичних складів злочинів.

Експлуатація дітей: особливості юридичних складів злочину. Незаконне поміщення в психіатричний заклад: особливості юридичного складу злочину.

Тема 20. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості

Статева свобода та статева недоторканність людини як об'єкти кримінально-правової охорони. Загальна характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи.

Злочини, що посягають на статева свободу та статева недоторканність особи. Згвалтування: аналіз юридичних складів злочину. Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом: особливості юридичних складів злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Інші статеві злочини (примушування до вступу в статевий зв'язок; статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості розбещення неповнолітніх): особливості юридичних складів, відмежування від суміжних злочинів.

Тема 21. Загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Кримінально-правова характеристика окремих складів злочинів проти виборчих та трудових прав громадян

Окремі конституційні права і свободи людини і громадянина як об'єкт кримінально-правової охорони. Особливості механізму кримінально - правової охорони прав і свобод людини та громадянина.

Загальна характеристика злочинів проти особистих прав і свобод людини та громадянина. Проблеми систематизації юридичних складів цих злочинів за КК України.

Злочини проти окремих політичних прав громадянина України (перешкоджання здійсненню виборчого права; неправомірне використання виборчих бюлетенів, підлог виборчих документів або неправильний підрахунок голосів чи неправильне оголошення результатів виборів; порушення таємниці голосування; порушення законодавства про референдум): особливості юридичних складів, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами.

Злочини, що посягають на рівність конституційних прав громадян та їх рівність перед законом. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або ставлення до релігії: аналіз юридичних складів злочину.

Злочини, що посягають на недоторканність приватного життя громадян (порушення недоторканності житла; порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер; порушення недоторканності приватного життя): особливості юридичних складів злочинів.

Злочини, що посягають на нормальний розвиток неповнолітніх та матеріальне забезпечення осіб, що потребують соціального захисту, їх особисту безпеку (ухилення від сплати аліментів на утримання дітей; ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків; злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування; зловживання опікунськими правами; розголошення таємниці усиновлення (удочеріння)): особливості юридичних складів злочинів. Незаконні дії щодо усиновлення (удочеріння): аналіз юридичних складів злочину.

Злочини, що посягають на трудові права громадян (перешкоджання законній професійній діяльності журналістів; грубе порушення законодавства про працю; грубе порушення угоди про працю; не виплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат): особливості юридичних складів злочинів.

Злочини, що посягають на права громадян, на захист своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів (перешкоджання законній діяльності професійних спілок, політичних партій, громадських організацій; примушування до участі у страйку або перешкоджання участі у страйку; порушення права на отримання освіти; порушення права на безоплатну медичну допомогу): особливості юридичних складів злочину.

Тема 22. Кримінально-правова характеристика окремих складів злочинів в сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності, проти інших особистих прав і свобод, проти сім'ї, проти свободи совісті

Злочини, що посягають на право інтелектуальної власності та авторські права (порушення авторського права і суміжних прав; порушення прав на об'єкти промислової власності): аналіз юридичних складів злочинів.

Злочини, що посягають на свободу світогляду і віросповідання, порядок відправлення релігійних культів та порядок поведіння з культовими (релігійними) цінностями (пошкодження релігійних споруд чи культових будинків; незаконне утримування, осквернення або знищення релігійних святинь; перешкоджання здійсненню релігійного обряду; посягання на здоров'я людей під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів): особливості юридичних складів злочинів.

Змістовний модуль 7. Злочини проти власності. Злочини у сфері господарської діяльності.

Тема 23. Поняття, види та загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти власності. Некорисливі злочини проти власності

Власність та право власності як об'єкти кримінально-правової охорони.

Загальна характеристика злочинів проти власності. Проблеми систематизації юридичних складів злочинів проти власності за чинним кримінальним законодавством України.

Некорисливі посягання на власність. Умисне знищення або пошкодження майна: особливості юридичних складів злочину, кваліфіковані види злочину. Необережне знищення або пошкодження майна: особливості конструкції об'єктивної сторони юридичного складу злочину. Порушення обов'язків щодо охорони майна: особливості юридичного складу злочину. Погроза знищення майна: аналіз юридичного складу злочину. Придбання або збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом: аналіз юридичного складу злочину.

Тема 24. Корисливі посягання, пов'язані з незаконним обертанням чужого майна на користь винного або інших осіб та не пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або на користь інших осіб

Розкрадання чужого майна як родова юридична конструкція окремих корисливих посягань на власність. Ознаки, форми та види розкрадання. Крадіжка: таємний спосіб викрадення майна як специфічна ознака крадіжки; кваліфіковані види крадіжки. Грабіж: відкритий спосіб викрадення майна як специфічна ознака грабежу; кваліфіковані види грабежу; характер насильства і погрози насильством при насильницькому грабежі. Розбій: особливості конструкції основного юридичного складу злочину; характер насильства і погрози насильством при розбої; кваліфіковані види розбою; розбій та інші злочини - розмежування юридичних складів, кваліфікація за сукупністю злочинів. Викрадення шляхом демонтажу та іншим засобом електричних мереж, кабельних ліній зв'язку та їх обладнання: особливості предмета злочину та способів його вчинення. Вимагання: аналіз юридичних складів злочину; відмежування вимагання від насильницького грабежу та розбою, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Шахрайство: предмет та способи шахрайства як специфічні елементи його юридичних складів; шахрайство та інші злочини - розмежування та кваліфікація за сукупністю злочинів. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем: особливості юридичних складів злочинів, розмежування з іншими злочинами проти власності. Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою: особливості юридичних складів злочину, відмежування від шахрайства,

привласнення та розтрати майна. Привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї: особливості юридичного складу злочину.

Тема 25. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика злочинів у сфері господарської діяльності. Злочини у сфері кредитно-фінансової, банківської і бюджетної систем України, у сфері банкрутства.

Економічна діяльність, господарська діяльність та підприємницька діяльність як об'єкти кримінально-правової охорони. Загальна характеристика злочинів у сфері господарської діяльності. Проблеми систематизації юридичних складів злочинів у сфері господарської діяльності за КК України.

Злочини, що посягають на встановлений порядок здійснення господарської діяльності та окремих її видів. Порушення порядку зайняття господарською та банківською діяльністю: аналіз юридичних складів злочину, види діяльності, що підлягають ліцензуванню. Зайняття забороненими видами господарської діяльності: зміст поняття "види господарської діяльності, щодо яких є спеціальна заборона", встановлена законом, та його співвідношення з поняттям "види діяльності, заборонені кримінальним законом", кваліфіковані види цього злочину. Порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування, експорт, імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва: аналіз юридичного складу злочину. Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів: аналіз юридичних складів злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом: аналіз юридичних складів злочину. Порушення правил здачі дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння: особливості предмета та об'єктивної сторони юридичного складу злочину, відмежування від інших злочинів. Фіктивне підприємництво: аналіз юридичних складів злочину. Фіктивне банкрутство: особливості юридичного складу злочину. Доведення до банкрутства: особливості об'єктивної сторони складу злочину. Приховування стійкої фінансової неспроможності: аналіз юридичного складу злочину. Незаконні дії у разі банкрутства: аналіз юридичного складу злочину.

Злочини, що посягають на фінансову діяльність. Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів: аналіз юридичних складів злочину. Шахрайство з фінансовими ресурсами: особливості юридичних складів злочину, відмежування від інших злочинів. Ухилення від повернення виручки в іноземній валюті: аналіз юридичних складів злочину. Незаконне відкриття або використання за межами України валютних рахунків: особливості предмета злочину. Контрабанда: аналіз юридичних складів злочину. Легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом: аналіз юридичних складів злочину.

Злочини, що посягають на встановлений порядок виготовлення і використання документів в господарській діяльності. Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою збуту або збут

підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї: аналіз юридичних складів злочину. Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків: особливості об'єктивної сторони та предмета злочину. Порушення порядку випуску (емісії) та обігу цінних паперів: аналіз юридичних складів злочинів. виготовлення, збут та використання підроблених недержавних цінних паперів: особливості предмета та об'єктивної сторони юридичних складів злочину. Підроблення знаків поштової оплати і проїзних квитків: особливості предмета та об'єктивної сторони юридичного складу злочину. Незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених марок акцизного збору чи контрольних марок: аналіз юридичних складів злочину.

Злочини, що посягають на встановлений порядок формування та витрачання бюджетних коштів. Порушення законодавства про бюджетну систему України, видання нормативно – правових або розпорядчих актів, які змінюють доходи і видатки бюджету всупереч встановленому законом порядку: аналіз юридичних складів злочинів.

Злочини, що посягають на встановлений порядок реалізації споживачам товарів і надання послуг. Випуск або реалізація недоброякісної продукції: аналіз юридичного складу злочину. Обман покупців та замовників: особливості юридичних складів злочину, відмежування від суміжних злочинів. Фальсифікація засобів вимірювання: аналіз юридичних складів злочину. Незаконне виготовлення, збут або використання державного пробірною клейма: особливості предмета та об'єктивної сторони складу злочину.

Злочини, що посягають на свободу господарської діяльності. Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну таємницю: особливості предмета та способів вчинення злочину, форми підприємницького шпигунства. Розголошення комерційної таємниці: особливості юридичного складу злочину. Змова про зміну чи фіксування цін або примушування до їх змін чи фіксування: особливості юридичних складів злочину, відмежування від суміжних злочинів. Протидія законній господарській діяльності: форми вчинення злочину, кваліфіковані види злочину, відмежування від вимагання та інших злочинів. Незаконне використання товарного знака: особливості предмета та об'єктивної сторони складу злочину. Порушення антимонопольного законодавства: аналіз юридичного складу злочину.

Злочини, що посягають на відносини у сфері приватизації державного чи комунального майна. Незаконна приватизація державного, комунального майна: аналіз юридичних складів злочину. Незаконні дії щодо приватизаційних паперів: особливості предмета злочину. Недотримання особою обов'язкових умов щодо приватизації державного, комунального майна або підприємств та їх подальшого використання: аналіз юридичного складу злочину.

Змістовний модуль 8. Злочини проти довкілля. Злочини проти громадської безпеки

Тема 26. Злочини проти довкілля

Екологічна безпека навколишнього природного середовища як родовий об'єкт злочинів проти довкілля. Особливості безпосередніх об'єктів злочинів проти довкілля.

Співвідношення злочинів проти довкілля із злочинами проти власності: розмежування юридичних складів цих груп злочинів та кваліфікація за сукупністю злочинів.

Злочини проти екологічної безпеки (порушення правил екологічної безпеки; невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення; приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення; проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля): загальна характеристика, особливості юридичних складів злочинів.

Злочини, що посягають на встановлений порядок використання землі, її надр (забруднення або псування земель; порушення правил охорони надр; безгосподарське використання земель): загальна характеристика, особливості юридичних складів злочинів.

Злочини, що посягають на встановлений порядок використання водних ресурсів та атмосферного повітря (порушення правил охорони вод; забруднення моря; порушення законодавства про континентальний шельф України; забруднення атмосферного повітря): загальна характеристика та особливості юридичних складів злочинів.

Злочини, що посягають на встановлений порядок використання об'єктів флори і фауни. (знищення або пошкодження лісових масивів; незаконна порубка лісу; порушення законодавства про захист рослин; незаконне полювання; незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом; проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів; порушення ветеринарних правил; умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду): загальна характеристика та особливості юридичних складів злочинів.

Тема 27. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика і види злочинів проти громадської безпеки. Порушення різних правил, що забезпечують громадську безпеку

Громадська безпека як об'єкт кримінально-правової охорони. Загальна характеристика та види злочинів проти громадської безпеки.

Порушення правил, що забезпечують громадську безпеку. Порушення правил поведінки з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами: особливості юридичних складів злочину. Незаконне перевезення на повітряному судні вибухових або легкозаймистих

речовин: особливості юридичних складів злочину. Порухення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки: аналіз юридичних складів злочину.

Інші злочини проти громадської безпеки. Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності: особливості юридичних складів злочину. Напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення: аналіз юридичного складу злочину. Погроза вчинити викрадання або використати радіоактивні матеріали; незаконне ввезення на територію України відходів і вторинної сировини: особливості юридичних складів злочинів.

Тема 28. Створення злочинної організації, терористичної групи та інших злочинних об'єднань, участь у них та у злочинах, що вчиняються ними чи пов'язані з ними. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами чи радіоактивними матеріалами

Створення злочинних об'єднань, участь у них та у злочинах, що вчиняються ними чи пов'язаних з ними. Створення злочинної організації: аналіз юридичного складу злочину; підстава звільнення від кримінальної відповідальності. Сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності: особливості юридичних складів злочину. Бандитизм: ознаки банди, форми бандитизму, особливості кваліфікації бандитизму, пов'язаного з вчиненням інших злочинів. Терористичний акт: особливості юридичних складів злочину; підстава звільнення від кримінальної відповідальності. Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань: особливості юридичних складів злочину; підстава звільнення від кримінальної відповідальності.

Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами чи радіоактивними матеріалами. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від інших злочинів, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами: аналіз юридичних складів злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами; підстава звільнення від кримінальної відповідальності. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів: особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін юридичного складу злочину. Незаконне поводження з радіоактивними матеріалами: особливості юридичних складів злочину.

Змістовний модуль 9. Злочини проти безпеки виробництва. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

ТЕМА 35. Злочини проти безпеки виробництва

Безпека виробництва як об'єкт кримінально-правової охорони. Загальна характеристика та види злочинів проти безпеки виробництва.

Злочини у сфері безпеки праці. Порушення вимог законодавства про охорону праці: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від інших злочинів. Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою: аналіз юридичних складів злочину.

Інші злочини у сфері безпеки виробництва. Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах: особливості юридичних складів злочину. Порушення правил ядерної або радіаційної безпеки: особливості юридичних складів злочину. Порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд: особливості юридичних складів злочину.

ТЕМА 36. Поняття та система транспортних злочинів. Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатацію залізничного, водного чи повітряного транспорту

Безпека руху та експлуатації транспорту як об'єкт кримінально-правової охорони. Загальна характеристика злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту та проблеми систематизації їх юридичних складів.

Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатацію всіх видів транспорту. Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів: аналіз юридичних складів злочину. Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства: особливості юридичних складів злочину. Примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків: аналіз юридичних складів злочину. Порушення чинних на транспорті правил: особливості юридичного складу злочину, відмежування від інших злочинів.

Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатацію залізничного, повітряного, водного та магістрального трубопровідного транспорту. Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту: аналіз юридичних складів злочину. Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна: особливості юридичних складів злочину. Порушення правил повітряних польотів: особливості юридичних складів злочину. Порушення правил використання повітряного простору: особливості юридичних складів злочину. Самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда: особливості юридичних складів злочину. Ненадання допомоги судну та особам, що зазнали лиха: особливості юридичного складу злочину. Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден: особливості юридичного складу злочину. Пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів: особливості юридичних складів злочину.

Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатацію автомобільного та міського електричного транспорту. Порушення правил безпеки дорожнього руху

або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами: аналіз юридичних складів злочину. Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації: особливості юридичного складу злочину. Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються убезпечення дорожнього руху: особливості юридичного складу злочину. Незаконне заволодіння транспортним засобом: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від інших злочинів, кваліфікація за сукупністю злочинів. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу: особливості юридичного складу злочину.

Змістовний модуль 10. Злочини проти громадського порядку та моральності. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення.

ТЕМА 37. Злочини проти громадського порядку та моральності

Громадський порядок і моральність як об'єкти кримінально-правової охорони. Загальна характеристика злочинів проти громадського порядку і моральності.

Злочини проти громадського порядку. Групове порушення громадського порядку: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від суміжних злочинів. Масові заворушення: аналіз юридичних складів злочину. Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку: особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін юридичного складу злочину. Хуліганство: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від суміжних злочинів, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами.

Злочини проти моральності. Наруга над могилою: аналіз юридичного складу злочину. Нищення, руйнування чи псування пам'яток історії або культури: особливості юридичних складів злочину. Жорстоке поводження з тваринами: особливості юридичних складів злочину. Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості: особливості юридичних складів злочину. Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів: особливості юридичних складів злочину. Створення або утримання місць розпусти і звідництво: особливості юридичних складів злочину. Проституція або примушування чи втягнення до заняття проституцією: аналіз юридичних складів злочинів. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність: аналіз юридичного складу злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами.

ТЕМА 38. Поняття і види злочинів проти здоров'я населення. Злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення. Злочини, пов'язані з

незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу.

Здоров'я населення як об'єкт кримінально-правової охорони. Особливості механізму кримінально-правової охорони здоров'я населення.

Злочини, що посягають на встановлений порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: аналіз юридичних складів злочину. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від інших злочинів, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від інших злочинів, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: аналіз юридичних складів злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: особливості юридичних складів злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами.

Тема 39. Злочини, пов'язані з незаконним заволодінням наркотичними засобами, а також обладнанням, призначеним для їх виготовлення та інші злочини проти здоров'я населення

Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: особливості юридичних складів злочину, відмежування від інших злочинів. Незаконне публічне вживання наркотичних засобів: особливості юридичних складів злочину. Інші злочини, що порушують встановлений порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту; посів або вирощування снотворного маку чи конопель; незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів; викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем; викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням; організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів; незаконне виготовлення, підроблення, використання чи

збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів; незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин): особливості їх юридичних складів.

Інші злочини проти здоров'я населення. Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: аналіз юридичних складів злочинів, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних і сильнодіючих речовин: особливості юридичних складів злочину. Незаконна організація або утримання місць для вживання одурманюючих засобів: особливості юридичного складу злочину. Спонування неповнолітніх до застосування допінгу: особливості юридичних складів злочину. Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів: особливості юридичного складу злочину. Порушення правил по боротьбі з епідеміями: особливості юридичного складу злочину. Порушення правил поводження з мікробіологічними або іншими біологічними агентами чи токсинами: особливості юридичних складів злочину. Заготівля, перероблення або збут радіоактивно забруднених продуктів харчування чи іншої продукції: особливості юридичних складів злочину.

1.4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної/заочної форми навчання				
		Всього	У тому числі			
			Лек	Пр.	Лаб.	Ср.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовний модуль 1. Поняття кримінального права. Закон про кримінальну відповідальність						
1	Поняття і система кримінального права. Наука кримінального права	12/0	2/0	2/0	-	8/0
2	Кримінальна відповідальність та її підстави. Закон про кримінальну відповідальність	8 0	0/0	0/0	-	8/0
3	Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі та просторі	10/0	2/0	0/0	-	8/0
Разом за змістовим модулем 1		30/0	4/0	2/0	-	24/0
Змістовний модуль 2. Поняття злочину. Склад злочину						
4	Поняття злочину. Склад злочину	7/0	2/0	2/0	-	3/0
5	Об'єкт злочину	5/0	2/0	0/0	-	3/0
6	Об'єктивна сторона злочину	7/0	2/0	2/0	-	3/0
7	Суб'єкт злочину	3/0	0/0	0/0	-	3/0
8	Суб'єктивна сторона злочину	8/0	2/0	2/0	-	4/0
Разом за змістовим модулем 2		30/0	8/0	6/0	-	16/0
Змістовний модуль 3. Стадії злочину. Співучасть у злочині						
9	Стадії злочину	16/0	2/0	2/0	-	12/0
10	Співучасть у злочині	14/0	0/0	2/0	-	12/0
Разом за змістовим модулем 3		30/0	2/0	4/0	-	24/0
Змістовний модуль 4. Множинність злочинів. Поняття покарання та його призначення						
11	Повторність, сукупність і рецидив злочинів	17/0	2/0	2/0	-	13/0
12	Поняття та мета покарання. Призначення покарання	13/0	0/0	0/0	-	13/0

Разом за змістовим модулем 4		30/0	2/0	2/0	-	26/0
Змістовний модуль 5. Поняття та система Особливої частини кримінального права. Наукові основи кваліфікації злочинів. Злочини проти основ національної безпеки України. Злочини проти життя та здоров'я особи						
13	Поняття та система Особливої частини кримінального права	5/8	2/2	0/2	-	3/2
14	Наукові основи кваліфікації злочинів	5/4	0/0	2/0	-	3/4
15	Поняття та види злочинів проти основ національної безпеки України	5/4	2/0	0/0	-	3/4
16	Кримінально-правова характеристика окремих злочинів проти національної безпеки України	5/4	0/0	2/0	-	3/4
17	Загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти життя та здоров'я особи	5/4	2/0	0/0	-	3/4
18	Злочини, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини, які вчиняються у сфері медичного обслуговування та інші злочини, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини	5/6	0/0	0/0	-	5/4
Разом за змістовим модулем 5		30/30	6/2	4/2	-	20/22
Змістовний модуль 6. Злочини проти волі, честі та гідності особи. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина						
19	Злочини проти волі, честі та гідності особи	9/10	2/2	2/2	-	5/4
20	Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості	9/6	2/0	2/0	-	5/4
21	Загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Кримінально-правова характеристика окремих складів злочинів проти виборчих та трудових прав громадян	5/6	0/0	0/0	-	5/6
22	Кримінально-правова характеристика окремих складів злочинів в сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності, проти інших особистих прав і свобод, проти сім'ї, проти свободи совісті	7/8	0/0	0/0	-	7/8
Разом за змістовим модулем 6		30/30	4/2	4/2		22/22

Змістовний модуль 7. Злочини проти власності. Злочини у сфері господарської діяльності.

23	Поняття, види та загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти власності. Некорисливі злочини проти власності	11/12	2/2	2/2	-	7/6
24	Корисливі посягання, пов'язані з незаконним обертанням чужого майна на користь винного або інших осіб та не пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або на користь інших осіб	11/8	2/0	2/0	-	7/6
25	Поняття, загальна кримінально-правова характеристика злочинів у сфері господарської діяльності. Злочини у сфері кредитно-фінансової, банківської і бюджетної систем України, у сфері банкрутства.	8/10	0/0	0/0	-	8/10
Разом за змістовим модулем 7		30/30	4/2	4/2	-	22/22
Змістовний модуль 8. Злочини проти довілля. Злочини проти громадської безпеки						
26	Злочини проти довілля	11/11	2/2	2/0	-	7/8
27	Поняття, загальна кримінально-правова характеристика і види злочинів проти громадської безпеки. Порушення різних правил, що забезпечують громадську безпеку	11/9	2/0	2/0	-	7/8
28	Створення злочинної організації, терористичної групи та інших злочинних об'єднань, участь у них та у злочинах, що вчиняються ними чи пов'язані з ними. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами чи радіоактивними матеріалами	8/10	0/0	0/0	-	8/6
Разом за змістовим модулем 8		30/30	4/2	4/0	-	22/22
Змістовний модуль 9. Злочини проти безпеки виробництва. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту.						
29	Злочини проти безпеки виробництва	15/15	2/0	2/0	-	11/11

30	Поняття та система транспортних злочинів. Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатацію залізничного, водного чи повітряного транспорту	15/15	2/0	2/0	-	11/11
Разом за змістовим модулем		30/30	4/0	4/0	-	22/22
Змістовний модуль 10. Злочини проти громадського порядку та моральності. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення.						
1	Злочини проти громадського порядку та моральності	11/1	2/0	2/0	-	7/7
32	Поняття і види злочинів проти здоров'я населення. Злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення. Злочини, пов'язані з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу.	11/9	2/0	2/0	-	7/9
33	Злочини, пов'язані з незаконним заволодінням наркотичними засобами, а також обладнанням, призначеним для їх виготовлення та інші злочини проти здоров'я населення	8/10	0/0	0/0	-	8/10
Разом за змістовим модулем 10		30/30	4/0	4/0	-	22/26
Усього годин за дисципліну		300/180	42/8	38/6	-	220/136

1.5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д/з)
1	Поняття і система кримінального права. Наука кримінального права	2/0
2	Поняття злочину. Склад злочину	2/0
3	Об'єктивна сторона злочину	2/0
4	Суб'єктивна сторона злочину	2/0
5	Стадії злочину	2/0
6	Співучасть у злочині	2/0
7	Повторність, сукупність і рецидив злочинів	2/0
8	Наукові основи кваліфікації злочинів	2/0
9	Поняття та види злочинів проти основ національної безпеки України	2/0
10	Злочини проти волі, честі та гідності особи	2/2
11	Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості	2/0

12	Поняття, види та загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти власності. Некорисливі злочини проти власності	2/2
13	Корисливі посягання, пов'язані з незаконним обертанням чужого майна на користь винного або інших осіб та не пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або на користь інших осіб	2/0
14	Злочини проти довкілля	2/0
15	Поняття, загальна кримінально-правова характеристика і види злочинів проти громадської безпеки. Порушення різних правил, що забезпечують громадську безпеку	2/0
16	Злочини проти безпеки виробництва	2/0
17	Поняття та система транспортних злочинів. Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатацію залізничного, водного чи повітряного транспорту	2/0
18	Злочини проти громадського порядку та моральності	2/0
19	Поняття і види злочинів проти здоров'я населення. Злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення. Злочини, пов'язані з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу.	2/0
Разом		38/6

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття є ефективною формою організації навчання у вищому навчальному закладі, з якими органічно поєднуються лекції. Така форма заняття відіграє важливу роль у вивченні дисципліни “Кримінальне право”, оскільки:

- стимулює регулярне вивчення студентами першоджерел та іншої літератури, а також матеріалів лекційного курсу;
- закріплює знання, отримані студентами на лекції та під час самостійної роботи;
- дозволяє студентам перевірити правильність раніше отриманих знань, вичленувати в них найбільш важливе, істотне;
- формує навички самостійного мислення, усного виступу з теоретичних питань, привчаючи студентів вільно оперувати термінологією, основними поняттями і категоріями;
- дає можливість поєднати теоретичні знання із практичними навичками;
- надає можливість викладачу систематично контролювати рівень самостійної роботи студентів над першоджерелами, іншим навчальним матеріалом, ступінь їх уважності на лекціях.

Робота на семінарському занятті включає:

- усні опитування студентів, обговорення питань передбачених планом семінарських занять;
- коротке письмове опитування студентів з основних питань теми та вирішення тестових завдань;
- обговорення доповідей з питань, що пропонуються для самостійного вивчення студентами;
- вирішення практичних задач за встановленою методикою.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Поняття кримінального права. Закон про кримінальну відповідальність.

Тема 2.1. Поняття і система кримінального права. Наука кримінального права.

1. Поняття та предмет кримінального права
2. Ознаки кримінально-правових норм
3. Завдання та функції кримінального права
4. Принципи кримінального права
5. Система кримінального права
6. Наука кримінального права

Теми есе (рефератів)

1. Генезис кримінального права.
2. Джерела кримінального права.
3. Зв'язок кримінального права з іншими галузям права.
4. Предмет науки кримінального права.
5. Методи науки кримінального права

Рекомендована література

1. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. для студентів юрид. вузів і фак. / Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, В.В. Беньківський та ін.; за ред. П.П. Андрушка, П.С. Матишевського, С.Д. Шапченка. Київ: Юрінком Інтер, 1997. 512 с.
5. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Атіка, 2008. 376 с.
6. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Харків: Право, 2010. 455 с.
7. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 496 с.
8. Кримінальне право: Загальна частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, Ю.Г. Старовойтова та ін.; за ред. А.С. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Дудорова, Б.Г. Розовського. Київ: Істина, 2011. 1112 с.
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
10. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
11. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.

12. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студ. юрид. вузів і фак. Київ: А.С.К., 2001. 352 с.
13. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
14. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.
16. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.
17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнеєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тестові завдання до змістовного модулю 1

1. *Які ознаки включає визначення злочину, що міститьсяч. 1 ст. 11 КК України? Необхідно обрати варіант, у якому наведено вичерпний перелік таких ознак:*

- а) передбаченість КК України, суспільна небезпечність, винність, вчинення суб'єктом злочину;
- б) суспільна небезпечність, протиправність, винність, караність;
- в) протиправність, винність, караність, вчинення суб'єктом злочину;
- г) суспільна небезпечність, передбаченість КК України, караність, вчинення суб'єктом злочину.

2. *У чому полягає суть принципу громадянства (ст. 7 КК України) як принципу чинності кримінального закону в про-сторі?*

- а) громадяни України та особи без громадянства, що постійно проживають в Україні, які вчинили злочин за її межами, не підлягають кримінальній відповідальності за КК України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- б) громадяни України та особи без громадянства, що постійно проживають в Україні, які вчинили злочин за її межами, підлягають кримінальній відповідальності за КК України тільки за їх згодою;
- в) громадяни України та іноземці, що постійно проживають в Україні, які вчинили злочин за її межами, підлягають кримінальній відповідальності за КК

України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

г) громадяни України та особи без громадянства, що по-стійно проживають в Україні, які вчинили злочини за її межа-ми, підлягають кримінальній відповідальності за КК України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

3. *Оберіть, яка (які) з цих ознак не притаманна кримінальному праву як галузі права:*

- а) диспозитивність;
- б) загальнообов'язкова нормативність і державна забезпеченість;
- в) формальна визначеність;
- г) наявність специфічного предмета (кримінально-правові відносини) і методу (покарання) регулювання.

4. *На час вчинення злочину згідно з санкцією відповідної статті КК передбачалось наступне покарання: “позбавлення волі на строк від п'яти до семи років з конфіскацією майна”. Під час розгляду кримінальної справи санкцію цієї норми було змінено на “позбавлення волі на строк від трьох до десяти років з конфіскацією майна або без такої”. А на момент винесення обвинувального вироку суду санкцією статті передбачалося покарання у виді “позбавлення волі на строк від трьох до восьми років з конфіскацією майна”. В яких межах суд повинен призначити кримінальне покарання?*

- а) позбавлення волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією майна;
- б) позбавлення волі на строк від трьох до десяти років з конфіскацією майна або без такої;
- в) позбавлення волі на строк від трьох до восьми років з конфіскацією майна;
- г) позбавлення волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією майна або без такої.

5. *Кримінальному праву притаманний такий метод праворегулювання:*

- а) диспозитивний;
- б) імперативний;
- в) креативний;
- г) диспозитивно-імперативний.

6. *Кримінальний кодекс України має своїм завданням:*

- а) правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання злочинам;

- б) правове стимулювання підприємницької діяльності;
- в) забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки;
- г) регулювання шлюбних правовідносин.

7. *Типи (способи) визначення поняття злочину (назвіть повний перелік):*

- а) формально-діловий, матеріально-правовий;
- б) формальний, матеріальний, формально-матеріальний;
- в) вербально-формальний, матеріальний;
- г) матеріально-легітимний, формальний.

8. *Якщо після вчинення особою діяння, передбаченого України, закон про кримінальну відповідальність змінювався кілька разів, зворотню дію в часі має той закон, що:*

- а) погіршує становище особи; б) відновлює становище особи;
- в) встановлює злочинність діяння, іншим чином погіршує становище особи;
- г) скасовує злочинність діяння, пом'якшує кримінальну відповідальність, іншим чином поліпшує становище особи.

9. *Дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого КК України, але не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі, є:*

- а) суспільно небезпечним діянням;
- б) малозначним діянням;
- в) злочином невеликої тяжкості;
- г) підставою кримінальної відповідальності.

10. *Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі – це:*

а) заборона поширення нового кримінального закону, яким скасована злочинність діяння, пом'якшена кримінальна відповідальність або іншим чином поліпшене становище особи, на осіб, які вчинили злочини до набрання таким законом чинності;

б) поширення нового кримінального закону, яким скасована злочинність діяння, пом'якшена кримінальна відповідальність або іншим чином поліпшене становище особи, на усіх потенційних злочинців;

в) поширення нового кримінального закону, що встановлює злочинність діяння, посилює кримінальну відповідальність або іншим чином погіршує становище особи, на осіб, які вчинили злочини до набрання таким законом чинності;

г) поширення нового кримінального закону, яким скасована злочинність діяння, пом'якшена кримінальна відповідальність або іншим чином поліпшене

становище особи, на осіб, які вчинили злочини до набрання таким законом чинності.

11. Назвіть, до якого з видів належить диспозиція ч.1 ст. 122 КК України: “Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, тобто умисне ушкодження, яке не є небезпечним для життя і не потягло за собою наслідків, передбачених у статті 121 цього Кодексу, але таке, що спричинило тривалий розлад здоров’я або значну стійку втрату працездатності менш як на одну третину”:

- а) проста;
- б) описова;
- в) бланкетна;
- г) відсилочна;
- д) змішана.

12. На час вчинення злочину згідно з санкцією відповідної статті КК України передбачалося наступне покарання: “обмеження волі на строк від трьох до п’яти років або позбавлення волі на строк від трьох до п’яти років”. Під час розгляду кримінальної справи санкцію цієї норми було змінено на “позбавлення волі на строк від двох до п’яти років». А на момент ви-несення обвинувального вироку суду санкцією статті передбачалося покарання у виді “обмеження волі на строк від двох до п’яти років або позбавлення волі від трьох до п’яти років”. В яких межах суд повинен призначити кримінальне покарання?

- а) позбавлення волі на строк від двох до п’яти років;
- б) обмеження волі на строк від двох до п’яти років або позбавлення волі від трьох до п’яти років;
- в) обмеження волі на строк від двох до п’яти років або позбавлення волі на строк від двох до п’яти років;
- г) обмеження волі на строк від трьох до п’яти років або позбавлення волі на строк від трьох до п’яти років.

13. Кримінальний закон – це:

- а) форма вираження кримінального права;
- б) зміст кримінального права;
- в) сутність кримінального права;
- г) вид кримінального права.

14. Кримінальна відповідальність носить:

- а) колективний характер;
- б) загальний характер;
- в) індивідуальний характер;

г) сімейний характер.

15. *Часом вчинення злочину є:*

- а) час звернення потерпілого до правоохоронних органів із заявою про злочин;
- б) час набуття чинності кримінальним законом;
- в) час настання наслідків злочину;
- г) час вчинення особою передбаченої законом про кримінальну відповідальність дії або бездіяльності.

16. *Згідно з ч. 1 ст. 11 КК України злочин – це:*

- а) передбачене КК РФ суспільно небезпечне винне діяння, вчинене суб'єктом злочину;
- б) суспільно небезпечне винне діяння (дія чи бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину;
- в) передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння (дія чи бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину;
- г) передбачене КК України суспільно безпечне винне діяння (дія чи бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину.

17. *Що є матеріальним критерієм класифікації злочинів за ступенем тяжкості?*

- а) суспільна небезпечність;
- б) суспільна шкідливість;
- в) протиправність;
- г) караність.

18. *Вкажіть, чи можлива видача (екстрадиція) громадянина України, який вчинив злочин поза межами України:*

- а) громадянин України не може бути виданий іноземній державі для притягнення до кримінальної відповідальності та віддання до суду;
- б) громадянин України може бути виданий, якщо це передбачено міжнародними договорами України;
- в) громадянин України може бути виданий іноземній державі для притягнення до кримінальної відповідальності та віддання до суду тільки за його згодою;
- г) громадянин України завжди видається іноземній державі для притягнення до кримінальної відповідальності та віддання до суду.

19. Назвіть, до якого з видів належить диспозиція ч.1 ст. 126 КК України: “Умисне завдання удару, побоїв або вчинення інших насильницьких дій, які завдали фізичного болю і не спричинили тілесних ушкоджень”:

- | | |
|---------------|----------------|
| а) проста; | г) відсилочна; |
| б) описова; | д) змішана. |
| в) бланкетна; | |

20. На час вчинення злочину згідно з санкцією відповідної статті КК України передбачалося наступне покарання: “штраф від 500 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 80 до 120 годин”. Під час розгляду кримінальної справи санкцію цієї норми було змінено на “громадські роботи на строк від 60 до 100 годин”. А на момент винесення обвинувального вироку суду санкцією статті передбачалось покарання у виді “штраф від 30 до 100 неоподатковуваних мінімумів або громадські роботи на строк від 60 до 240 годин”. В яких межах суд повинен призначити кримінальне покарання?

- а) громадські роботи на строк від 60 до 100 год;
- б) штраф від 30 до 100 неоподатковуваних мінімумів або громадські роботи на строк від 60 до 100 год;
- в) штраф від 30 до 100 неоподатковуваних мінімумів або громадські роботи на строк від 60 до 240 год;
- г) штраф від 500 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 80 до 120 год.

21. Злочинність і караність діяння, а також інші кримінально-правові наслідки діяння визначаються (вказіть загальне правило):

- а) законом про кримінальну відповідальність, що набув чинності за 1 рік до вчинення діяння;
- б) законом про кримінальну відповідальність, що набув чинності через 10 днів після вчинення діяння;
- в) законом про кримінальну відповідальність, що посилює відповідальність;
- г) законом про кримінальну відповідальність, що діяв на час вчинення цього діяння.

22. Злочином невеликої тяжкості є злочин, за який:

- а) передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше п’яти років або інше, більш м’яке покарання, за винятком основного покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- б) передбачене покарання у виді громадської догани;

в) передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше двох років або інше, більш м'яке покарання, за винятком основного покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

г) не передбачене покарання у виді позбавлення волі.

23. Чи можуть бути видані іноземній державі для притягнення до кримінальної відповідальності та віддання до суду громадяни України та особи без громадянства, що постійно проживають в Україні:

а) так;

б) ні;

в) можуть за наявності запиту;

г) можуть, якщо є клопотання Мін'юсту запитуючої держави.

24. Назвіть формальні критерії класифікації злочинів за ступенем тяжкості:

а) тяжкість наслідків, заподіяних злочином;

б) певний вид та розмір покарання, призначеного судом особі в обвинувальному вирокі;

в) певний вид та розмір покарання, передбачений у санкції конкретної статті КК України;

г) вид, характер і ступінь вини особи у вчиненні злочину.

25. Вкажіть, у чому полягає реальний принцип чинності закону про кримінальну відповідальність у просторі (ст. 8 КК України):

а) усі особи, що вчинили злочин за межами території України, підлягають відповідальності за КК України;

б) тільки іноземці або особи без громадянства, які вчинили злочин за межами території України, підлягають відповідальності за КК України;

в) іноземці або особи без громадянства, що не проживають постійно в Україні, які вчинили злочини за її межами, підлягають відповідальності за КК України, якщо вони вчинили передбачені цим Кодексом тяжкі або особливо тяжкі злочини проти прав і свобод громадян України або інтересів України;

г) усі особи, що вчинили злочин за межами території України, у жодному разі не підлягають відповідальності за КК України.

26. Оберіть, до якого з видів належить диспозиція ч.1 ст. 148 КК України: "Підміна чужої дитини, вчинена з корисливих або інших особистих мотивів":

а) проста;

б) описова;

в) бланкетна;

г) відсилочна;

д) змішана.

27. *Територіальний принцип чинності кримінального закону в просторі поширюється на:*

- а) деяких осіб, які вчинили злочини на території України;
- б) усіх осіб, які вчинили злочини на території Росії;
- в) усіх осіб, які не вчиняли злочини;
- г) усіх осіб, які вчинили злочини на території України.

28. *Кримінальне право – це галузь:*

- а) приватного права;
- б) публічного права;
- в) земельного права;
- г) конституційного права.

29. *Закон про кримінальну відповідальність, що частково пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи, а частково посилює кримінальну відповідальність або іншим чином погіршує становище особи:*

- а) має зворотну дію в часі лише в тій частині, що пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи;
- б) цілком має зворотну дію; в) не має зворотної дії;
- г) має зворотну дію в часі лише в тій частині, що посилює кримінальну відповідальність.

30. *Злочин визнається вчиненим на території України (дайте повну відповідь):*

- а) якщо його вчинили громадяни України;
- б) якщо його було почато і завершено на території України;
- в) якщо серед співучасників злочину не було іноземців;
- г) якщо його було почато, продовжено, закінчено або припинено на території України, якщо його виконавець або хоча б один із співучасників діяв на території України.

31. *Залежно від ступеня тяжкості злочини поділяються на:*

- а) злочини середньої тяжкості, високої тяжкості;
- б) злочини прості і складні;
- в) злочини невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі;
- г) злочини, кримінальні проступки та провини.

32. *Суспільна небезпечність як матеріальна ознака злочину полягає в тому, що:*

- а) дія або бездіяльність хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого КК України, але не заподіяла і не могла заподіяти шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі;
- б) діяння передбачене кримінальним законом;
- в) діяння або заподіює шкоди відносинам, які охороняються кримінальним законом, або містить у собі реальну можливість заподіяння такої шкоди;
- г) особа підлягає кримінальній відповідальності за вчинене діяння тільки за наявності вини.

33. Закон про кримінальну відповідальність не має зворотної дії в часі, якщо:

- а) встановлює злочинність діяння, посилює кримінальну відповідальність або іншим чином погіршує становище особи;
- б) лише скасовує злочинність діяння;
- в) лише пом'якшує кримінальну відповідальність;
- г) скасовує злочинність діяння, пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи

34. На час вчинення злочину згідно з санкцією відповідної статті КК України передбачалося наступне покарання: “обмеження волі на строк від двох до п'яти років”. Під час розгляду кримінальної справи санкцію цієї норми було змінено на “обмеження волі на строк від одного до п'яти років”. А на момент винесення обвинувального вироку суду санкцією статті передбачалося покарання у виді “обмеження волі на строк від двох до чотирьох років”. В яких межах суд повинен призначити кримінальне покарання?

- а) обмеження волі на строк від двох до п'яти років;
- б) обмеження волі на строк від одного до п'яти років;
- в) обмеження волі на строк від одного до чотирьох років;
- г) обмеження волі на строк від двох до чотирьох років.

35. Підставою кримінальної відповідальності є:

- а) вчинення юридичною особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого КК України;
- б) невчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого КК України;
- в) вчинення особою суспільно небезпечного діяння, передбаченого як злочин у міжнародному договорі України;
- г) вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого КК України.

36. Згідно з ч. 4 ст. 3 КК України застосування закону про кримінальну відповідальність за аналогією:

- а) дозволяється у виключних випадках;

- б) заборонено;
- в) широко застосовується;
- г) можливе у разі згоди обвинуваченого.

37. *Територіальний принцип чинності закону про кримінальну відповідальність у просторі полягає в такому:*

- а) особи, які вчинили злочини на території України, підлягають кримінальній відповідальності за КК України;
- б) особи, які вчинили злочини за межами України, підлягають кримінальній відповідальності за КК України;
- в) особи, які вчинили злочини на території України, підлягають кримінальній відповідальності за КК України, якщо це передбачено міжнародними договорами України;
- г) особи, які вчинили правопорушення на території України, підлягають кримінальній відповідальності в разі згоди держави, що запитує.

38. *У КК України закріплено такий спосіб (тип) визначення поняття злочину:*

- а) матеріальний;
- б) формально-матеріальний;
- в) процесуальний;
- г) формальний.

39. *Особливо тяжким злочином є злочин:*

- а) за який передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше дев'яти років;
- б) за який передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше п'яти років, або інше, більш м'яке покарання;
- в) за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічного позбавлення волі;
- г) злочин, за який передбачена смертна кара.

40. *З якого моменту настає кримінальна відповідальність?*

- а) із моменту виникнення наміру вчинити злочин;
- б) із моменту пред'явлення особі обвинувачення у вчиненні злочину;
- в) із моменту винесення обвинувального вироку суду;
- г) із моменту набрання законної сили обвинувальним вироком суду.

Практичні завдання

Завдання 1

Нестеров взяв у пункті прокату холодильник і телевізор, які пізніше продав, а гроші пропив. Повернути взяті на прокат речі або сплатити їх вартість Нестеров відмовився.

Чи підлягає Нестеров кримінальній відповідальності?

Завдання 2

Художник Грищенко в березні 2018 р. виготовив кліше для друкування гривні номіналом у 50 гривень. Після цього він запропонував Зоріну виготовити кілька пресів для друкування підроблених грошей. Той виготовив і передав Грищенкові три преси, в т. ч. і гідравлічний. У серпні 2000 р. Грищенко у себе на квартирі надрукував грошей на суму 5000 гривень і наступного дня розплатився ними за покупки в магазині, але касир виявив, що гроші підроблено і Грищенко було затримано.

Чи повинні і за що нести кримінальну відповідальність Грищенко і Зорін?

7 с < 3(7 /

Завдання 3

Семенів впродовж декількох років таємно зберігав у себе вдома два знайдені ним фінські ножі. Під час обшуку, що відбувся в будинку Семенова в зв'язку з вчиненням його сином крадіжки, ножі були знайдені та вилучені.

Чи можливо притягнути Семенова до кримінальної відповідальності?

Завдання 4

Хлистов, проходячи повз залізничної колії, помітив, що гайки, які з'єднують рейки на стику, відгвинчені, рейка відігнута у бік. Він поспішав додому та нікому про це не повідомив, а потяг, який проходив цю ділянку дороги зазнав аварію.

Чи підлягає Хлистов кримінальній відповідальності?

Завдання 5

Тричі судимий Калашников, який востаннє відбув покарання у виді тринадцяти років позбавлення волі за умисне убивство, звільнився після закінчення терміну покарання. Прибувши до місця постійного проживання, він на роботу не влаштувався, встановив стосунки з особами, пов'язаними з злочинними організаціями, підтримував контакти з жінками, що займаються проституцією, за матеріальну винагороду надав учням технікуму свою квартиру, де останні влаштовували регулярні п'янки. Представники органів, що займаються оперативно-розшуковою діяльністю, порушили питання перед прокурором про притягнення Калашникова до кримінальної відповідальності.

Чи є підстави для притягнення Калашникова до кримінальної відповідальності?

Завдання 6

Визначити вид диспозицій в ст. ст. 114, 185, 119, 286, 201 КК України.

Завдання 7

Визначити види санкцій в ч. 1 ст. 115, ст. ст. 286, 194, 166 КК України.

Завдання 8

Громадянин Китаю, який торгував на одному з ринків м. Харкова, під час розпиття спиртних напоїв ударом ножа вбив свого співвітчизника.

Як вирішити питання кримінальної відповідальності громадянина Китаю? За законодавством якої країни він буде відповідати?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Поняття злочину. Склад злочину.

Тема 2.2. Поняття злочину. Склад злочину

1. Поняття злочину.
2. Ознаки злочину і їх зміст.
2. Малозначні діяння.
3. Криміналізація та декриміналізація діянь.
4. Відмінність злочину від адміністративного, цивільного, дисциплінарного та інших правопорушень.
5. Поняття складу злочину по кримінальному праву.
6. Елементи і ознаки складу злочину.
7. Види складів злочинів.
8. Значення встановлених ознак складу злочину для застосування кримінального закону.

Теми есе (рефератів)

1. Історично змінний характер кола діянь, які визнаються злочинами.
2. Критерії відмежування злочину від адміністративного чи дисциплінарного проступку.
3. Класифікація злочинів в діючому кримінальному законодавстві, їх характеристика.
4. Ознаки кожної із груп злочинів, які виділені в кримінальному праві і законі.
5. Значення класифікації злочинів.
6. Злочин і злочинність. Їх співвідношення.
7. Співвідношення злочину і складу злочину.

Практичні завдання

Завдання 1

Дягун, погрожуючи складним ножем, хотів забрати у перехожого громадянина гаманець, де був жетон на проїзд в метро, 2 монети номіналом 5 і 25 копійок та декілька квитанцій про сплату комунальних послуг, але був затриманий нарядом поліції.

Чи можна визначити дії Дягуна малозначними? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 2

Барчука притягли до кримінальної відповідальності за співучасть в умисному вбивстві. Суд не встановив його причетності до вбивства, але визнав його винним у вчинення злочину, передбаченого ч.1 ст.384 “Завідомо неправдиві показання”, бо Барчук давав завідомо неправдиві показання під час попереднього розслідування і тільки під час судового розгляду сказав правду.

Чи є дії Барчука кримінально протиправними?

Завдання 3

Президент України видав Указ про встановлення кримінальної відповідальності за образу працівника правоохоронного органу.

Чи можна вважати тепер такі дії злочином?

Завдання 4

Канчук навмисно поширив, тобто повідомив невизначеному колу осіб, заздалегідь неправдиві вигадки, що ганьблять особу громадянина Петрощука. Останній подав заяву до правоохоронних органів з проханням притягнути Канчука до кримінальної відповідальності.

В задоволенні заяви було відмовлено.

Ознайомтесь з змістом розділу III Особливої частини КК України, вирішіть питання про правомірність такої відмови та наявність або відсутність ознак злочину в діях Канчука.

Завдання 5

Агафонов дізнавшись, що у касі заводу після виплати заробітної плати залишилась значна сума грошей, вирішив їх викрасти. Заховавшись у бібліотеці і дочекавшись, коли всі робітники пішли додому, він вліз до каси, зламав сейф, але знайшов там лише 9 гривень. Він захопив гроші та хутко зник.

Як з'ясувалось пізніше, основні гроші були сховані в іншому місці.

Чи є підстава визнати вчинене Агафоновим діяння малозначним і застосувати до нього ч.2 ст.11 КК України? Якщо ні, то чому? Які обов'язкові умови застосування ч.2 ст.11 КК України?

Рекомендована література

19. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
20. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
21. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
22. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. для студентів юрид. вузів і фак. / Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, В.В. Беньківський та ін.; за ред. П.П. Андрушка, П.С. Матишевського, С.Д. Шапченка. Київ: Юрінком Інтер, 1997. 512 с.
23. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Атіка, 2008. 376 с.
24. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Харків: Право, 2010. 455 с.
25. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 496 с.
26. Кримінальне право: Загальна частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, Ю.Г. Старовойтова та ін.; за ред. А.С. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Дудорова, Б.Г. Розовського. Київ: Істина, 2011. 1112 с.
27. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
28. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
29. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
30. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студ. юрид. вузів і фак. Київ: А.С.К., 2001. 352 с.
31. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
32. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
33. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.

34. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

35. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

36. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнеєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тема 2.3. Об'єктивна сторона злочину

1. Поняття і значення об'єктивної сторони складу злочину.
2. Ознаки об'єктивної сторони складу злочину.
3. Суспільно небезпечне і протиправне діяння.
4. Поняття і види наслідків злочину.
5. Причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням (дією чи бездіяльністю) і злочинними наслідками, що настали.
6. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину.

Теми есе (рефератів)

1. Поняття кримінально-карної дії і бездіяльності.
2. Поняття і види єдиного (одиночного) складного злочинного діяння.
3. Вплив нездоланної сили, фізичного і психічного примусу на кримінальну відповідальність.
4. Злочини з так званими матеріальними, формальними і усіченими складами.
5. Злочини з додатковими тяжкими наслідками.
6. Кримінально-правове значення наслідків злочину.

Практичні завдання

Завдання 1

Визначте об'єкти злочинів, передбачених ст. 194, 342, 296, 127, 196 КК України.

Завдання 2

а) Назвіть кілька статей Особливої частини КК України, в яких передбачена відповідальність за злочини, що посягають на два об'єкти.

б) Назвіть кілька статей з Особливої частини КК України, де вказано на предмет злочинних посягань.

Завдання 3

Мітюшкін та Коновалов, знаходячись у нетверезому стані, зупинили Шалигіна, що проходив по вулиці, та почали вимагати від нього гроші. Одержавши відмову, Коновалов вдарив Шалигіна по голові металевим прутом, спричинивши шкоду здоров'ю середньої тяжкості.

Дайте характеристику основного та додаткового об'єктів.

Чи тотожні поняття “предмет злочину” та “знаряддя і засоби вчинення злочину”?

Завдання 4

Орловський був засуджений за ч.1 ст.115 КК України за те, що знаходячись у квартирі Нікітіна та розпиваючи з ним спиртні напої він його вбив під час сварки, яка між ними виникла.

Визначте об'єкт злочину.

Завдання 5

Гур'єв з помсти вирішив вбити Чехоніна. Для цього він влаштував засідку на шляху по якому Чехонін кожен вечір повертався додому. Побачивши людину, що наближалася до нього та впізнавши в ній Чехоніна, Гур'єв зробив прицілений постріл. Вбитою виявилася інша людина, яка за зовнішністю схожа на Чехоніна.

1. *Дайте кримінально-правову характеристику діям Чехоніна.*
2. *При вирішенні задачі дайте визначення помилки в потерпілій злочину, покажіть її вплив на кваліфікацію.*

Завдання 6

а) Перелічіть злочини, передбачені розділі II КК України, які можуть бути вчинені:

- шляхом дії;
- шляхом дії і бездіяльності;
- лише шляхом бездіяльності.

За яких умов настає кримінальна відповідальність за бездіяльність?

б) Вкажіть ознаки, що характеризують об'єктивну сторону злочинів, передбачених ст.ст. 110, 111, 112, 113, 114 КК України.

Які з складів цих злочинів є матеріальними, а які формальними?

Які ознаки об'єктивної сторони є обов'язковими для матеріальних злочинів?

Завдання 7

Белугін після виходу з витверезника вирішив знову випити. Оскільки магазини були ще закриті, він розбив вітрину одного з них проник у магазин та

взяв пляшку вина, залишивши на прилавку гроші за неї. Через деякий час його затримали.

Чи містяться у поведінці Белугіна ознаки об'єктивної сторони якого-небудь злочину? Якщо так, то якого саме злочину? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 8

Ложкін, зустрівши жінку пізно ввечері, накинувся на неї та спробував зґвалтувати. Однак, раптом помітив, що жінка мертва. Судово-медична експертиза встановила, що смерть потерпілої особи, яка страждала пороком серця, настала внаслідок сильного хвилювання, яке було викликане переляком.

Чи має місце причинний зв'язок між діями Ложкіна та смертю потерпілої?

Завдання 9

Апеляційним судом Гуров був визнаний винним у вбивстві з хуліганських мотивів (п.7 ч.2 ст.115 КК України). Слідство встановило, що Гуров знаходячись в стані алкогольного сп'яніння вчинив бійку. Щоб його заспокоїти, родичі, у тому числі 70-річний Медведєв звалили Гурова на підлогу та намагалися тримати його. В результаті, Медведєв, який страждав атеросклерозом з ураженням судин серця, помер від паралічу серця.

Чи обґрунтований вирок суду? Чи має місце причинний зв'язок між діями Гурова та смертю Медведєва?

Завдання 10

Родина Фезуліних через знайомих найняли за визначену винагороду няню по догляду за 4-х річною дитиною. В обов'язок няні, громадянки Кац, входили прогулянки з дитиною та її годування. Під час однієї з прогулянок Кац заговорила з сусідкою та упустила з виду дитину, яка побігла за м'ячиком, провалилася у відкритий каналізаційний люк, вдарилася головою об трубу і потонула.

Чи є дії Кац суспільно-небезпечними?

Чи підлягає кримінальній відповідальності громадянка Кац?

Обґрунтуйте свою відповідь.

Завдання 11

Користильов в заборонений час на території заповідника полював на плямистого оленя, але його дії були зупинені лісником Шишкіним.

Чи впливає на кваліфікацію вчиненого Користильовим місце вчинення злочину? Ознайомтеся зі статтею 248 КК України.

Визначте вид складу злочину, якщо Користильов був затриманий під час слідкування за твариною.

Рекомендована література

1. Головка М.Б. Визначення родового об'єкта військових злочинів. Право і суспільство. 2014. № 6-2. Ч. 2. С.203-209.
2. Головка М.Б. Спеціальний суб'єкт військових злочинів Європейські перспективи. 2014. №8. С. 136 -143.
3. Головка М.Б. Спеціальні види покарання за вчинення військових злочинів. Науковий вісник Херсонського державного університету. Херсон: ХДУ. – 2014. Вип. 5. Т. 3 (Серія «Юридичні науки»). С. 24 – 29. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваїте, 2014. 944 с.
4. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
5. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
6. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. для студентів юрид. вузів і фак. / Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, В.В. Беньківський та ін.; за ред. П.П. Андрушка, П.С. Матишевського, С.Д. Шапченка. Київ: Юрінком Інтер, 1997. 512 с.
7. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Атіка, 2008. 376 с.
8. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Харків: Право, 2010. 455 с.
9. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 496 с.
10. Кримінальне право: Загальна частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, Ю.Г. Старовойтова та ін.; за ред. А.С. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Дудорова, Б.Г. Розовського. Київ: Істина, 2011. 1112 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
14. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студ. юрид. вузів і фак. Київ: А.С.К., 2001. 352 с.
15. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.

16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
17. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.
19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.
20. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тема 2.4. Суб'єктивна сторона злочину

1. Поняття і значення суб'єктивної сторони злочину.
2. Ознаки суб'єктивної сторони злочину.
3. Вина як основна ознака суб'єктивної сторони злочину.
4. Необережність і її види.
5. Складна (подвійна) вина. Особливості складів злочинів зі складною формою вини.
6. Мотив і мета як ознаки суб'єктивної сторони злочину, їх кримінально-правове значення.
7. Юридична і фактична помилки, їх вплив на вину, кримінальну відповідальність і кваліфікацію злочинів.

Теми есе (рефератів)

1. Зміст вини і її форми.
2. Кримінально-правове значення форм вини.
3. Евентуальний умисел.
4. Інші види умислу, які зустрічаються в теорії і на практиці.
5. Відмінність самовпевненості від евентуального умислу.
6. Злочинна недбайливість.
7. Випадок як невинне вчинення суспільно небезпечних діянь, які викликають певні наслідки, та його характеристика.
8. Вина за зарубіжним кримінальним законодавством.
9. Можливість притягнення до кримінальної відповідальності без вини (об'єктивне вмінення) як один із проявів відступу від законності.

Завдання 1

Неодноразово судимий Селіванов, з підлітків Шуєва - 12 років, Лотова - 13 років та Зенова - 15 років створив групу для вчинення квартирних крадіжок. Більшу частину грошей, які були отримані від реалізації крадених речей Селіванов привласнював. На шостій крадіжці діяльність групи була припинена робітниками поліції.

Хто підлягає кримінальній відповідальності за вчинені крадіжки?

Завдання 2

Сторожев, який страждав манією переслідування, вбив свого знайомого Гузєєва. Через рік після вбивства Сторожев одужав.

1) Як повинне вирішуватися питання про притягнення Сторожева до відповідальності?

2) Які заходи можуть бути до нього застосовані?

Варіант: Сторожев вчинив вбивство в стані осудності, але під час розгляду справи у суді захворів на психічну хворобу.

Завдання 3

15-річний Зувін угнав мотоцикл. Він заїхав до товариша, розповів йому звідки взявся мотоцикл та запропонував йому покататися. Зувін перевищив швидкість, не зміг своєчасно зупинити мотоцикл та врізався у вантажівку, яка йшла попереду. Внаслідок цього товаришу були спричинені тяжкі, а Зувіну – середньої тяжкості тілесні ушкодження.

Чи будуть Зувін та його товариш нести кримінальну відповідальність. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 4

Сомов був бійцом пожежної охорони, систематично вчиняв підпали різних будівель, споруд, будинків окремих громадян, а потім першим підіймав галас, активно включався в роботу по гасінню пожеж. Притягнутий до кримінальної відповідальності за умисне знищення майна громадян Сомов пояснив, що йому не подобалось, коли сплять на роботі, та щоб не сидіти без діла вчиняв підпали. За висновком судово-психіатричної експертизи Сомов визнаний психічно хворим, який страждає на піроманію.

Чи буде Сомов нести кримінальну відповідальність? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 5

11-річний Сорокін під керівництвом 19-річного Нікітіна виривав сумки у перехожих. Гроші, що були вилучені з сумок, вони ділили на двох.

Як вирішити питання про кримінальну відповідальність Нікітіна та Сорокіна?

Що таке посереднє спричинення?

Завдання 6

Медсестра однієї з лікарень внаслідок помилки шляхом ін'єкції ввела в організм пацієнта, який знаходився в реанімаційному відділенні, замість необхідних ліків інший препарат, внаслідок чого через деякий час пацієнт помер.

Чи підлягає медсестра кримінальній відповідальності? Якщо так, розкрийте суб'єктивну сторону даного злочину.

Обґрунтуйте свою відповідь.

Завдання 7

Ареф'єв помилково вважав, що Кучеренко викрав у нього гроші, почав наносити йому удари, спричинивши останньому середньої тяжкості тілесні ушкодження.

Визначте форму вини.

Чи повинен Кучеренко нести кримінальну відповідальність?

Завдання 8

Печкін, маючи намір вкрасти коня у фермера Махіна, проник на конюшню. Почувши чийсь кроки, заховався в темний кут приміщення. Махін, який увійшов у конюшню, підібрав цеглину, яка лежала на підлозі та кинув її в кут, де ховався Печкін. Цеглина потрапила останньому у ніс, зламавши його.

Як вирішити питання про відповідальність Печкіна?

Завдання 9

Белов на вокзалі м. Києва викрав у сплячого Іванова валізу, в якій знаходилися креслення по модернізації устаткування, які були отримані Івановим у відрядженні на одному з підприємств. Белов вважав, що у валізі знаходились речі та гроші.

Чи має місце в діях Белова помилка, чи буде вона впливати на кваліфікацію злочину?

Розкрийте суб'єктивну сторону даного злочину.

Завдання 10

Катаєв, який проходив з групою робітників по дорозі, зупинився, щоб закурити. Прикуривши, він кинув сірник, який горів, позад себе. Сірник попав у пусту бочку з-під бензину, яка лежала біля дороги. Внаслідок цього пролунав вибух та шматком цієї бочки було смертельно травмовано робітника Семенкова. Про те, що у бочці раніше зберігався бензин Катаєв не знав.

Чи буде Катаєв нести кримінальну відповідальність? Якщо так, то визначте форму вини Катаєва.

Рекомендована література

1. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваїте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. для студентів юрид. вузів і фак. / Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, В.В. Беньківський та ін.; за ред. П.П. Андрушка, П.С. Матишевського, С.Д. Шапченка. Київ: Юрінком Інтер, 1997. 512 с.
5. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Атіка, 2008. 376 с.
6. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Харків: Право, 2010. 455 с.
7. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 496 с.
8. Кримінальне право: Загальна частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, Ю.Г. Старовойтова та ін.; за ред. А.С. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Дудорова, Б.Г. Розовського. Київ: Істина, 2011. 1112 с.
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
10. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
11. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітрицян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
12. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студ. юрид. вузів і фак. Київ: А.С.К., 2001. 352 с.
13. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
14. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.

16. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тестові завдання до змістовного модулю 2

1. Вкажіть, в якому співвідношенні знаходяться поняття “злочин” і “склад злочину”:

- а) у співвідношенні цілого та частини;
- б) склад злочину є соціальною характеристикою злочину;
- в) ці поняття ніяк не співвідносяться;
- г) злочин – це конкретне суспільно небезпечне діяння; склад злочину – юридичне поняття про злочин певного виду.

2. Визначте поняття “об’єкт злочину”:

- а) об’єкт – це певні матеріальні блага, яким при вчиненні злочину завдається шкода;
- б) об’єкт – це будь-які речі матеріального світу, з певними властивостями яких Кримінальний кодекс пов’язує настання кримінальної відповідальності;
- в) об’єкт – це суспільні відносини, на які посягає злочин, завдаючи їм певної шкоди, і які поставлені під охорону закону про кримінальну відповідальність;
- г) об’єкт – це норма КК України, на яку посягає злочин і якій завдається шкода.

3. Оберіть, які суспільні відносини можуть бути визнані об’єктом злочину:

- а) ті, що поставлені під охорону закону про кримінальну відповідальність;
- б) ті, що передбачені в Конституції України;
- в) усі, що існують у суспільстві;
- г) ті, що регулюються усіма галузями права.

4. Предмет злочину – це:

- а) річ матеріального світу, з певними властивостями якої закон пов’язує наявність у діях особи ознак конкретного складу злочину;

- б) річ матеріального світу, за допомогою якої спричиняється шкода безпосередньому об'єкту злочину;
- в) конкретні суспільні відносини, які поставлені під охорону певної статті Особливої частини КК України;
- г) річ матеріального світу, на яку поряд із безпосереднім об'єктом посягає конкретний злочин.

5. *Ознаками складу злочину, які характеризують об'єктивну сторону, є (оберіть найбільш повну відповідь):*

- а) суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням і суспільно небезпечними наслідками, місце, час, обстановка, спосіб, а також засоби вчинення злочину;
- б) суспільно небезпечне діяння;
- в) суспільно небезпечне діяння, суспільно небезпечні наслідки, час, місце, обстановка вчинення злочину;
- г) суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), причинний зв'язок між діянням та наслідками.

6. *Суспільно небезпечний наслідок як ознака об'єктивної сторони – це:*

- а) вид і розмір шкоди, що заподіюється суб'єкту злочину;
- б) негативні зміни у стані потерпілої особи;
- в) заподіяна злочинним діянням шкода (збиток) предмету злочину;
- г) шкода (збиток), що заподіюється злочинним діянням суспільним відносинам, охоронюваним кримінальним законом, або реальна небезпека (загроза) заподіяння такої шкоди.

7. *Обставинкою як факультативною ознакою об'єктивної сторони злочину вважаються:*

- а) конкретні об'єктивно-предметні умови, у яких вчинюється злочин;
- б) час та місце вчинення злочину;
- в) конкретне приміщення, в якому вчинюється злочин;
- г) сукупність обставин, які сприяли вчиненню злочину.

8. *Місцем вчинення злочину є:*

- а) приміщення, в якому було приховано злочинця або предмети, здобуті злочинним шляхом;
- б) певна територія або інше місце, де вчинюється суспільно небезпечне діяння і настають його суспільно небезпечні наслідки;
- в) територія, на якій було затримано злочинця;
- г) територія України.

9. *Спеціальним суб'єктом злочину в кримінальному праві виступає:*

а) фізична осудна особа, що вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, злочин, суб'єктом якого може бути лише певна особа;

б) фізична чи юридична особа, яка вчинила певний злочин;

в) юридична особа, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, передбачене в КК України;

г) малолітня чи неповнолітня особа, що вчинила суспільно-небезпечне діяння, передбачене в КК України.

10. Відповідальність за злочини, вчинені у стані фізіологічного сп'яніння:

а) стан фізіологічного сп'яніння є медичним критерієм неосудності, і особа у такому стані не підлягає кримінальній відповідальності;

б) вчинення злочину особою, що знаходиться у стані фізіологічного сп'яніння, є обставиною, що пом'якшує покарання;

в) вчинення злочину особою, що знаходиться у стані фізіологічного сп'яніння, є обставиною, що за загальним правилом обтяжує покарання;

г) за злочин, вчинений у стані фізіологічного сп'яніння, особі замість покарання призначаються примусові заходи медичного характеру.

11. Обов'язковими (ою) ознаками (ою) суб'єктивної сторони є:

а) вина, мотив та мета;

б) мотив та мета;

в) вина та емоційний стан суб'єкта злочину;

г) мотив.

12. Оберіть правильне визначення поняття “непрямий умисел”:

а) непрямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і бажала їх настання;

б) непрямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і хоча не бажала, але свідомо припускала їх настання;

в) непрямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки, але легковажно розраховувала на їх відвернення;

г) непрямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння, але не передбачала його суспільно небезпечних наслідків.

13. Помилкою у кримінальному праві вважають:

а) різне психічне ставлення особи у формі умислу чи необережності до різних об'єктивних ознак одного й того самого злочину;

б) неправильне уявлення особи про юридичні властивості або фактичні ознаки вчинюваного нею діяння;

в) ставлення особи до вчиненого нею діяння та його наслідків, за якого особа не передбачала можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння, хоча повинна була і могла їх передбачити;

г) ставлення особи до вчиненого нею діяння та його наслідків, за якого наслідки, що настали, перебувають у причинному зв'язку із вчиненим діянням, однак особа не тільки не передбачала можливості їх настання, а й не могла їх передбачити.

14. *Вкажіть, з яким видом вини вчиняється замах:*

а) з прямим умислом;

б) з будь-яким видом;

в) зі злочинною самовпевненістю та непрямим умислом;

г) зі злочинною недбалістю та злочинною самовпевненістю.

15. *Назвіть елементи складу злочину:*

а) об'єкт злочину, об'єктивна сторона злочину, суб'єкт злочину, суб'єктивна сторона злочину;

б) протиправність, суспільна небезпечність, винність та караність;

в) діяння, наслідки, мета та мотив;

г) об'єкт злочину, діяння, вина, фізична осудна особа.

16. *Кваліфікацією злочину називають:*

а) точне встановлення відповідності вчиненого винним суспільно небезпечного діяння складу конкретного злочину, закріпленого в кримінальному законі;

б) розподіл злочинів на групи залежно від ступеня суспільної небезпечності;

в) розподіл складів злочину на групи залежно від моменту закінчення злочинів;

г) розподіл злочинів на особливо тяжкі, тяжкі, середньої тяжкості та невеликої тяжкості.

17. *Оберіть, де правильно наведена структура суспільних відносин як об'єкта злочину:*

а) суб'єкти (носії), соціальний зв'язок між ними, предмет суспільних відносин;

б) об'єкт, суб'єкт, предмет;

в) об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона;

г) суб'єкт, суб'єктивна сторона, предмет.

18. *Значення предмета у складі конкретного злочину:*

- а) предмет є самостійним елементом складу злочину;
- б) предмет є ознакою складу злочину, що існує поряд з об'єктом;
- в) предмет є обов'язковою ознакою злочину;
- г) предмет злочину завжди співпадає з предметом злочинного впливу.

19. *Назвіть обов'язкові ознаки об'єктивної сторони складу злочину:*

- а) суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням і суспільно небезпечними наслідками, місце, час, обстановка, спосіб, а також засоби вчинення злочину, які виражають внутрішню і зовнішню сторону злочину;
- б) суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням і суспільно небезпечними наслідками;
- в) суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність);
- г) суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), суспільно небезпечні наслідки.

20. *Причинний зв'язок за наявності особливих умов на боці потерпілого має місце, коли:*

- а) потерпілий має вади у своєму фізичному чи психічному стані, які є каталізаторами (прискорювачами) настання наслідків;
- б) потерпілий має особливий правовий статус;
- в) потерпілий є недієздатною особою;
- г) потерпілий не є громадянином України.

21. *Умови кримінальної відповідальності за злочинну бездіяльність:*

- а) це можливість відвернути наслідки від вчинених дій;
- б) це обов'язок вчинити певні дії, який може впливати із службових функцій, договору, родинних відносин, попередньої небезпечної поведінки особи;
- в) це обов'язок діяти зазначеним чином та наявність реальної можливості виконати обов'язок, покладений на особу;
- г) це обов'язок передбачити суспільно небезпечні наслідки діяння.

22. *У кримінальному праві суспільно небезпечними наслідками визнаються:*

- а) наслідки матеріального характеру та наслідки нематеріального характеру;
- б) лише матеріальні наслідки;
- в) лише нематеріальні наслідки;
- г) лише фізична шкода.

23. *Обов'язкові ознаки суб'єкта злочину:*

- а) досягнення 18 років, осудність, громадянство;
- б) досягнення 16 років, фізична особа, визнання своєї вини у злочині;
- в) досягнення 14 років, винність, фізична особа, осудність;
- г) фізична особа, осудність, досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність.

24. *Ознаки спеціального суб'єкта:*

- а) фізична особа, осудність, досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, додаткова ознака, визначена в законі;
- б) юридична особа, що спричинила шкоду правоохоронюваним відносинам;
- в) фізична особа, неосудність, наявність психічної хвороби;
- г) громадянство, досягнення певного віку, осудність, посадова особа.

25. *Факультативними ознаками суб'єктивної сторони є:*

- а) вина та мотив;
- б) вина та мета;
- в) мотив та мета;
- г) мета та осудність.

26. *Прямий умисел відмежовується від непрямого за:*

- а) об'єктом заподіяної шкоди;
- б) вольовою ознакою;
- в) інтелектуальною і вольовою ознаками;
- г) інтелектуальною ознакою.

27. *Вплив юридичної помилки на кримінальну відповідальність полягає у тому, що:*

- а) її наявність виключає можливість притягнення особи до кримінальної відповідальності;
- б) особа притягується до кримінальної відповідальності згідно із її уявленням про злочинність діяння, його караність та кваліфікацію злочину;
- в) особа притягується до кримінальної відповідальності за злочин, вчинений з необережності;
- г) за загальним правилом не впливає на кримінальну відповідальність та покарання.

28. *Добровільна відмова на стадії закінченого замаху можлива, якщо:*

- а) особа добровільно з'явилася із зізнанням до правоохоронних органів і повідомила про вчинений нею злочин;

б) між діянням і наслідком є певний проміжок часу, протягом якого особа може втрутитися в розвиток причинного зв'язку і перешкодити настанню суспільно небезпечних наслідків;

в) особа відмовилася від повторення спроби вчинити злочин;

г) наслідки не настали з причин, що не залежать від волі винного.

29. *Визначте обов'язкові ознаки складу злочину:*

а) об'єктивні ознаки, що включаються в об'єкт злочину та об'єктивну сторону злочину, та суб'єктивні ознаки, що включаються в суб'єкт злочину та суб'єктивну сторону злочину;

б) обов'язкові ознаки, що включають протиправне діяння та суспільно небезпечні наслідки, та факультативні ознаки, що вміщують суб'єктивну сторону та суб'єкт злочину;

в) основні ознаки (об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона) та додаткові ознаки (об'єкт, суб'єкт);

г) об'єктивні ознаки (дія, місце, час, засоби, мета, мотив, умисел, необережність) та суб'єктивні ознаки (фізична, осудна особа, що досягла 16 років, а в деяких випадках 14 років).

30. *Назвіть привілейований склад злочину:*

а) склад із такими ознаками, які обтяжують або пом'якшують відповідальність і впливають на кваліфікацію;

б) склад, що характеризується обставинами, які істотно підвищують суспільну небезпечність та караність злочину;

в) склад із такими ознаками, які впливають на кваліфікацію та покарання;

г) склад, що характеризується обставинами, які істотно знижують суспільну небезпечність та караність злочину.

31. *Класифікація (види) об'єктів злочину:*

а) загальний, видовий, родовий, типовий, безпосередній;

б) загальний, груповий, факультативний;

в) загальний, родовий, безпосередній;

г) обов'язковий, видовий, родовий, типовий.

32. *Оберіть повне визначення поняття “об'єктивна сторона злочину”:*

а) юридичні ознаки, що характеризують суспільно небезпечне діяння (дію або бездіяльність)

б) сукупність юридичних ознак, які визначають внутрішню сторону злочину;

в) зовнішня сторона злочину, що характеризується суспільно небезпечним діянням (дією або бездіяльністю), суспільно небезпечними наслідками,

причинним зв'язком між діянням і суспільно небезпечними наслідками, місцем, часом, обстановкою, способом, а також засобами вчинення злочину;

г) сукупність об'єктивних та суб'єктивних ознак, які характеризують вчинене суб'єктом злочину діяння як злочин.

33. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину:

а) суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням і суспільно небезпечними наслідками, місце, час, обстановка, спосіб і засоби вчинення злочину;

б) ознаки, які передбачені в диспозиції норми закону про кримінальну відповідальність;

в) суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням і суспільно небезпечними наслідками;

г) ознаки, які характеризують вчинене суспільно небезпечне діяння як злочин, але вони не передбачені в диспозиції статті закону про кримінальну відповідальність.

34. Оберіть серед наведених вірне визначення поняття “суб'єкт злочину” у кримінальному праві:

а) це фізична або юридична особа, що вчинила злочин;

б) це фізична осудна особа, що вчинила злочин у віці, з якого настає кримінальна відповідальність;

в) це осудна особа, якій призначено покарання;

г) це фізична осудна особа, яка підлягає кримінальній відповідальності.

35. Значення непереборної сили для вирішення питання про кримінальну відповідальність:

а) виключає кримінальну відповідальність у випадках, передбачених у статтях Особливої частини КК України;

б) не виключає кримінальної відповідальності;

в) не виключає кримінальної відповідальності за вчинене діяння, але пом'якшує покарання;

г) виключає кримінальну відповідальність у будь-якому випадку.

36. Злочин з матеріальним складом – це такий злочин, в якому:

а) суспільно небезпечні наслідки є факультативною ознакою об'єктивної сторони;

б) суспільно небезпечні наслідки є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони;

в) наслідки злочину є виключно матеріальною шкодою; г) суспільно небезпечні наслідки не впливають на кваліфікацію злочину.

37. *Значення факультативних ознак об'єктивної сторони (час, місце, спосіб, обстановка, засоби):*

- а) якщо вони прямо вказані (описані) у диспозиції статті Особливої частини КК України, то вони є обов'язковими і впливають на кваліфікацію злочину;
- б) не мають ніякого значення для об'єктивної сторони злочину;
- в) впливають на момент закінчення злочину;
- г) потрібні для встановлення причинного зв'язку.

38. *Фізична особа як обов'язкова ознака суб'єкта:*

- а) це фізична особа – підприємець;
- б) це громадянин України;
- в) це людина;
- г) це будь-яка жива істота.

39. *Загальний вік кримінальної відповідальності.*

- а) особі до вчинення злочину повинно виповнитися шістнадцять років;
- б) особі до вчинення злочину повинно виповнитися вісімнадцять років;
- в) особі до вчинення злочину повинно виповнитися дванадцять років;
- г) особі до винесення вироку повинно виповнитися чотирнадцять років.

40. *Оберіть вірне визначення поняття “вина”:*

- а) вина – це психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності;
- б) вина – це психічне ставлення особи до наслідків вчиненого діяння;
- в) вина – це психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої КК України, та її наслідків, виражене в формі умислу або необережності;
- г) вина – це єдина підстава кримінальної відповідальності.

Змістовний модуль 3. Стадії злочину. Співучасть у злочині

Тема 2.5. Стадії злочину

1. Поняття закінченого злочину.
2. Попередня злочинна діяльність.
3. Поняття і ознаки готування до злочину.
4. Поняття і ознаки замаху на злочин.
5. Добровільна відмова від злочину і її ознаки.

Теми есе (рефератів)

1. Конструкція складу злочину і момент закінчення злочину.

2. Підстави кримінальної відповідальності за готування до злочину і замах на злочин.

3. Відмінність готування від виявлення умислу. Межі карності готування до злочину.

4. Відмінність замаху від приготування і закінченого злочину.

5. Кримінальне право зарубіжних країн про стадії вчинення злочину.

Завдання 1

Гриненко вирішив вбити Васильєва. З цією метою він напав на нього ззаду та наніс декілька сильних ударів автомобільною монтировкой по голові, шиї, спині. Однак, після цих дій йому стало жалко Васильєва, в якого було троє дітей, він надав потерпілому першу допомогу, потім зупинив машину, відвіз його у лікарню. За допомогою лікарів життя Васильєва було врятовано.

1) *На якій стадії було зупинено злочин?*

2) *Чи має місце добровільна відмова від доведення злочину до кінця?*

Завдання 2

Кочкін вирішив вбити Потапову. Побачивши Потапову, Кочкін з мисливської рушниці зробив в неї два постріли, але не влучив. Він вирішив більше не стріляти та від своїх злочинних намірів він відмовився.

1) *Як потрібно розглядати дії Кочкіна з точки зору вчення про стадії вчинення злочину?*

2) *У чому різниця між закінченим та незакінченим замахом на злочин?*

Завдання 3

Зайнов, зустрівши Стрельникова, який працював на текстильній фабриці, запропонував підготувати мануфактуру для викрадення її з фабрики. Вони домовились про час зустрічі, а також про місце на території фабрики, де мануфактура повинна бути перекинута ними через огорожу. В обумовлений час Зайнов разом з Петрушенко прийшли до фабрики, але Зайнова не пустили через прохідну. Через деякий час через прохідну фабрики вийшов Стрельников та сказав, що вилучити мануфактуру йому не вдалося.

Чи має місце в діях вказаних осіб ознаки складу злочину. Свою відповідь обґрунтуйте.

Завдання 4

Воркутін був найнятий Лоботовим для вбивства директора фірми-конкурента Мусалієва за 2 тисячі доларів США. Одержав завдаток, Воркутін забрався з гвинтівкою, яка має оптичний приціл, на горище сусіднього дома, звідки було добре видно квартиру Мусалієва та приготувався до пострілу. Помітивши, що Мусалієв ліг на ліжко, Воркутін вистрелив у нього. За висновком судово-медичної експертизи смерть Мусалієва настала внаслідок інфаркту міокарда, а Воркутін сам того не знаючи, стріляв вже у мертву людину.

Чи підлягає Воркутін кримінальній відповідальності?

Завдання 5

Серова відмовилася вийти заміж за Славіна. Після відмови, Славін почав її переслідувати та погрожував вбивством. Декілька разів заходив у дім Серової, показував мисливську рушницю, якою він збирався начебто вбити її, якщо вона не стане його дружиною.

Чи підлягає Славін кримінальній відповідальності? Обґрунтуйте відповідь.

Рекомендована література

1. Гришук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. для студентів юрид. вузів і фак. / Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, В.В. Беньківський та ін.; за ред. П.П. Андрушка, П.С. Матишевського, С.Д. Шапченка. Київ: Юрінком Інтер, 1997. 512 с.
5. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Атіка, 2008. 376 с.
6. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Харків: Право, 2010. 455 с.
7. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 496 с.
8. Кримінальне право: Загальна частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, Ю.Г. Старовойтова та ін.; за ред. А.С. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Дудорова, Б.Г. Розовського. Київ: Істина, 2011. 1112 с.
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
10. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
11. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
12. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студ. юрид. вузів і фак. Київ: А.С.К., 2001. 352 с.

13. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.

14. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.

15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.

16. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тема 2.6. Співучасть у злочині

1. Поняття співучасті у злочині.
2. Об'єктивні і суб'єктивні ознаки співучасті.
3. Форми співучасті, критерії їх класифікації.
4. Види співучасників за кримінальним законом України, їх характеристика.
5. Поняття причетності до злочину як суспільно небезпечної і кримінально протиправної діяльності.
6. Об'єктивні і суб'єктивні ознаки причетності до злочину.

Теми есе (рефератів)

1. Підвищена суспільна небезпечність злочину, вчиненого у співучасті.
2. Поняття посереднього виконавця.
3. Провокація злочину як кримінальне карне діяння.
4. Відмінність причетності до злочину від співучасті в злочині.
5. Форми причетності до злочину.
6. Неповідомлення про злочин.
7. Приховування злочину.
8. Умови і порядок притягнення до кримінальної відповідальності за приховування злочину.
9. Потурання злочину.

10. Умови і порядок притягнення до кримінальної відповідальності за потурання злочину.

Практичні завдання

Завдання 1

Перебуваючи у нетверезому стані, Аристархов і Васьков вирішили “провчити” дружинника Петренка, який колись затримав їх за порушення громадського порядку. Зустрівши того на вулиці, вони почали його бити, а коли він упав, Аристархов вихопив з кишені ножа і вдарив ним Петренка. Від поранення останній помер. Встановлено, що ніж Аристархову дав Васьков “на всякий випадок” за кілька хвилин до зустрічі з Петренком. Сам він ударив потерпілого кілька разів рукою.

З позиції вчення про співучасть проаналізуйте дії кожної з цих осіб?

Завдання 2

Губарев, водій автотранспортного підприємства, отримавши на лікеро-горілчаному заводі “Кристал” продукцію, навантажив у машину шість зайвих ящиків з горілкою та намагався вивезти їх з території заводу. Охоронник Кобзев, виявив надлишки продукції, вимагав віддати йому два ящики з горілкою, в протилежному випадку погрожував повідомити “куди треба”. Боячись викриття, Губарев виконав вимоги Кобзева, який після цього відпустив водія.

Чи можна Губарева та Кобзева визнати співучасниками злочину? Якщо так, то назвіть форми співучасті.

Які об’єктивні та суб’єктивні ознаки співучасті в даному випадку?

Завдання 3

Кльопкін, який викрадав з квартир цінності, відносив їх на зберігання своєму знайомому Вертляєву. Вертляєв знав, що майно крадене, брав його на зберігання та реалізацію. Модиров, двоюрідний брат Вертляєва, також знав, що його родич зберігає і реалізує чуже майно, яке було викрадено у громадян, але в органи влади не звертався з заявою про даний злочин.

З позиції вчення про співучасть проаналізуйте дії винних осіб.

Завдання 4

Калінін та Юсупов звернулися до Вампурова з проханням дістати на якийсь час для них будь-яку зброю для пограбування пункту обміну валюти. Через три дні після розмови Вампуров передав Калініну та Юсупову автомат та два магазини з патронами до нього, за що вони заплатили йому 300 грн. і домовились, що по закінченню злочину вони сплатять йому додаткову суму.

Вчинивши злочин та заволодівши грошима на суму 3 тисячі грн. Калінін та Юсупов повернули Вампурову автомат і передали йому ще 200 грн. з викрадених грошей.

Визначте форму співучасті у злочині Калініна, Юсупова та Вампунова. До якого виду співучасників відноситься кожна з вказаних осіб?

Завдання 5

Варницькому подобалась дружина Дулова. Він працював з нею в одному відділі, декілька разів пропонував їй “поїхати на природу та порозважатися”, на що одержував відмову. Вирішивши помститися Дуловій, Варницький знаючи запальний характер Дулова, повідомив йому, що його дружина періодично зустрічається з коханцем. Під час однієї випивки Варницький постійно стверджував, що Дулову з такими обставинами неможливо миритися, він же чоловік! Дулов з ревнощів під час однієї сварки з дружиною задусив її.

Чи буде Варницький підбурювачем в умисному вбивстві?

Рекомендована література

1. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. для студентів юрид. вузів і фак. / Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, В.В. Беньківський та ін.; за ред. П.П. Андрушка, П.С. Матишевського, С.Д. Шапченка. Київ: Юрінком Інтер, 1997. 512 с.
5. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Атіка, 2008. 376 с.
6. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Харків: Право, 2010. 455 с.
7. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 496 с.
8. Кримінальне право: Загальна частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, Ю.Г. Старовойтова та ін.; за ред. А.С. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Дудорова, Б.Г. Розовського. Київ: Істина, 2011. 1112 с.
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).

10. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
11. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітрицян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
12. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студ. юрид. вузів і фак. Київ: А.С.К., 2001. 352 с.
13. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
14. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.
16. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.
17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнеєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тестові завдання до змістовного модулю 3

1. *Вкажіть ознаку замаху на злочин:*

- а) злочин доведений до кінця;
- б) об'єктивна сторона злочину ще не виконувалася;
- в) злочин не доведено до кінця з причин, що не залежали від волі винного;
- г) злочин не доведено до кінця у зв'язку з добровільною відмовою особи.

2. *Видами незакінченого злочину згідно з ч.2 ст.13 КК України є:*

- а) виникнення умислу і виявлення умислу на вчинення злочину;
- б) підбурювання і пособництво до вчинення злочину;
- в) готування до злочину і замах на злочин;
- г) переховування злочинця і усунення слідів вчиненого злочину.

3. *Оберіть вірне визначення поняття “суб'єктивна сторона злочину”.*

- а) юридичні ознаки, що характеризують суспільно не-безпечне діяння (дію або бездіяльність);

- б) внутрішня сторона злочину, ознаками якої є осудність суб'єкта та досягнення ним віку, з якого настає кримінальна відповідальність;
- в) внутрішня сторона злочину, ознаками якої є вина, мотив та мета;
- г) сукупність об'єктивних та суб'єктивних ознак, які характеризують вчинене суб'єктом діяння як злочин.

4. Структура суспільних відносин як об'єкта злочину:

- а) суб'єкти (носії), соціальний зв'язок між ними, предмет суспільних відносин;
- б) об'єкт, суб'єкт, предмет суспільних відносин;
- в) об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона;
- г) суб'єкт, суб'єктивна сторона, соціальний зв'язок між ними.

5. Співвідношення юридичного та медичного критеріїв неосудності:

- а) для визначення неосудності необхідно встановити всі ознаки медичного критерію і всі ознаки юридичного критерію;
- б) єдиним визначальним критерієм є юридичний;
- в) для визначення неосудності необхідно встановити хоча б одну ознаку медичного критерію і хоча б одну ознаку юридичного критерію;
- г) єдиним визначальним критерієм є медичний.

6. З яких причин замах на злочин не доводиться до кінця?

- а) у зв'язку з відсутністю потреби доводити злочин до кінця;
- б) у зв'язку з проханням потерпілого;
- в) з причин, що не залежать від волі винного;
- г) у зв'язку зі щирим каяттям особи.

7. Злочин, який є закінченим з моменту настання суспільно небезпечних наслідків, – це злочин:

- а) з формальним складом;
- б) з матеріальним складом;
- в) з усіченим складом;
- г) з привілейованим складом.

8. Наслідки визнання особи неосудною:

- а) неосудна особа звільняється від покарання;
- б) покарання, призначене неосудній особі, замінюється примусовими заходами медичного характеру;
- в) неосудна особа не підлягає кримінальній відповідальності;
- г) покарання неосудній особі призначається після її видужання.

9. *Що є підставою кримінальної відповідальності за готування до злочину:*

- а) стаття Загальної частини КК України;
- б) невідворотність відповідальності за вчинене діяння;
- в) вина у вчиненні готування до злочину;
- г) вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад готування, до злочину.

10. *Критерієм класифікації злочинів на злочини з матеріальним та формальним складом є:*

- а) ступінь суспільної небезпечності;
- б) особливості об'єкта злочину;
- в) момент закінчення злочину;
- г) повнота реалізації умислу особи у його фактичному діянні.

11. *Значення обмеженої осудності:*

- а) обмежено осудна особа звільняється від покарання;
- б) визнання особи обмежено осудною враховується судом при призначенні покарання і може визнаватися підставою для застосування примусових заходів медичного характеру;
- в) обмежено осудна особа обов'язково звільняється судом від покарання і до неї застосовуються примусові заходи медичного характеру;
- г) обмежено осудна особа звільняється від кримінальної відповідальності.

12. *Мотив і мета є факультативними ознаками суб'єктивної сторони складу злочину. Це означає, що вони:*

- а) ніколи не зазначаються в диспозиції статті Особливої частини КК України;
- б) зазначаються у диспозиції деяких статей Особливої частини КК України, проте не впливають на вирішення питання про наявність у діянні особи ознак складу злочину;
- в) зазначаються у диспозиції окремих статей Особливої частини КК України, у такому випадку їх відсутність виключає можливість притягнення особи до кримінальної відповідальності;
- г) притаманні будь-якому складу злочину.

13. *Що є підставою кримінальної відповідальності за замах на злочин:*

- а) невідворотність відповідальності за вчинене діяння;
- б) стаття Загальної частини КК України;
- в) вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад замаху на злочин;
- г) вина у вчиненні замаху на злочин.

14. *Особливість злочинів з усіченим складом полягає в тому, що:*

а) вони є закінченими з моменту настання суспільно небезпечних наслідків;

б) момент закінчення злочину переноситься на законодавцем на попередню стадію, коли винний ще не виконав усіх дій для заподіяння шкоди об'єкту;

в) вони безперервно здійснюються (тривають) протягом невизначеного часу;

г) вони складаються з двох або більше тотожних злочинних дій, які мають єдиний злочинний намір (єдиний умисел та загальну мету) й утворюють у своїй сукупності єдиний злочин.

15. У загальному понятті “склад злочину” предмет злочину відіграє роль:

а) основної ознаки;

б) обов'язкової ознаки;

в) факультативної ознаки;

г) не має ніякого значення.

16. Ознаки суспільно небезпечної бездіяльності у кримінальному праві (вказіть варіант, де зазначені всі ознаки):

а) суспільна небезпечність, винність, пасивний характер, караність;

б) пасивність, караність, суспільна небезпечність, свідомість, вольовий характер;

в) суспільно небезпечний, протиправний, конкретний, пасивний, усвідомлений, вольовий акт поведінки людини;

г) пасивний характер, протиправність, суспільна небезпечність, винність, караність.

17. Незакінчений злочин може бути вчинений лише:

а) із непрямим умислом чи прямим умислом;

б) із прямим умислом;

в) зі злочинною самовпевненістю і непрямим умислом;

г) зі злочинною недбалістю.

18. Визначити обов'язкові ознаки складу злочину:

а) основні ознаки (об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона) та додаткові ознаки (об'єкт, суб'єкт);

б) обов'язкові ознаки, що включають до себе протиправне діяння та суспільно небезпечні наслідки, та факультативні ознаки, що включають до себе суб'єктивну сторону та суб'єкт злочину;

в) об'єктивні ознаки, що включаються до об'єкта злочину та об'єктивної сторони злочину, та суб'єктивні ознаки, що включаються до суб'єкта злочину та суб'єктивної сторони злочину;

г) об'єктивні ознаки (дія, місце, час, засоби, мета, мотив, умисел, необережність) та суб'єктивні ознаки (фізична, осудна особа, що досягла 16 років, а в деяких випадках 14 років).

19. *Відмінність готування до злочину від виявлення умислу полягає в тому, що:*

а) якщо виявлення умислу – це лише прояв особою в той чи інший спосіб наміру вчинити певний злочин, то готування завжди являє собою певне суспільно небезпечне діяння на підкріплення такого наміру;

б) виявлення умислу є підставою кримінальної відповідальності лише у випадках, прямо передбачених Особливою частиною КК України, на відміну від готування до злочину;

в) за виявлення умислу для особи встановлено більш пільгові умови кримінальної відповідальності, ніж за готування до злочину;

г) за готування до злочину встановлено більш пільгові умови кримінальної відповідальності, ніж за виявлення умислу.

20. *Формула неосудності:*

а) для визначення неосудності необхідно встановити всі ознаки медичного критерію і всі ознаки юридичного критерію;

б) єдиним визначальним критерієм є юридичний;

в) для визначення неосудності необхідно встановити хоча б одну ознаку медичного критерію і хоча б одну ознаку юридичного критерію;

г) єдиним визначальним критерієм є медичний.

21. *Видами готування до злочину, передбаченими у ч. 1 ст. 14 КК, є (обрати лише один варіант, де закріплений повний перелік таких видів):*

а) підшукування або пристосування засобів чи знарядь, підшукування співучасників або змова на вчинення злочину, а також виявлення наміру;

б) підшукування або пристосування засобів чи знарядь, підшукування співучасників або змова на вчинення злочину, усунення перешкод, а також інше умисне створення умов для вчинення злочину;

в) підшукування співучасників або змова на вчинення злочину; виявлення наміру вчинити злочин; усунення перешкод, а також інше умисне створення умов для вчинення злочину;

г) змова на вчинення злочину, усунення перешкод, а також інше умисне створення умов для вчинення злочину.

22. *Іванцов та Хоменко вирішили викрасти гроші з сейфа магазину побутової техніки, що був розташований на першому поверсі житлового будинку. Розташувавшись у квартирі на другому поверсі над приміщенням магазину, вони придбали інструменти, необхідні для пролому підлоги та стелі.*

Проломивши підлогу та стелю, вони проникли до магазину, де були затримані працівниками поліції. Визначте стадію вчинення злочину:

- а) готування до злочину;
- б) незакінчений замах на злочин;
- в) закінчений замах на злочин;
- г) закінчений злочин.

23. Касир “Мегабанку” Петрова з метою збагачення вилучила з каси 15500 грн. На другий день, дізнавшись про те, що наближається ревізія, вона повернула гроші. Однак правоохоронними органами цей факт було з’ясовано, а Петрову затримано. Яким чином вирішується питання про кримінальну відповідальність Петрової?

- а) відповідальність за незакінчений замах на злочин;
- б) відповідальність за закінчений замах на злочин;
- в) звільняється від кримінальної відповідальності у зв’язку з добровільною відмовою;
- г) відповідальність за закінчений злочин.

24. Валієв і Кравченко вирішили заволодіти автомобілем Чуєва. Вони зірвали гаражний замок, проникли всередину і запустили двигун. Почавши рух, виявили, що обидві шини задніх коліс спущені. Тоді вони пішли з гаража і направилися на автобусну зупинку, де й були затримані. Яким чином вирішується в цій ситуації питання про кримінальну відповідальність Валієва і Кравченка?

- а) відповідають за замах на злочин;
- б) відповідають за готування до злочину;
- в) не підлягають кримінальній відповідальності у зв’язку з добровільною відмовою;
- г) відповідають за закінчений злочин.

25. Загальний об’єкт злочину:

- а) сукупність всіх суспільних відносин, що поставлені під охорону чинним КК України;
- б) сукупність тотожних чи однорідних за своєю соціальною і економічною сутністю суспільних відносин, які через це повинні охоронятися єдиним комплексом взаємозалежних кримінально-правових норм;
- в) це конкретні суспільні відносини, які поставлені під охорону певної статті Особливої частини КК України;
- г) це сукупність всіх суспільних відносин, що існують у державі;

26. До інтелектуальних ознак злочинної недбалості належать:

а) не передбачення можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння;

б) передбачення можливості настання суспільно небезпечних наслідків свого діяння;

в) усвідомлення суспільної небезпечності вчинюваного діяння;

г) небажання настання суспільно небезпечних наслідків вчинюваного діяння.

27. Вкажіть, які із зазначених злочинів відносять до простих одиничних:

а) продовжувані;

б) триваючі;

в) злочини з альтернативними діями;

г) злочини з похідними наслідками.

28. Назвіть, у яких випадках має місце невдале підбурювання:

а) потенційний співучасник відхилив пропозицію взяти участь у вчиненні злочину;

б) виконавцю не вдалося вчинити закінчений злочин, до якого його схилив підбурювач;

в) виконавець вчинив злочин, який не охоплювався ні прямим, ні непрямым умислом підбурювача;

г) підбурювач схилив до злочину співучасника з метою його подальшого викриття.

29. Особа, яка забезпечувала фінансування злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації, є:

а) виконавцем (співвиконавцем);

б) організатором;

в) підбурювачем;

г) пособником.

30. Оберіть, які із зазначених діянь можуть бути визнані як інтелектуальне пособництво:

а) заздалегідь надана обіцянка переховати злочинця;

б) схилення до вчинення злочину умовлянням;

в) обіцяне до закінчення вчинення злочину неповідомлення про достовірно відомий підготовлюваний або вчинюваний злочин;

г) усунення перешкод вчиненню злочину.

Змістовний модуль 4. Множинність злочинів. Обставини, що виключають злочинність діяння

Тема 2.7. Повторність, сукупність і рецидив злочинів

1. Поняття і ознаки множинності злочинів.
2. Поняття і ознаки повторності злочинів.
3. Поняття, ознаки, види сукупності злочинів.
4. Поняття, ознаки, види рецидиву злочинів.
5. Кримінально-правові наслідки множинності злочинів.

Теми есе (рефератів)

1. Форми множинності злочинів.
2. Значення інституту множинності злочинів.
3. Відмінність повторності злочинів від продовжуваних злочинів.
4. Умови невизнання злочину повторним.
5. Відмінність сукупності злочинів від одиничних складних злочинів.
6. Загальний, спеціальний, пенітенціарний рецидив.
7. Загальні і специфічні правові наслідки сукупності, повторності і рецидиву злочинів.

Завдання 1

Червонюк перевищив встановлену швидкість і виїхав на тротуар, де збив пішохода Скрибіна, завдавши йому тяжкі тілесні ушкодження. Щоб зникнути з місця події, Червонюк знову порушив правила дорожнього руху і зіткнувся на перехресті з вантажним автомобілем. При зіткненні пасажиру Аверченку були також завдані тяжкі тілесні ушкодження.

Чи має місце множинність злочинів?

Завдання 2

Хоміч незаконно зберігав пістолет ПМ (ч.1 ст.263 КК “Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами”). Одного разу, коли він чистив його, зламав бойову пружину, внаслідок чого зброя перестала бути придатною до стрільби. Через рік Хоміч придбав бойову пружину і полагодив пістолет ПМ.

Чи має місце в діях Хоміча множинність злочинів?

Завдання 3

Стасунов, вчинивши крадіжку чужого майна (ч.1 ст.185 КК), був звільнений від кримінальної відповідальності на підставі Закону України “Про амністію”. Через три місяці він знову вчинив крадіжку чужого майна.

Чи має місце в даному випадку повторність злочинів?

Завдання 4

Кулагіна було засуджено за ч.1 ст.201 КК “Контрабанда” до 3 років позбавлення волі. Через рік після відбуття покарання його знову було засуджено, але, за ч.2 ст.201 КК, контрабанда, вчинена особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею.

Який вид множини має місце в діях Кулагіна?

Завдання 5

Продавець Зарубіна була засуджена за обман покупців вчинений у значних розмірах (більше трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) (ч.1 ст.225 ККУ). Було встановлено, що за 3 дні роботи вона обманула 28 покупців на суму від 1 до 3 грн.

Чи має місце в діях Зарубіної множинність злочинів?

Рекомендована література

1. Гришук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. для студентів юрид. вузів і фак. / Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, В.В. Беньківський та ін.; за ред. П.П. Андрушка, П.С. Матишевського, С.Д. Шапченка. Київ: Юрінком Інтер, 1997. 512 с.
5. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Атіка, 2008. 376 с.
6. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Харків: Право, 2010. 455 с.
7. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.М. Кривоченко та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 496 с.
8. Кримінальне право: Загальна частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, Ю.Г. Старовойтова та ін.; за ред. А.С. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Дудорова, Б.Г. Розовського. Київ: Істина, 2011. 1112 с.

9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).

10. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.

11. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцан та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.

12. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студ. юрид. вузів і фак. Київ: А.С.К., 2001. 352 с.

13. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.

14. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.

15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.

16. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тестові завдання до змістовного модуля 4

1. Видами множинності злочинів за чинним КК України є:

- а) продовжуваний, триваючий та складений злочини;
- б) повторність, сукупність та рецидив злочинів;
- в) повторність, складений злочин і сукупність злочинів;
- г) повторність злочинів і сукупність злочинів.

2. Вкажіть, який із зазначених випадків не є співучастю у злочині:

- а) обіцяне до закінчення вчинення злочину приховування злочину;
- б) обіцяне до закінчення вчинення злочину придбання чи збут майна, здобутого злочинним шляхом;
- в) обіцяне до закінчення вчинення злочину неповідомлення про достовірно відомий підготовлюваний або вчинюваний злочин;

г) обіцяне до закінчення вчинення злочину переховування злочинця, знарядь і засобів вчинення злочину, слідів злочину чи предметів, здобутих злочинним шляхом.

3. Злочин визнається вчиненим за попередньою змовою групою осіб, якщо декілька осіб домовилися про спільне його вчинення:

- а) на стадії готування до злочину;
- б) на стадії незакінченого замаху на злочин;
- в) на стадії закінченого замаху на злочин;
- г) на стадії закінченого чи незакінченого замаху на злочин.

4. Яка з наведених ознак не є обов'язковою для організованої групи:

- а) стійкість;
- б) ієрархічність;
- в) наявність не менше трьох осіб у її складі;
- г) наявність єдиного плану, відомого всім співучасникам.

5. Співучастю у злочині є:

- а) умисна спільна участь декількох осіб у вчиненні будь-якого злочину;
- б) спільна участь декількох суб'єктів злочину у вчиненні злочину;
- в) умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину у вчиненні умисного злочину;
- г) умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину у вчиненні будь-якого злочину.

6. У разі добровільної відмови виконавця від вчинення злочину інші співучасники:

- а) звільняються від кримінальної відповідальності;
- б) звільняються від кримінальної відповідальності у разі, якщо вони знали про добровільну відмову виконавця і не наполягали на вчиненні ним злочину;
- в) підлягають кримінальній відповідальності за співучасть у незакінченому злочині;
- г) підлягають кримінальній відповідальності за готування до того злочину або замах на той злочин, від вчинення якого добровільно відмовився виконавець.

7. Посереднім заподіянням (посередньою винністю) визнається:

- а) використання для вчинення злочину інших осіб, які відповідно до закону не підлягають кримінальній відповідальності за вчинене;
- б) використання для вчинення злочину інших осіб;
- в) використання для вчинення злочину тварин чи комах;
- г) використання для вчинення злочину спеціальних технічних пристроїв чи знарядь.

8. *Рецидив злочинів – це:*

- а) вчинення нового злочину особою, яка має судимість за тяжкий або особливо тяжкий злочин;
- б) вчинення нового злочину особою, яка визнана рецидивістом;
- в) вчинення нового злочину особою, яка раніше вчиняла злочин;
- г) вчинення нового умисного злочину особою, яка має судимість за умисний злочин.

9. *Вчинення особою двох або більше злочинів, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини КК України, за жоден з яких її не було засуджено, визнається:*

- а) повторністю злочинів;
- б) сукупністю злочинів;
- в) рецидивом злочинів;
- г) складеним злочином.

10. *Визначте, чи можлива співучасть у вчиненні необережного злочину:*

- а) можлива завжди;
- б) можлива, якщо цей злочин є тяжким чи особливо тяжким;
- в) можлива, якщо хоча б один із співучасників злочину діє умисно;
- г) неможлива.

11. *Злочин, який складається з двох або більше тотожних діянь, об'єднаних єдиним злочинним наміром, визнається:*

- а) повторюваним злочином;
- б) складеним злочином;
- в) триваючим злочином;
- г) продовжуваним злочином.

12. *Назвіть, яка ознака не є обов'язковою для співучасті у злочині:*

- а) участь у вчиненні злочину декількох суб'єктів злочину;
- б) спільність участі декількох суб'єктів злочину у вчиненні злочину;
- в) спільність умислу співучасників злочину;
- г) розподіл ролей між співучасниками злочину.

13. *Вкажіть, які із зазначених діянь можуть бути віднесені до фізичного пособництва:*

- а) схилення до вчинення злочину із застосуванням примусу;
- б) надання порад і вказівок;
- в) усунення перешкод вчиненню злочину;
- г) фінансування злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації.

14. Назвіть, для якої форми співучасті мета безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів є обов'язковою ознакою:

- а) для групи осіб;
- б) для групи осіб за попередньою змовою;
- в) для організованої групи;
- г) для злочинної організації.

15. Ідеальна сукупність має місце, якщо:

- а) злочин вчинено спільними зусиллями декількох осіб;
- б) одним діянням вчинено два або більше злочинів;
- в) різними діяннями вчинено два або більше злочинів;
- г) вчинено декілька тотожних злочинних діянь, об'єднаних єдиним злочинним наміром.

16. Вкажіть, який із цих видів причетності до злочину не є злочином:

- а) заздалегідь не обіцяне приховування злочину;
- б) заздалегідь не обіцяні придбання чи збут майна, здобутого злочинним шляхом;
- в) заздалегідь не обіцяне потурання злочину;
- г) заздалегідь не обіцяне повідомлення про вчинення злочину .

17. Зазначте, у яких випадках має місце проста співучасть у злочині:

- а) всі співучасники є співвиконавцями злочину;
- б) для вчинення злочину створено організовану групу;
- в) для вчинення злочину створено злочинну організацію;
- г) у вчиненні злочину поряд із виконавцем бере участь інший співучасник злочину (організатор, підбурювач або пособник).

18. У разі вчинення виконавцем незакінченого злочину інші співучасники:

- а) не підлягають кримінальній відповідальності;
- б) підлягають кримінальній відповідальності за співучасть у незакінченому злочині;
- в) підлягають кримінальній відповідальності за співучасть у закінченому злочині;
- г) підлягають кримінальній відповідальності лише в тому разі, якщо фактично вчинені ними діяння містять склад іншого злочину.

19. Вчинення двох або більше злочинів, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини КК України, визнається:

- а) повторністю злочинів;
- б) сукупністю злочинів;
- в) рецидивом злочинів;

г) складеним злочином.

20. *Якщо одне діяння одночасно підпадає під ознаки де-кількох кримінально-правових норм, то має місце:*

- а) спеціальна повторність;
- б) конкуренція кримінально-правових норм;
- в) ідеальна сукупність;
- г) колізія кримінально-правових норм.

21. *Одиничний злочин має місце, якщо:*

- а) він вчинений однією особою;
- б) він передбачений КК України як самостійний склад злочину;
- в) склад такого злочину містить лише одну кваліфікуючу ознаку;
- г) у санкції статті Особливої частини КК України за нього передбачено один вид покарання.

22. *Складна співучасть має місце, якщо:*

- а) всі співучасники є співвиконавцями злочину;
- б) у вчиненні злочину беруть участь три і більше співучасників, які є співвиконавцями;
- в) у вчиненні злочину беруть участь три і більше співвиконавців, які виконують різні за своїм характером функції;
- г) злочин вчинюється виконавцем у співучасті з організатором, підбурювачем чи пособником.

23. *Екссесом виконавця визнається:*

- а) вчинення виконавцем необережного злочину;
- б) вчинення виконавцем лише менш тяжкого злочину, ніж було задумано співучасниками;
- в) вчинення виконавцем такого злочину, який не охоплювався ні прямим, ні непрямим умислом співучасників;
- г) відмова виконавця від вчинення злочину, задуманого співучасниками.

24. *Організатор організованої групи чи злочинної організації підлягає кримінальній відповідальності:*

- а) за всі злочини, вчинені організованою групою чи злочинною організацією, якщо вони охоплювалися його умислом;
- б) за всі злочини, вчинені організованою групою чи злочинною організацією, незалежно від того, чи охоплювалися вони його умислом;
- в) тільки за вчинені організованою групою чи злочинною організацією тяжкі та особливо тяжкі злочини;
- г) тільки за ті злочини, у вчиненні яких він безпосередньо брав участь.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. Поняття та система Особливої частини кримінального права. Наукові основи кваліфікації злочинів. Злочини проти основ національної безпеки України. Злочини проти життя та здоров'я особи

Тема 2.8. Наукові основи кваліфікації злочинів

1. Поняття кримінально-правової кваліфікації злочинів.
2. Офіційна та неофіційна кваліфікація.
3. Склад злочину і кваліфікація злочинів.
4. Юридичне закріплення результатів кримінально-правової кваліфікації: формула кваліфікації, юридичне формулювання обвинувачення, тлумачення фактичних даних.
5. Принципи кримінально-правової кваліфікації злочинів.
6. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм: конкуренція загальної та спеціальної норм, конкуренція цілого і частини, конкуренція двох спеціальних норм, темпоральна конкуренція.

Теми есе (рефератів):

1. Місце кваліфікації у процесі застосування правових норм.
2. Структура кримінально-правової норми і кваліфікація злочинів.
3. Структура кваліфікації злочинів
4. Значення елементів та ознак складу злочину для кваліфікації злочинів.
5. Загальні вимоги до формулювання обвинувачення та формули кваліфікації.
6. Етапи і стадії кваліфікації злочинів.
7. Принципи кваліфікації злочинів.
8. Значення правової кваліфікації злочинів.

Практичні завдання

Завдання 1.

Озброєний кастетом Л., бажаючи заволодіти чужим майном, напав на перехожого, заподіявши йому при цьому середньої тяжкості тілесні ушкодження. Слідчий кваліфікував дії Л. за ч. 2 ст. 186 і ч. 2 ст. 122 КК України.

Чи правильно вчинив слідчий? Відповідь поясніть. Якщо «ні», то дайте відповідь на такі питання: а) які принципи кваліфікації злочинів порушив слідчий; б) як слід правильно кваліфікувати дії Л.?

Завдання 2.

Громадянин України О. постійно проживав у м. Чернівці. Під час поїздки до Румунії він вчинив грабіж. Повернувшись до України, О. через три місяці потому вчинив крадіжку. На момент відкриття кримінального провадження щодо О. правоохоронні органи України отримали від своїх румунських колег матеріали, що підтверджували вчинення ним пограбування за кордоном.

Як слід кваліфікувати дії О.? Якими статтями КК України слід керуватися при притягненні його до кримінальної відповідальності?

Завдання 3.

Д., Ж., К. і П. створили злочинну організацію, в складі якої протягом року постійно займалася легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, та ухиленням від сплати податків.

Кваліфікуйте дії зазначених осіб. Визначте, яка в цьому випадку буде специфіка структури кваліфікації злочинів (об'єкт, суб'єкт і зміст кваліфікації)?

Завдання 4.

При проходженні митного контролю в міжнародному аеропорту «Бориспіль» у громадянина України П., який був пасажиром рейсу «Київ – Амстердам», було знайдено та вилучено 15 грам героїну та жіночий пістолет «Браунінг» із сьома набоями.

Кваліфікуйте дії Ч. Вкажіть, які об'єктивні та суб'єктивні ознаки будуть обов'язковими для кожного складу злочину в цій ситуації?

Завдання 5.

Голова сільської Ради К. з метою перешкодити обранню до Ради небажаного кандидата в день виборів роздала окремим виборцям бюлетені з відміченими прізвищами і запропонувала їм опустити їх у такому вигляді до виборчої урни.

Як необхідно кваліфікувати дії К.?

Завдання 6.

Член виборчої комісії З. видав три бюлетені для голосування під час виборів до Верховної Ради України громадянці Т., котра проголосувала за себе та членів своєї родини.

Кваліфікуйте діяння.

Завдання 7.

За ініціативою Б. було створено групу осіб, які виготовляли листівки, що містили заклики до насильницьких дій щодо татар, які мешкають на території України. Під час одного з мітингів тисячний натовп, вийшовши з-під контролю представників влади, вчинив збройний опір, підпалив державну установу. При цьому загинуло троє громадян. У погромах брали активну участь Б. і Л.
Як необхідно кваліфікувати дії Б. та Л.?

Завдання 8.

Директор агрофірми К. запросив двох понятих і зробив обшук у будинку доярки П. Свої дії він пояснив тим, що «за чутками» П. вкрала на сепараторному пункті п'ятнадцять кілограмів сиру.

Чи є дії К. такими, що підпадають під дію Кримінального кодексу України?

Рекомендована література

1. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Грищук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Грищука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.
6. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.
7. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одиссей, 2009. 496 с.
8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.

10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітрицян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.
17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.
19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тема 2.9. Поняття та види злочинів проти основ національної безпеки України

1. Національна безпека України як об'єкт кримінально-правової охорони.
2. Загальна характеристика злочинів проти основ національної безпеки України.
3. Проблеми систематизації юридичних складів злочинів проти основ національної безпеки України.

Теми есе (рефератів)

1. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади: особливості конструкції юридичних складів та види цього злочину.

2. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України: аналіз юридичних складів злочину, особливості кваліфікації за сукупністю з іншими злочинами.

3. Державна зрада: аналіз юридичного складу злочину; особливості звільнення від кримінальної відповідальності особи, що вчинила державну зраду.

4. Посягання на життя державного чи громадського діяча: аналіз юридичного складу злочину.

5. Диверсія: особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін юридичного складу злочину, форми диверсії.

6. Шпигунство: аналіз юридичного складу злочину; особливості звільнення від кримінальної відповідальності особи, що вчинила шпигунство.

Практичні завдання

1. Запишіть ознаки, з використанням яких законодавцем сконструйовані прості види складів злочинів, передбачені статтями розділу I Особливої частини КК, виділіть з диспозицій ст.ст.109-114 КК терміни, які містять вказівки на такі ознаки.

Наприклад: Ст.112 КК:

а) потерпілий - Президент України, Голова Верховної Ради України...

б) діяння - посягання на життя;

в) наслідок - посягання на життя;

г) мотив - у зв'язку з їх державною чи громадською діяльністю

2. Наведіть приклади вчинення таких злочинів – складіть фабули (усно):

1) дії, вчинені з метою насильницької зміни конституційного ладу;

2) дії, вчинені з метою повалення конституційного ладу;

3) дії, вчинені з метою захоплення державної влади;

4) змова про вчинення дій, спрямованих на насильницьку зміну конституційного ладу;

5) змова про вчинення дій, спрямованих на повалення конституційного ладу;

6) змова про захоплення державної влади;

7) публічні заклики до насильницької зміни конституційного ладу;

8) публічні заклики до повалення конституційного ладу;

9) публічні заклики до захоплення державної влади;

10) розповсюдження матеріалів із закликами до насильницької зміни конституційного ладу;

11) розповсюдження матеріалів із закликами до повалення конституційного ладу;

- 12) розповсюдження матеріалів із закликами до захоплення влади;
- 13) публічні заклики до насильницької зміни конституційного ладу вчинені особою, яка є представником влади;
- 14) публічні заклики до повалення конституційного ладу вчинені особою, яка є представником влади;
- 15) публічні заклики до захоплення державної влади, вчинені особою, яка є представником влади;
- 16) публічні заклики до насильницької зміни конституційного ладу, вчинені повторно;
- 17) публічні заклики до повалення конституційного ладу, вчинені повторно;
- 18) публічні заклики до захоплення державної влади, вчинені повторно;
- 19) публічні заклики до насильницької зміни конституційного ладу, вчинені організованою групою;
- 20) публічні заклики до повалення конституційного ладу, вчинені організованою групою;
- 21) публічні заклики до захоплення державної влади, вчинені організованою групою;
- 22) публічні заклики до насильницької зміни конституційного ладу, вчинені з використанням засобів масової інформації
- 23) публічні заклики до повалення конституційного ладу, вчинені з використанням засобів масової інформації
- 24) публічні заклики до захоплення державної влади, вчинені з використанням засобів масової інформації;
- 25) розповсюдження матеріалів із закликами до насильницької зміни конституційного ладу, вчинене особою, яка є представником влади;
- 26) розповсюдження матеріалів із закликами до повалення конституційного ладу, вчинене особою, яка є представником влади;
- 27) розповсюдження матеріалів із закликами до захоплення державної влади, вчинене особою, яка є представником влади;
- 28) розповсюдження матеріалів із закликами до насильницької зміни конституційного ладу, вчинене повторно;
- 29) розповсюдження матеріалів із закликами до повалення конституційного ладу, вчинене повторно;
- 30) розповсюдження матеріалів із закликами до захоплення державної влади, вчинене повторно;
- 31) розповсюдження матеріалів із закликами до насильницької зміни конституційного ладу, вчинене організованою групою;
- 31) розповсюдження матеріалів із закликами до повалення конституційного ладу, вчинене організованою групою;
- 33) розповсюдження матеріалів із закликами до захоплення державної влади, вчинене організованою групою;
- 34) розповсюдження матеріалів із закликами до насильницької зміни конституційного ладу, вчинене з використанням засобів масової інформації

35) розповсюдження матеріалів із закликами до повалення конституційного ладу, вчинене з використанням засобів масової інформації

36) розповсюдження матеріалів із закликами до захоплення державної влади, вчинене з використанням засобів масової інформації.

Аналогічно (за кожною альтернативною ознакою окремо) студент повинен вміти сформулювати приклади вчинення кожного із інших видів злочинів, передбачених розділом I Особливої частини КК України.

3. Вирішіть задачі:

1. Жителі одного з українських міст, відставні військові Микола, Петро та Іван заснували організацію “Спілка захисників Вітчизни”. Вона мала на меті відновити в Україні “справедливість і порядок”. Для цього члени “Спілки захисників Вітчизни” мали на меті заарештувати Президента та членів Кабінету Міністрів України, розпустити Верховну Раду та утворити тимчасовий орган влади – “Верховний комітет”, до складу якого мали увійти вони самі та їх найближчі прибічники. З метою реалізації поставленої мети Микола, Петро та Іван розробили детальний план своїх дій та почали вербувати прибічників. Встановлено, що ініціатором створення “Спілки захисників Вітчизни” та найбільш активним її учасником був Микола, який діяв за завданням розвідувальних органів однієї із іноземних держав, про що інші учасники організації не знали.

Варіант: Петро та Іван знали, що Микола є агентом іноземної розвідки, проте допомагали йому в діяльності організації за гроші.

2. Військовослужбовець Гаврило, будучи незадоволеним своїм матеріальним становищем та відсутністю просування по службі вступив у зв'язок з працівником посольства однієї з іноземних держав Віктором, неодноразово приймав його запрошення на вечірки. Під час однієї із зустрічей Віктор запропонував Гаврилу надавати за винагороду інформацію про експорт з України бронетанкової техніки, доступ до якої той мав по службі. 7 вересня Гаврило передав Віктору дискету, на якій був записаний текст контракту державної організації “Укрспецекспорт” з однією з зарубіжних держав про поставку танків, який включав відомості про кількість озброєння, його ціну, строки поставки тощо. Однак, дискета виявилася зіпсованою (про що Гаврило не знав), інформацію прочитати не вдалося.

Варіант: Віктор передав дискету своєму урядові. Внаслідок оприлюднення інформації контракт на суму в кілька сот мільйонів доларів було розірвано.

3. Степан, будучи головою обласної ради, ініціював внесення до порядку денного сесії цієї ради та поставив на голосування питання “Про вихід області зі складу України” де передбачалося її приєднання до однієї із сусідніх держав. У своєму виступі на засіданні ради він обґрунтовував “вигідність” такого кроку для

мешканців області. Однак необхідної більшості голосів не було набрано і це рішення не було прийняте.

Варіант: Степан такі дії вчинив на виконання завдання, отриманого від керівництва цієї сусідньої держави і відпрацьовуючи отриману за це грошову винагороду. Рада більшістю у 2/3 голосів прийняла запропоноване рішення, однак його виконанню перешкодили центральні органи виконавчої влади.

4. З метою перешкодити проведенню передвиборної кампанії кандидатом у народні депутати України Жанною під час її зустрічі з виборцями Панас кинув осколочну гранату в напрямку трибуни, з якої виступала кандидат в депутати. Граната не вибухнула, однак влучила в Жанну і заподіяла їй тілесні ушкодження середньої тяжкості.

Варіант: Жанна була народним депутатом України, яка добивалася свого переобрання на повторний термін. Вибухом гранати була заподіяна смерть трьом учасникам зустрічі, однак сама Жанна не постраждала.

5. Будучи незадоволеним звільненням з роботи та прагнучи перешкодити процесам приватизації, які відбуваються в Україні, один із колишніх міністрів Олександр в кількох областях поширив серед великої рогатої худоби, так званий “коров’ячий сказ” - смертельно небезпечну хворобу. Це призвело до захворювання на цю хворобу 25 людей, всі з них протягом 12 місяців померли.

Варіант: Олександр поширив збудника цієї хвороби з метою дискредитувати свого наступника на посаді, показати, що лише під його керівництвом галузь успішно працювала.

6. Сергій - громадянин України, студент, який навчався в одній із іноземних держав почав збирати інформацію про військовий потенціал іноземної держави, стан розробок одного із нових видів зброї. Ці дії він вчинив з власної ініціативи, отримані дані планував передати до СБУ, думаючи, що так він зможе сприяти зміцненню оборони своєї держави.

Варіант: Ці дії в Україні вчинив Серж - громадянин іноземної держави, який навчався у нас. Отримані дані про військовий потенціал України та креслення нового зразка зенітної ракети він дійсно передав уряду своєї держави і вони були використані на шкоду інтересам України.

Рекомендована література

1. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.

2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваїте, 2014. 944 с.

3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.

4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Гришук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Гришука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.
6. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.
7. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одиссей, 2009. 496 с.
8. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.
17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тестові завдання до змістовного модуля 5

1. В якому значенні поняття «кваліфікація» вживається в кримінальному праві?

- а) кваліфікація – це розподіл злочинів на групи в залежності від ступеня їх тяжкості;
- б) кваліфікація – визначення системи кримінально-правової норми в системі Особливої частини кримінального законодавства;
- в) кваліфікація – встановлення у вчиненому діянні ознак конкретного складу злочину та процесуальне закріплення досягнутих результатів;
- г) кваліфікація – уявлення особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння про його правову природу;
- д) все вищезазначене.

2. Які є підстави кваліфікації?

- а) фактична і логічна;
- б) логічна і юридична;
- в) юридична і фактична;
- г) тільки юридична;
- д) тільки фактична.

3. Що є об'єктом кваліфікації?

- а) кримінально-правова норма;
- б) вчинене суспільно-небезпечне діяння;
- в) правовідносини, що охороняються законом про кримінальну відповідальність;
- г) диспозиція кримінально-правової норми;
- д) особа, яка вчинила суспільно-небезпечне діяння.

4. Хто є суб'єктом неофіційної кваліфікації злочинів?

- а) прокурор, який перевіряє обґрунтованість обвинувачення;
- б) особа, яка провадить дізнання;
- в) адвокат, який захищає підсудного під час досудового слідства;
- г) слідчий, який виконує окреме доручення;
- д) суддя, який приймає рішення про прийняття справи у своє провадження.

5. Що відноситься до юридичної підстави кваліфікації злочинів?

- а) наявність у фактично вчиненому діянні всіх ознак складу злочину передбачених Особливою частиною КК України;
- б) наявність закону про кримінальну відповідальність;

- в) наявність судових рішень з конкретних кримінальних справ прийнятих судами різних інстанцій;
- г) наявність постанови Пленуму Верховного Суду України;
- д) наявність рішення Конституційного Суду України.

6. Що таке формула кваліфікації?

- а) вказівка на відповідний пункт, частину статті Особливої частини КК України (при необхідності і Загальної частини КК України), яка передбачає відповідальність за вчинене діяння;
- б) формулювання фактичного складу діяння, тобто опис поведінки особи та інших юридичних фактів, які мають кримінально-правове значення;
- в) словесне посилення на ті кримінально-правові норми, які підлягають застосуванню у зв'язку з вчиненням суб'єктом злочину суспільно небезпечного діяння;
- г) вказівка у вирокі на всі обставини, які пом'якшують або обтяжують покарання;
- д) застосування при призначенні покарання при вчиненні кількох злочинів, правил, повного чи часткового складання, або поглинання більш м'якого покарання більш тяжким.

7. Що слід зазначати у формулі кваліфікації злочинів?

- а) статтю (її частину, пункт) Особливої частини КК України, якою (яким) передбачена відповідальність за вчинений злочин (и);
- б) якщо має місце готування або замах на злочин, або ж особа виступала у якості організатора, підбурювача, пособника злочину, слід зробити посилення на статті 14, 15 чи 27 КК України;
- в) якщо мають місце обставини, які пом'якшують або обтяжують покарання, слід зробити посилення на відповідну частину статей 77 або 67 КК України;
- г) положення зазначені у пунктах «а» і «б»;
- д) положення зазначені у пунктах «а», «б» і «в».

8. Принципи кваліфікації злочинів:

- а) система науково обґрунтованих, стабільних, таких, що застосовуються свідомо найбільш загальних правил, на підставі яких здійснюється вибір кримінально-правової норми, яка передбачає вчинене діяння, доводиться необхідність застосування саме цієї норми та процесуально закріплюється висновок, що діяння охоплюється саме обраною нормою;
- б) загальні начала, вихідні положення, якими слід керуватися при встановленні відповідності між фактичними ознаками вчиненого і ознаками, закріпленими у кримінально-правовій нормі, при пошуку статей кримінального закону, якими передбачена відповідальність за злочин;
- в) система юридичних норм, які встановлюють систему і види покарань, що можуть бути призначені особі, яка вчинили злочин;

г) система норм спеціального характеру боротьби зі злочинні, прикінцевих та перехідних положень та переліку майна, яке не підлягає конфіскації;

д) правове забезпечення правоохоронюваних інтересів від злочинних посягань, а також запобігання злочинам.

9. Що означає принцип офіційності кваліфікації?

а) при кваліфікації слід виходити зі встановлених у процесуальному порядку обставин справи, а не з власних припущень та уподобань;

б) проведення кваліфікації від імені держави на підставі встановлених нею норм матеріального та процесуального права;

в) кваліфікації підлягають всі суспільно небезпечні дії вчинені винною особою;

г) кваліфікація здійснюється колегіально, а не одноособово службовою особою;

д) кваліфікація стосується кожного злочину окремо.

10. Вирішення якого питання не обумовлене кваліфікацією злочину?

а) забезпечення прав та законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного;

б) визнання особи неосудною;

в) визначення форми досудового розслідування та підсудності;

г) звільнення від кримінальної відповідальності та покарання;

д) визначення виду примусових заходів медичного характеру.

11. Ж. за попередньою змовою з Л. привів потерпілого в безпорадний стан. Л. вбив потерпілого. Вчинене слід кваліфікувати:

а) Ж.: ч. 5 ст. 27, ч. 1 ст. 115 КК України; Л.: ч. 1 ст. 115 КК України;

б) поведінка Ж. складу злочину не містить; Л.: ч. 1 ст. 115 КК України;

в) Ж.: ч. 1 ст. 14, ч. 1 ст. 115 КК України; Л.: ч. 1 ст. 115 КК України;

г) Ж.: ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України; Л.: ч. 1 ст. 115 КК України;

д) Ж.: п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України; Л.: п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України.

12. Організована група за допомогою вогнепальної зброї вчинила умисне вбивство. Дії винних осіб кваліфікують:

а) за п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України;

б) за п. 12 ч. 2 ст. 115, ст. 257 КК України;

в) за ст. 257 КК України;

г) за ч. 3 ст. 28, ч. 1 ст. 115 КК України;

д) за ч. 2 ст. 28, п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України.

13. При вчиненні злочину злочинною організацією дії учасників цього злочину:

а) кваліфікують залежно від виконуваної ролі;

б) кваліфікують незалежно від виконуваної ролі;

в) кваліфікацію цих діянь вирішує слідчий, прокурор, суд за власним розсудом;

г) на кваліфікацію злочину впливає щире каяття;

д) на кваліфікацію вчиненого впливає характеристика особи.

14. Особа, виконуючи спеціальне завдання відповідно до ст. 43 КК України, у складі організованої групи вчинила вбивство. Роль цієї особи не зводилась до безпосереднього позбавлення життя потерпілого. Дії такої особи:

- а) складу злочину не утворюють;
- б) кваліфікуються за п. 12 ч. 2 ст. 115; ст. 257 КК України;
- в) кваліфікуються за п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України;
- г) кваліфікуються за ст. 257 КК України;
- д) за ч. 5 ст. 27, п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України та за ст. 257 КК України.

15. Учасник злочинної організації, на озброєнні якої була холодна та вогнепальна зброя, добровільно заявив міліції про таку організацію, участь у ній та активно сприяв розкриттю злочинної діяльності цієї організації. Чи може така особа бути звільненою від кримінальної відповідальності?:

- а) так за будь-яких умов;
- б) ні;
- в) так, але за умови, що учасник перебував у складі такої організації менше року;
- г) так, але якщо учасник не має судимості за умисний злочин;
- д) так, але коли учасник раніше не засуджувався до покарання у виді позбавлення волі.

16. Група осіб за попередньою змовою заподіяла потерпілому умисне тяжке тілесне ушкодження. Такі дії кваліфікуються:

- а) за ч. 2 ст. 121 КК України;
- б) за ч. 1 ст. 26, ч. 2 ст. 121 КК України;
- в) за ч. 1 ст. 28, ч. 2 ст. 121 КК України;
- г) за ч. 2 ст. 28, ч. 2 ст. 121 КК України;
- д) за ч. 2 ст. 27, ч. 2 ст. 121 КК України.

17. М. підбурив К, Л. та Н. викрасти належне йому майно з його ж квартири. Однак, про те, що це його майно, що воно зберігається в його квартирі не сказав. К., Л., Н. майно викрали. Після цього М., під загрозою повідомлення міліції про вчинену крадіжку, примусив К., Л., Н. безкоштовно про тягом трьох місяців працювати на будівництві його дачі. Дії К., Л., Н. та М.:

- а) складів злочинів не містять;
- б) є самоправством;
- в) є крадіжкою;
- г) є вимаганням;
- д) є примушуванням до виконання чи не виконання цивільно-право вих зобов'язань.

18. П. вночі, розбивши вікно, таємно проник у приміщення магазину з наміром викрасти пральну машину. Через її великі об'єми сам винести цю машину не зміг. Тоді П. вийшов з магазину і попросив сторонню особу, яка

проходила повз магазин, допомогти йому винести з приміщення магазину пральну машину, обіцяючи заплатити за допомогу. Вдвох вони через розбите вікно винесли пральну машину і віднесли її на квартиру П., де той і розрахувався. Дії згаданих осіб:

- а) складу злочину не утворюють, оскільки вчинені в нічний час;
- б) є крадіжкою за попередньою змовою групою осіб;
- в) є крадіжкою за попередньою змовою групою осіб, поєднаною з проникненням в приміщення;
- г) дії Д. – крадіжка з проникненням в приміщення; дії сторонньої особи – крадіжка з проникненням в приміщення;
- д) дії Д. – крадіжка з проникненням в приміщення; дії сторонньої особи – самоправство.

19. Р., бажаючи обрання конкретного кандидата, підмовив виборця віддати свій бюлетень громадянину С., що і було зроблено. Чи можна вважати дії С. та виборця, котрий віддав йому бюлетень, перешкоджанням здійснення виборчого права, вчиненого за попередньої змовою групою осіб?:

- а) так за будь-яких умов;
- б) ні;
- в) так, якщо виборець бере участь у голосуванні не вперше;
- г) так, якщо виборець отримав за це грошову винагороду;
- д) так, якщо виборець поділяв погляди Р.

20. Цивільна особа підбурила військовослужбовця строкової служби до непокори, що той і вчинив. Дії цивільної особи та військовослужбовця слід кваліфікувати:

- а) за ч. 2 ст. 402 КК України як непокора, вчинена групою осіб;
- б) дії військовослужбовця за ч. 1 ст. 402 КК України – непокора; дії цивільної особи – підбурювання до непокори;
- в) цивільна особа кримінальної відповідальності не несе; військовослужбовець несе кримінальну відповідальність за ч. 1 ст. 402 КК України;
- г) цивільна особа кримінальної відповідальності не несе; військовослужбовець несе кримінальну відповідальність за ч. 1 ст. 402 КК України, якщо він відкрито відмовився виконати наказ старшого офіцера;
- д) такі діяння складу злочину не утворюють.

Змістовий модуль 6. Злочини проти волі, честі та гідності особи. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина

Тема 2.10. Злочини проти волі, честі та гідності особи

1. Воля людини як об'єкт кримінально-правової охорони.
2. Загальна характеристика злочинів проти волі особи.
3. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини: аналіз юридичних складів злочину.
4. Захоплення заручників: аналіз юридичних складів злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами.
5. Підміна дитини: особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін юридичного складу злочину.
6. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо передачі людини: аналіз юридичних складів злочинів.
7. Експлуатація дітей: особливості юридичних складів злочину.
8. Незаконне поміщення в психіатричний заклад: особливості юридичного складу злочину.

Теми есе (рефератів)

1. Загальна характеристика та система кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи.
2. Окремі види кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи.

Практичні ситуації

1. Вкажіть ознаки, з використанням яких законодавцем сконструйовані прості види злочинів, передбачених розділом III Особливої частини КК, виділіть з диспозицій ст.ст.146-151 КК слова, які містять вказівки та такі ознаки.

Усно, для кожного із студентів.

2. Порахуйте, і запишіть, скільки видів злочинів, передбачено кожною статтею розділу III Особливої частини КК України:

Ст. 146 КК - простих; кваліфікованих; особливо кваліфікованих.

Ст. 147 КК - простих; кваліфікованих; особливо кваліфікованих. **Ст. 149 КК** - простих; кваліфікованих; особливо кваліфікованих.

Ст. 150 КК - простих; кваліфікованих; особливо кваліфікованих.

3. Запишіть такі, що повторюються, кваліфікуючі ознаки злочинів, передбачених статтями розділу III Особливої частини КК (тобто ознаки, які передбачені відповідними частинами двох чи більше статей). Усно будьте готові розкрити зміст кожної із таких ознак.

4. Запишіть такі, що повторюються, особливо кваліфікуючі ознаки злочинів, передбачених статтями розділу III Особливої частини КК (тобто ознаки, які передбачені відповідними частинами двох чи більше статей). Усно будьте готові розкрити зміст кожної із таких ознак.

Це завдання виконують студенти, які в списку академічної групи вказані під №№ від 16 до останнього номера.

5. Запишіть 2 приклади вчинення замаху на злочини, передбачені статтями розділу III Особливої частини КК України (складіть фабули).

Стаття, частина статті - на вибір студентів. При цьому спочатку вкажіть формулу кваліфікації скоєного, далі - стисло викладіть фактичні обставини, які свідчать, що має місце відповідний злочин.

6. Вирішіть задачі:

1. Медсестра Кіра, яка працювала у пологовому будинку, за винагороду, отриману від Параски, поміняла бірки на новонароджених, й таким чином Парасці дали здорову дитину, матір'ю якої була Гафія, а останній - дитину Параски, яка мала вроджену хворобу.

2. Матвій позичив у Ярослава 3 тисячі грн., але гроші в домовлений строк не повернув. Після неодноразових зволікань з поверненням боргу Ярослав заманив свого боржника у гараж, там надів йому на руки наручники й зачинив гараж, запропонувавши на самоті подумати чи не час вже повертати борг. Матвій пробув у гаражі, без їжі та води, майже дві доби. Потім, намагаючись запалити цигарку, він не зміг втримати скутими руками запаленого сірника, сірник впав на промаслені ганчірки, які загорілися. Від отруєння чадним газом Матвій загинув.

3. Юрій неодноразово виступав на зборах з критикою на адресу директора заводу В'ячеслава. Останній розповів про це своїй сестрі Дануті, яка працювала лікарем психоневрологічного диспансеру. Данута викликала Юрія ніби-то для обстеження в зв'язку з заявами сусідів про відхилення в його поведінці, і не зважаючи на те, що Юрій був цілком психічно здоровий, скерувала його для стаціонарного лікування в психіатричну лікарню, фальсифікувавши історію хвороби. Однак під-час проведення обов'язкового огляду Юрія комісією лікарів-психіатрів, проведеного після госпіталізації, фальсифікацію було виявлено. Юрія негайно виписали з лікарні.

4. Під час страйку на заводі Кузьма та Влад зачинили в підвальному приміщенні групу працівників, які не приєдналися до страйку. Представникам органів влади, які прибули для переговорів зі страйкуючими, Кузьма та Влад заявили, що не випустять штрейкбрехерів до того часу, поки не будуть

задоволені всі вимоги страйку. Затримані були звільнені силою через чотири доби.

5. 9-річний син директора ювелірного магазину Миколка своєчасно не повернувся зі школи. Незабаром батьки отримали записку, в якій невідомі пропонували заплатити за звільнення сина 30 тисяч дол. США, обумовлювали строки та спосіб передачі грошей, погрожували, в разі не прийняття вимоги, вбити хлопчика. Встановлено, що захопили дитину й вимагали передачі грошей Георгій та Іван. Оскільки викуп своєчасно не було передано, то Георгій вилучив у хлопчика біля 1000 мл крові, яку планував продати, та викинув його на вулицю. Від вилучення такої кількості крові Миколка впав у стан коми, його життя було врятоване, однак на лікуванні він перебував понад три місяці.

6. Кіндрат займався постачанням безплатної робочої сили за кордон. Кожного сезону він знайомився на вулицях з безпритульними дітьми та дорослими, обіцяв їх влаштувати на високооплачувану роботу й забезпечити житлом. Після цього без оформлення будь-яких документів, у вантажному контейнері перевозив в сусідню державу, де передавав Кіму, який займався вирощуванням кавунів на орендованих площах. Кім та його охоронних Панько поміщали прибулих в курені, заставляли по 14-16 годин працювати, кормили абияк. Після завершення сільськогосподарських робіт Кім та Панько вигнали працівників, нічого їм не заплативши. Встановлено, що серед потерпілих був 13-річний Андрій, 17-річна Майя, 64-річний Гнат та ряд інших осіб, за кожного такого працівника Кіндрат отримував від Кіма по 50 доларів США.

7. Іван і Василь після звільнення з місць позбавлення волі, де вони відбували покарання за вимагання, домовилися заробляти гроші на експлуатації чужої праці. Для цього вони придбали гараж у одному з гаражних кооперативів міста, обладнали там глибокий підвал огорожею, підключеною до електричного струму. Потім під привидом святкування дня народження Василя запросили Ірину та її подругу Оксану, яких обманом завели в підвал і довели до стану глибокого алкогольного сп'яніння. Коли потерпілі витверезили, то були вже закуті в кайдани на ногах, вихід з підвалу був підключений до дротів з електричним струмом. Василь та Іван повідомили нещасних, що тепер вони рабині і дали їм завдання шити постільну білизну, яку потім продавали на ринку міста.

Для того, щоб вільно продавати промислову продукцію на ринку, Іван зареєстрував приватне швейне підприємство "Волошка".

Оскільки обсяги продажу зростали, Іван та Василь вирішили залучити додаткову робочу силу. Так само, як і у попередньому випадку, вони обманом завели в підвал і закували у кайдани Тараса. Але пізніше, довідавшись, що Тарас є висококласним електриком, вони побоялися, що Тарас може розібратися у

схемі електричного забезпечення дверей і знеструмити їх. Тоді злочинці убили Тараса. При цьому Іван закув у кайдани руки потерпілого, а Василь задушив Тараса.

Ірину та Оксану злочинці тримали у підвальному рабстві півтора року. За цей час потерпілі жодного разу не побували за межами підвалу.

8. Павло - кандидат у депутати міської Ради народних депутатів. Для того, щоб Ігор не розповсюдив про Павла ганебну достовірну інформацію, він викрав Ігоря, привівши останнього за допомогою формаліну у безпорадний стан. На прохання Павла його сестра Дарина, яка була головним лікарем психіатричної лікарні, помістила Ігоря у окрему палату в цій лікарні, де він не мав контактів із хворими, його не освідували лікарі і не призначали ніяких ліків і процедур, годували три рази на день. Утримували так Ігоря один місяць, потім випустили.

Рекомендована література

1. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Грищук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Грищука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.
6. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.
7. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одиссей, 2009. 496 с.
8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.

11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).

12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.

13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцан та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.

14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.

15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.

16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.

17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнеєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тема 2.11. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості

1. Статева свобода та статева недоторканність людини як об'єкти кримінально-правової охорони.

2. Загальна характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи.

3. Згвалтування: аналіз юридичних складів злочину.

4. Сексуальне насильство: аналіз юридичних складів злочину.

5. Інші статеві злочини (примушування до вступу в статевий зв'язок; статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості, розбещення неповнолітніх): особливості юридичних складів, відмежування від суміжних злочинів.

Теми есе (рефератів):

1. Співвідношення понять «статева свобода» та «статева недоторканність».

2. Використання безпорадного стану потерпілої особи як спосіб вчинення кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності.

3. Причини й умови виокремлення складу насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом.

4. Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості: проблемні питання відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

Практичні ситуації

1. Вкажіть ознаки, з використанням яких законодавцем сконструйовані прості види злочинів, передбачених розділом IV Особливої частини КК, виділіть з диспозицій ст.ст.152-156 КК терміни, які містять вказівки та такі ознаки.

2. Порахуйте, і запишіть, скільки видів злочинів, передбачено кожною статтею розділу IV Особливої частини КК України:

Ст. 155 КК - простих; кваліфікованих; особливо кваліфікованих.

Ст. 154 КК - простих; кваліфікованих; особливо кваліфікованих.

Ст. 153 КК - простих; кваліфікованих; особливо кваліфікованих.

Ст. 152 КК - простих; кваліфікованих; особливо кваліфікованих.

3. Проведіть розмежування таких складів злочинів (заповніть таблицю):

Норми про склад злочинів, які розмежовуються	Спільні ознаки таких складів злочинів	Розмежувальні ознаки (ознаки складу злочину, за якими проводиться їх розмежування)	Зміст ознак, характерних для кожного із складів злочинів
Ст.152 КК України “Зґвалтування” - ст. 154 КК України “Примушування до вступу в статевий зв’язок”			
Ст.152 КК України “Зґвалтування” - ст.155 КК України “Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості”			

4. Запишіть 2 приклади: один - пособництва зґвалтуванню, другий - готування до розбещення неповнолітніх (складіть фабули).

При цьому спочатку вкажіть формулу кваліфікації скоєного, далі - стисло викладіть фактичні обставини, які свідчать, що має місце відповідний злочин.

5. Вирішіть задачі:

1. Остап познайомився з Горпиною у трамваї. На його пропозицію вони разом поїхали за місто, де вживали алкогольні напої. Скориставшись сильним сп'янінням Горпини, Остап вступив з нею в статевий зв'язок. Коли Горпина прийшла до тями і зрозуміла, що сталося, вона сказала Остапу, що хвора на СНІД за що останній сильно побив її, а це спричинило гормональну дисфункцію.

2. Данило, Олександр та Артур зустріли 15-ти річну Раїсу, силою завели її у підвал недобудованого будинку. У підвалі Данило зажадав, щоб Раїса вступила з ним у статевий зв'язок, погрожуючи в разі відмови жорстоко побити її, а також налякав, що насильство до неї застосують і його друзі. Раїса змушена була уступити домаганням Данила. Олександр та Артур в цей час знаходилися поруч, підтвердили слова Данила.

Варіант: Олександр та Артур лише стояли поряд, і Раїса бачила їх.

3. Перебуваючи у ворожих стосунках зі своєю невісткою, Явдоха підмовила Гліба згвалтувати її, щоб таким чином звинуватити в подружній зраді та спровокувати розлучення з сином. Явдоха сама дала невістці снотворне, розчинивши його у молоці, щоб невістка нічого не запідозрила. Коли Гліб, скориставшись станом потерпілої, здійснював з нею статевий акт, покликкала свого сина.

Варіант: Невістка, страждаючи від безсоння, сама попросила Явдоху дати їй снотворне, звісно ж не підозрюючи про злі наміри свекрухи.

4. Олег проживав з дружиною та її 13-річною дочкою від першого шлюбу. Встановлено, що він неодноразово давав для падчериці літературу порнографічного змісту, демонстрував еротичні відеофільми, пропонував вступити в статевий зв'язок.

5. Виконроб Пилип запропонував малярю Зої вступити з ним в статевий зв'язок, обіцяючи у випадку згоди сприяти в переведенні її на посаду бригадира.

6. Олекса, хворіючи на СНІД і знаючи про наявність у нього цього захворювання, вступив у статевий зв'язок з 14-ти річною Тамарою. Встановлено, що Тамара не досягла статевої зрілості, у зв'язок з Олексою вступила добровільно, носієм ВІЛ не стала.

Рекомендована література

1. Гришук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.

2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Грищук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Грищука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.
6. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.
7. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одиссей, 2009. 496 с.
8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.

17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнеєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тестові завдання до змістовного модуля 6

1. Що слід зазначати у формулі кваліфікації злочинів?

а) статтю (її частину, пункт) Особливої частини КК України, якою (яким) передбачена відповідальність за вчинений злочин (и);

б) якщо має місце готування або замах на злочин, або ж особа виступала у якості організатора, підбурювача, пособника злочину, слід зробити посилання на статті 14, 15 чи 27 КК України;

в) якщо мають місце обставини, які пом'якшують або обтяжують покарання, слід зробити посилання на відповідну частину статей 77 або 67 КК України;

г) положення зазначені у пунктах «а» і «б»;

д) положення зазначені у пунктах «а», «б» і «в».

2. Під час сварки М. наніс дружині удар кухонним ножом по нозі, що спричинило пошкодження головної артерії стегна. Від гострої кровотечі дружина померла. Кваліфікуйте дії М.

а) дії М. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 115 КК України, як умисне вбивство без обтяжуючих та без пом'якшуючих обставин;

б) дії М. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 121 КК України та ч. 1 ст. 119 КК України, як умисне тяжке тілесне ушкодження та вбивство з необережності;

в) дії М. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 121 КК України, як умисне тяжке тілесне ушкодження, що потягло за собою смерть потерпілого;

г) дії М. слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 119 КК України, як вбивство з необережності;

д) дії М. слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 115 КК України, як умисне вбивство з особливою жорстокістю.

3. Що означає принцип офіційності кваліфікації?

а) при кваліфікації слід виходити зі встановлених у процесуальному порядку обставин справи, а не з власних припущень та уподобань;

б) проведення кваліфікації від імені держави на підставі встановлених нею норм матеріального та процесуального права;

в) кваліфікації підлягають всі суспільно небезпечні дії вчинені винною особою;

г) кваліфікація здійснюється колегіально, а не одноособово службовою особою;

д) кваліфікація стосується кожного злочину окремо.

4. А. придбав придатний для стрільби пістолет з набоями і вечором того ж дня, погрожуючи пістолетом, намагався заволодіти майном К., але останній обеззброїв нападника і доставив до міліції. Як слід кваліфікувати дії А.?:

а) за ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 187 КК України;

б) за ч. 1 ст. 187 КК України;

в) за ч. 1 ст. 263 КК України;

г) за ч. 1 ст. 263, ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 187 КК України;

д) за ч. 1 ст. 263, ч. 1 ст. 187 КК України.

5. Г. з метою розправи над М. вистрілював у нього з вогнепальної зброї, яку зберігав незаконно. При цьому він припускав як настання смерті потерпілого, так і заподіяння йому тяжких тілесних ушкоджень, але заподіяв лише легкі тілесні ушкодження. Як слід кваліфікувати дії Г.?:

а) за ч. 1 ст. 125 КК України;

б) за ч. 1 ст. 263, ч. 1 ст. 125 КК України;

в) за ч. 1 ст. 263; ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 121 КК України;

г) за ч. 1 ст. 263; ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України;

д) за ч. 1 ст. 263, ч. 1 ст. 121 КК України.

6. При «відхиленні дії» при вбивстві вчинене слід кваліфікувати:

а) як готування до злочину;

б) як замах на злочин;

в) як закінчений злочин;

г) така поведінка складу злочину не містить;

д) питання кримінальної відповідальності залежить від потерпілого.

7. Член організованої групи А. попередив керівника цієї групи Ц., що сам, без участі інших осіб, вчинить вбивство з корисливих мотивів і невдовзі такий злочин вчинив. Діяння А. і Ц. слід кваліфікувати:

а) А. – за вбивство з корисливих мотивів; Ц. – кримінальній відповідальності не підлягає;

б) А. – за вбивство з корисливих мотивів; Ц. – за вбивство з корисливих мотивів;

в) А. – за вбивство з корисливих мотивів; Ц. – за приховування злочину;

г) А. – за вбивство з корисливих мотивів; Ц. – за організацію злочину;

д) А. – за вбивство з корисливих мотивів; Ц. – за втручання в діяльність працівника правоохоронного органу.

8. Для кваліфікації одержання хабара як вчиненого за попередньою змовою групою осіб:

а) не має значення, як були розподілені ролі між співучасниками;

- б) необхідно, щоб всі співвиконавці повинні були виконувати або не виконувати дії, обумовлені з тим, хто дав хабар;
- в) потрібно, щоб хабародавець усвідомлював, що в одержанні хабара беруть участь декілька службових осіб;
- г) хабародавець повинен знати особисто осіб, котрим дає хабар;
- д) ті, хто одержують хабар, повинні отримати рівновеликі долі.

9. Організатор вбивства безпосередньо брав участь у позбавленні життя

потерпілого разом з іншими виконавцями. Його дії слід кваліфікувати за:

- а) ч. 2 ст. 27, п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України;
- б) ч. 3 ст. 27, п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України;
- в) п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України;
- г) ч. 2 ст. 28, п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України;
- д) ч. 2, ч. 3 ст. 27, п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України.

10. Що означає «конкуренція кримінально-правових норм»?

- а) існування двох або більшої кількості норм, які взаємно виключають застосування одна одної;
- б) відсутність норми, котра б передбачала відповідальність за вчинене суспільно небезпечне діяння;
- в) існування двох або більшої кількості норм, які передбачають відповідальність за одне й те ж діяння;
- г) результат неузгодженості між нормами закону;
- д) дублювання норм.

11. Що означає «колізія кримінально-правових норм»?

- а) існування двох або більшої кількості норм, які передбачають відповідальність за одне й те ж діяння;
- б) результат неузгодженості між нормами закону чи дублювання норм;
- в) відсутність норми, котра б передбачала відповідальність за вчинене суспільно небезпечне діяння;
- г) неправильна кваліфікація злочину;
- д) наявність норми, яка передбачає відповідальність за вчинене суспільно небезпечне діяння.

12. Службова особа Р. явно вийшла за межі власних повноважень та необережно заподіяла смерть потерпілому. Як кваліфікувати дії Р.?

- а) вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК України);
- б) зловживання службовим положенням (ч. 4 ст. 364 КК України);
- в) вбивство через необережність та перевищення влади або службових повноважень, що спричинили тяжкі наслідки (ч. 1 ст. 119 і ч. 3 ст. 365 КК України);
- г) перевищення влади або службових повноважень, що спричинили тяжкі наслідки (ч. 3 ст. 365 КК України);

д) зловживання службовим положенням (ч. 4 ст. 364 КК України) та вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК України).

13. Як слід кваліфікувати злочини, які утворюють сукупність?

- а) за однією статтею Особливої частини КК України;
- б) за однією частиною статті Особливої частини КК України;
- в) за ст. 33 Загальної частини КК України;
- г) кожен злочин підлягає кваліфікації за відповідною статтею або частиною статті Особливої частини;

д) ідеальну сукупність слід кваліфікувати як один злочин, а реальну – за п. «г».

14. Чи має місце множинність злочинів у випадку незаконного придбання, зберігання та збуту наркотичних засобів (ч. 1 ст. 307 КК України)?

- а) так, повторність злочинів;
- б) так, сукупність злочинів;
- в) так, рецидив злочинів;
- г) ні, це один продовжуваний злочин;
- д) ні, це один злочин з альтернативним складом.

15. А. незаконно придбав та зберігав пістолет ПМ. Одного разу він його чистив та зламав бойову пружину, внаслідок чого зброя перестала бути придатною до стрільби. А. придбав бойову пружину та полагодив пістолет. Кваліфікуйте дії А.

а) ч. 1 ст. 263 КК України – незаконне придбання, зберігання та ремонт вогнепальної зброї;

б) ч. 1 ст. 263 КК України; ч. 1 ст. 263 КК України; ч. 1 ст. 263 КК України – незаконне придбання зброї; незаконне зберігання зброї; незаконний ремонт зброї;

в) ч. 1 ст. 263 КК України; ч. 1 ст. 263 КК України – незаконне придбання та зберігання зброї; незаконний ремонт та зберігання зброї;

г) ч. 1 ст. 263 КК України – незаконний ремонт та зберігання зброї;

д) всі варіанти вірні.

16. Які є види помилок у кримінальному праві?

- а) слідчого та прокурора;
- б) загальна та спеціальна;
- в) особлива, загальна, окрема;
- г) фактична та юридична;
- д) судова та слідча.

17. Дайте визначення, що таке помилка у кримінальному праві.

а) неправильне уявлення особи про об'єктивні ознаки вчиненого нею злочину та про правову сутність або правові наслідки вчиненого діяння.

б) інкримінування особі статей КК України, вимоги яких вона насправді не порушувала;

в) неправильна кваліфікація будь-якою особою суспільно небезпечного діяння як злочину;

г) незастосування статей, які передбачають фактично вчинене особою діяння, що зафіксовано у винесених пізніше процесуальних документах;

д) неправильне уявлення юридичної особи про об'єктивні ознаки злочину.

18. Громадянка П. у 2007 році систематично займалася проституцією і при цьому вважала що такі дії є кримінально караними. Дайте правову оцінку діям П.

а) дії П. слід кваліфікувати, як сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією (ч. 1 ст. 303 КК України);

б) звідництво для розпусти (ч. 1 ст. 302 КК України);

в) дії П. слід кваліфікувати, як хуліганство (ч. 1 ст. 296 КК України);

г) дії П. слід кваліфікувати, як сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією (ч. 1 ст. 303 КК України) та хуліганство (ч. 1 ст. 296 КК України);

д) будь-який склад злочину відсутній.

19. В. зробив постріл у Ф. з гладкоствольної мисливської рушниць з метою вбивства потерпілого, але тільки важко поранив його. Потерпілий загинув внаслідок помилки лікарів під час проведення операції. Кваліфікуйте дії В.

а) умисне вбивство (ч. 1 ст. 115 КК України);

б) будь-який склад злочину відсутній;

в) умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило потерпілого (ч. 2 ст. 121 КК України);

г) замах на умисне вбивство (ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України);

д) замах на умисне вбивство (ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України) та умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило потерпілого (ч. 2 ст. 121 КК України).

20. Мисливець Н. зробив постріл у кущі (на звук) під час полювання, при цьому чітко не бачив, що там було, вважаючи, що це рухається кабан. Виявилося, що в кущах перебував інший мисливець, який загинув унаслідок цього пострілу. Дайте кримінально-правову оцінку діям Н.

а) умисне вбивство (ч. 1 ст. 115 КК України);

б) будь-який склад злочину відсутній;

в) вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК України);

г) умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило потерпілого (ч. 2 ст. 121 КК України);

д) хуліганство (ч. 4 ст. 296 КК України) та умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило потерпілого (ч. 2 ст. 121 КК України).

Рекомендована література

1. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.

2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Грищук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Грищука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.
6. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.
7. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одиссей, 2009. 496 с.
8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.

17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнеєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Змістовний модуль 7. Злочини проти власності. Злочини у сфері господарської діяльності.

Тема 2.12. Поняття, види та загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти власності. Некорисливі злочини проти власності

1. Власність та право власності як об'єкти кримінально-правової охорони.
2. Загальна характеристика злочинів проти власності.
3. Некорисливі посягання на власність.
4. Умисне знищення або пошкодження майна: особливості юридичних складів злочину, кваліфіковані види злочину.
5. Необережне знищення або пошкодження майна: особливості конструкції об'єктивної сторони юридичного складу злочину.
6. Погроза знищення майна: аналіз юридичного складу злочину.

Теми есе (рефератів):

1. Проблеми систематизації юридичних складів злочинів проти власності за чинним кримінальним законодавством України.
2. Порушення обов'язків щодо охорони майна: особливості юридичного складу злочину.
3. Придбання або збут майна, завідомо здобутого злочинним шляхом: аналіз юридичного складу злочину.

Практичні ситуації

1. Йосип, Георгій та Андрій викрали 17-річного Богдана, закрили у підвалі дачі, що належала Андрієві, і стали вимагати викуп у батьків Богдана в сумі 100

тис.дол. США. Одержавши всю суму викупу, вони випустили Богдана. Потерпілий просидів у підвалі, не бачачи сонячного світла цілий тиждень.

2. Ярослав і Георгій за попередньою домовленістю з метою вчинити крадіжку проникли на територію автозаводу, де на навантажувальній рампі під'їзних колій лежали автодеталі до автомобіля "DAEWU", і стали перекидати їх через бетонну огорожу. Предметом посягання стали двоє дверей і чотири крила загальною вартістю 7 500 гривень. Перекинувши першу автодеталь вартістю 1 010 гривень вони заховали її в кущі, а при перекиданні наступної - були затримані. Територія заводу з метою охорони матеріальних цінностей, що на ній перебували, по всьому периметру була обгороджена бетонною огорожею та металевою сіткою і обладнана охоронною сигналізацією, вона також постійно охоронялась підрозділом позавідомчої охорони.

3. Гордій, підбравши ключі, проник у житло Остапа. Коли Гордій з викраденими речами виходив з квартири, Остап якраз повертався додому і зауваживши, що з його квартири виходить незнайома людина з його речами, намагався затримати останнього.

Варіант 1: Гордій залишив викрадене, а сам втік.

Варіант 2: Гордій втік разом з викраденими речами.

4. Семен на станції в момент відправки пасажирського поїзда, через відкрите вікно з допомогою гачка в присутності пасажирів, викрав плащ, який належав Леоніду.

5. Яків умовив Павла, який мав мікроавтобус "Форд", допомогти йому та Микиті у перевезенні викраденого майна. Вночі Павло привіз Якова та Микиту на домовлене місце недалеко від телевізійного заводу. Яків та Микита проникли у склад готової продукції і викрали чотири кольорові телевізори загальною вартістю 8000 гривень, які завантажили у мікроавтобус і відвезли додому Микиті. За надані послуги Павлові заплатили 300 гривень.

6. Лев та Роман в нетверезому стані біля магазину зупинили Бориса й стали вимагати, щоб той віддав їм гроші. Борис відповів, що грошей їм не дасть, тоді Лев вдарив його кулаком у голову, а Роман - ногою в живіт. Борис намагався сховатися від них у магазині, але Лев догнав його та під погрозою ножа обшукав і забрав 210 гривень, що становило його місячну зарплату. За висновком судово-медичної експертизи Борису були заподіяні тілесні ушкодження, що були небезпечними для життя потерпілого в момент заподіяння.

7. Данило з метою заволодіння індивідуальними речами, напав на Богдана, вдарив його сокирою у голову, а потім зняв з потерпілого шапку, пальто та годинник. Від отриманих тілесних ушкоджень Богдан на місці події помер.

8. Пилип зайшов у касу селянської спілки й, скориставшись переляком жінки-касира, вихопив з відкритого сейфа пакет з грішми на суму, що складала місячну зарплату працівників спілки. Пилипа затримав бухгалтер селянської спілки, якому винний, чинячи опір при затриманні, вибив ліве око. Гроші (21 000 грн.) при цьому були у лівій руці Пилипа.

9. Віктор, після звільнення з місць позбавлення волі, де відбував покарання за крадіжку індивідуального майна громадян, роздобув макет пістолета, вночі напав на сторожа бази продуктових товарів, й продемонструвавши цей макет та погрожуючи потерпілому, що вб'є, викрав 20 пляшок горілки.

10. Програмісти Євген та Микола змовилися з оператором банку Галиною й дізналися від неї номери розрахункових рахунків та інші необхідні реквізити підприємств, які обслуговувались банком через систему електронних розрахунків. Вибравши акціонерне товариство, на рахунку якого був великий залишок грошових коштів, Євген та Микола орендували кілька квартир, встановили там комп'ютери й через факс-модеми зв'язалися з комп'ютером банку. В період найбільшого завантаження вони увійшли в систему електронних розрахунків банку розблокувавши обмеження доступу, і передали від імені цього акціонерного товариства платіжне доручення на суму 800 000 гривень про перерахунок коштів на ім'я одного з підприємств, яке вони зареєстрували на підставних осіб для здійснення розкрадання. В цей же день ці кошти були перераховані на інше підприємство, яке на них закупило валюту і по фіктивному контракту перерахувало в одну із офшорних компаній на Кіпрі. Протягом тижня акціонерне товариство виявило нестачу коштів на своєму розрахунковому рахунку.

11. Сергій зайшов за незнайомою йому Наталею в під'їзд будинку, а пізніше в ліфт, зупинив його між поверхами, розкрив складний ніж і став вимагати у потерпілої гроші. Наталя відповіла, що грошей з собою у неї не має. Після повторної вимоги Сергій отримав таку ж відповідь і відпустивши ліфт, вийшов з нього.

12. Гнат за два місяці виготовив з латуні десять фальшивих монет дореволюційного карбування номіналом десять карбованців і збув їх Гаврилу під виглядом золотих за ціною 350 гривень за кожен монету.

13. Микита, визнаний особливо небезпечним рецидивістом, повертався з місць позбавлення волі й їхав в пасажирському поїзді. Вночі в тамбурі, погрожуючи ножем, відібрав у Олексія сумку з речами, а коли потерпілий намагався покликати на допомогу, Микита скинув його з поїзда. Олексій загинув.

14. Іван, Максим і Зиновія розпивали у останньої вдома спиртні напої. Зиновія за чаркою розказала їм про свої сварки з колишнім коханцем Орестом. Максим запропонував “заступитись” за неї і всі троє пішли в квартиру, де проживав Орест, щоб його побити і полякати. Коли двері відчинила дружина Ореста, Іван відштовхнув її і попрямував у вітальню. Побачивши Ореста почав наносити йому удари ногою та металевим ланцюгом, заподіявши тілесні ушкодження, внаслідок яких потерпілий перебував на лікуванні 21 день. Дружині Ореста Максим погрожував ножем, щоб не знімала галасу. Перед відходом, Максим побачивши, що квартира у Ореста добре обставлена. Запропонував Зиновії пройтись по кімнатах і прихопити, що є найцінніше, і вони, скориставшись переляком господарів, винесли з квартири речей на суму 25 000 гривень. Іван в цей час вже перебував на вулиці.

15. Георгій та Володимир написали анонімну записку директору спільного підприємства “Полсак” Яцеку, щоб він 15 квітня в обумовленому місці поклав 10 тисяч доларів США, інакше один з магазинів підприємства буде спалений, а сам він - вбитий. Яцек виконав вимогу, а винні заволоділи грошима.

Варіант: замість грошей Яцек віддав злочинцям муляж.

16. Гафія, знаючи що Северин збирається одружитись на Соломії і не сказав останній, що був раніше засуджений за зґвалтування, прийшла до Северина й заявила, що розкаже про все його нареченій та її батькам, якщо він не погодиться заплатити їй 3 000 гривень. Северин відмовився заплатити Гафії вказану суму і заподіяв їй побої.

17. Ганна, працюючи білетером у кінотеатрі, систематично пропускала в зал громадян без квитків, а гроші, отримані від них, привласнювала. Встановлено, що таким чином вона привласнила 861 гривню.

18. Макар, скориставшись відсутністю охорони, проник на територію нафтобази, збив молотком замок на цистерні з бензином і набрав у бочку 200 л бензину А95. Оскільки Макар не зумів щільно закрити кран на цистерні, весь бензин, що був в цистерні /10 тонн/ витік на землю.

19. Олександр вночі проник на територію маслозаводу, а через хвіртку - в склад готової продукції і викрав звідти 2 коробки масла. Масло він сховав в кущах на території маслозаводу, маючи на меті винести його з території заводу в більш сприятливий час. Однак зробити цього не зміг, так як сховане масло було знайдене працівником заводу й повернуто на склад.

Рекомендована література

1. Гришук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Гришук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Гришука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.
6. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.
7. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одиссей, 2009. 496 с.
8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.

16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.

17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тема 2.13. Корисливі посягання, пов'язані з незаконним обертанням чужого майна на користь винного або інших осіб та не пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або на користь інших осіб

1. Розкрадання чужого майна як родова юридична конструкція окремих корисливих посягань на власність.

2. Ознаки, форми та види розкрадання.

3. Крадіжка: таємний спосіб викрадення майна як специфічна ознака крадіжки; кваліфіковані види крадіжки.

4. Грабіж: відкритий спосіб викрадення майна як специфічна ознака грабежу; кваліфіковані види грабежу; характер насильства і погрози насильством при насильницькому грабежі.

5. Розбій: особливості конструкції основного юридичного складу злочину.

6. Викрадення шляхом демонтажу та іншим засобом електричних мереж, кабельних ліній зв'язку та їх обладнання: особливості предмета злочину та способів його вчинення.

7. Вимагання: аналіз юридичних складів злочину; відмежування вимагання від насильницького грабежу та розбою.

8. Шахрайство: предмет та способи шахрайства як специфічні елементи його юридичних складів.

9. Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою: особливості юридичних складів злочину, відмежування від шахрайства, привласнення та розтрати майна.

10. Привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї: особливості юридичного складу злочину.

Теми есе (рефератів):

1. Розбій і бандитизм. Спільні ознаки та розмежування.

2. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Проблема розмежування способів.

3. Проблеми застосування статті «Шахрайство». Співвідношення шахрайства та крадіжки.

4. Співвідношення шахрайства із ч. 2 ст. 191 КК України зі зловживанням владою або службовим становищем.

5. Співвідношення привласнення чужого майна та крадіжки.

6. Співвідношення розбою та грабежу з вимаганням.

Практичні ситуації

1. Вкажіть ознаки, з використанням яких законодавцем сконструйовані прості види злочинів, передбачених розділом VI Особливої частини КК, виділіть з диспозицій ст.ст. 185-198 КК терміни, які містять вказівки на такі ознаки.

2. Проведіть розмежування таких складів злочинів (заповніть таблицю):

Норми про склади злочинів, які розмежовуються	Спільні ознаки таких складів злочинів	Розмежувальні ознаки (ознаки складу злочину, за якими проводиться їх розмежування)	Зміст ознак, характерних для кожного із складів злочинів
а) ч.2 ст.186 КК України “Грабіж” - ст.187 КК України “Розбій”; ст.187 КК України “Розбій” - ст.189 КК України “Вимагання”			
б) ст.190 КК України “Шахрайство” - ст.192 КК України “Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою”			
в) ст.189 КК України “Вимагання” - ст.147 КК України “Захоплення заручників”			
г) ст.194 КК України “Умисне знищення або пошкодження майна” - ст.196 КК України “Необережне знищення або пошкодження майна”.			

3. Визначіть, які злочини, передбачені статтями розділу VI Особливої частини КК, вчиняються спеціальним суб’єктом (заповніть таблицю)

Номер статті, частина статті	Назва злочину	Слова з диспозиції статті, які вказують на спеціального суб’єкта злочину	Примітка

4. Вирішіть задачі:

1. Бухгалтер Ольга знаходилася у недружніх стосунках з касиром Михайлиною. Зайшовши у службових справах до каси напередодні видачі заробітної плати, Ольга зауважила, що Михайлина перераховує готівку, отриману в банку і значна сума грошей знаходиться не в сейфі, а на робочому столі. Відвернувши увагу Михайлини, Ольга непомітно взяла зі столу пачку купюр по 100 гривень і після завершення розмови вийшла з приміщення каси. Всю суму - 10 000 гривень Ольга негайно передала в один з благодійних фондів.

2. Пенсіонер Михайло змінив місце проживання й звернувся до районного відділу соціального забезпечення з проханням переказати виплату пенсії за новою адресою. При переоформленні документів працівники райсоцзабезу допустили помилку - неправильно вказали суму пенсії, що належала Михайлу, збільшивши її на 15 гривень. Михайло нікого не повідомив про безпідставну виплату йому пенсії в більшому розмірі й отримував таку пенсію протягом чотирьох місяців.

3. Василь, перебуваючи в ресторані, зауважив, що громадянин, який сидів за сусіднім столиком, пішов танцювати, а номерок від гардеробу залишив на столі. Василь непомітно забрав цей номерок і по ньому отримав в гардеробі пальто та шапку потерпілого вартістю 2040 гривень

4. Василина їхала у поїзді Харків-Одеса і познайомилася з сусідкою по купе Оксаною. Коли поїзд зупинився на станції Лозова, Оксана попросила Василину подивитися за її валізкою, а сама вийшла дати телеграму. Скориставшись її відсутністю, Василина взяла валізку Оксани і зникла.

5. Павло попросив водія Тараса підвезти його в попутному напрямку. Коли Тарас у дорозі зупинився для усунення дрібної несправності, Павло непомітно витягнув з речового ящика в кабіні кредитну картку на отримання 500 л дизельного палива та на 25л моторного масла. Цей документ давав право на отримання паливно-мастильних матеріалів на одній з автозаправних станцій оскільки пальне й мастило були оплачені автопідприємством. При спробі отримати пальне для заправки власного легкового автомобіля Павло був викритий, оскільки оператор АЗС вирішив перевірити особисті документи одержувача.

Рекомендована література

1. Гришук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.

2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.

3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Гришук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Гришука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.
6. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.
7. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одиссей, 2009. 496 с.
8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.
17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Змістовний модуль 8. Злочини проти довкілля. Злочини проти громадської безпеки

Тема 2.14. Злочини проти довкілля

1. Екологічна безпека навколишнього природного середовища як родовий об'єкт злочинів проти довкілля.

2. Злочини проти екологічної безпеки (порушення правил екологічної безпеки; невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення; приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення; проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля): загальна характеристика, особливості юридичних складів злочинів.

3. Злочини, що посягають на встановлений порядок використання землі, її надр (забруднення або псування земель; порушення правил охорони надр; безгосподарське використання земель): загальна характеристика, особливості юридичних складів злочинів.

4. Злочини, що посягають на встановлений порядок використання водних ресурсів та атмосферного повітря (порушення правил охорони вод; забруднення моря; порушення законодавства про континентальний шельф України; забруднення атмосферного повітря): загальна характеристика та особливості юридичних складів злочинів.

Теми есе (рефератів):

1. Співвідношення злочинів проти довкілля із злочинами проти власності: розмежування юридичних складів цих груп злочинів та кваліфікація за сукупністю злочинів.

2. Злочини, що посягають на встановлений порядок використання об'єктів флори і фауни. (знищення або пошкодження лісових масивів; незаконна порубка лісу; порушення законодавства про захист рослин; незаконне полювання; незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом; проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів; порушення ветеринарних правил; умисне знищення або пошкодження

територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду): загальна характеристика та особливості юридичних складів злочинів.

Практичні ситуації

1. Проведіть розмежування таких складів злочинів:

Склади злочинів, що розмежовуються	Спільні ознаки таких складів злочинів	Розмежувальні ознаки (ознаки складу злочину, за якими проводиться їх розмежування)	Зміст ознак, характерних для кожного із складів злочинів
а) ст.236 КК України “Порушення правил екологічної безпеки” - ст. 253 КК України “Проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля”.			
б) ст. 242 КК України “Порушення правил охорони вод” - ст. 243 КК України “Забруднення моря”.			
в) ст.252 КК України “Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об’єктів природно-заповідного фонду” - ч. 2 ст. 240 КК України “Порушення правил охорони надр”; ст. 246 КК України “Незаконна порубка лісу”.			
г) ст. 245 КК України “Знищення або пошкодження лісових масивів” - ст. 246 КК України “Незаконна порубка лісу”.			

2. Проведіть відмежування складів злочинів і складів адміністративних правопорушень:

Склади правопорушень, що розмежовуються	Спільні ознаки таких складів правопорушень	Відмежувальні ознаки (ознаки складу правопорушення, за якими проводиться їх розмежування)	Зміст ознак, характерних для кожного із складів правопорушень
а) ст.236 КК України “Порушення правил екологічної безпеки” - ст.791 КпАП України “Недодержання екологічних вимог під час проектування, розміщення, будівництва, реконструкції та прийняття в експлуатацію об’єктів або споруд”			
б) ст.238 КК України “Приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність			

<p>населення” - ст.82³ КпАП України “Приховування, перекручення або відмова від надання повної та достовірної інформації за запитами посадових осіб і зверненнями громадян та їх об’єднань щодо безпеки утворення відходів та поводження з ними”</p> <p>в) ст.248 КК України “Незаконне полювання” - ст.85 КпАП України “Порушення правил використання об’єктів тваринного світу”</p>			
<p>г) ст.252 КК України “Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об’єктів природно-заповідного фонду” - ст.91 КпАП України “Порушення правил охорони та використання територій та та об’єктів природно-заповідного фонду”.</p>			

3. Вирішіть задачі:

1. Яків - голова правління відкритого акціонерного товариства “Пошук”, який було створено для спорудження артезіанських свердловин, вирішив розширити сферу дії свого АТ й зайнятися видобутком гафнію та сапропелю в Азовському морі. З цією метою він силами працівників АТ організував розвідувальне буріння на акваторії моря, на відстані 240м. від берега, на глибині 1,7м. та видобув по 700 кг кожної речовини. Дозвіл на це він одержав від голови селищної Ради Степана.

2. Під час заправки паливом судна в порту м. Маріуполь паливний шланг зіскочив з горловини баку для палива й воно почало виливатися в море. Вахтовий матрос Павло який повинен був стежити за процесом заправки, внаслідок неуважності, помітив це лише через 15 хв. За цей час в море вилилося 8 тонн солярки. Ділянка берега в 3.7 км, на якій був розташований піонерський табір, будинок відпочинку, міський пляж, стала непридатна для використання протягом сезону. На площі 8 тис. кв. м. загинуло венусів 3 тис. штук, змієхвосток і голотурій по 7 тис. штук, морських трав 15 тис. кг.

Варіант: Забруднення моря сталося через неприйняття заходів до своєчасного ремонту паливного трубопроводу, який проходив берегом.

3. Головний зоотехнік колективного сільськогосподарського підприємства Карпо не приймав заходів щодо своєчасного очищення гноєсховищ. Внаслідок їх переповнення гноївка по схилу рельєфу попала в Київське водосховище, що призвело до забруднення водойми. При цьому загинула риба сазан та ікра. Середня кількість загиблої риби становила 2 шт. на квадратний метр; площа

негативного впливу пошкодження 5 тис. кв. м, ікри загинуло в середньому 10 штук на кв. м, загибелі рибної молоді не встановлено.

4. На території були залишені спілі сосни для того, щоб їх насінням була заліснена зрубана ділянка лісу. Борис зрубав 15 таких сосен, діаметр яких біля місця зрубу становив 35-40см. Внаслідок цього заліснення ділянки затрималось на кілька років, з лісової ділянки зникли білки та корисні птахи, розмножилися шкідливі комахи, збільшилися масштаби вітрової та водної ерозії.

5. Орест, збираючи в лісі гриби, побачив петлю зі сталевого тросу, поставлену невідомим бракон'єром, в яку попав лось. Він добив знесилену тварину, потім на легковому автомобілі перевіз м'ясо, отримане від розділки туші лося, додому.

Варіант 1: В пастку потрапила видра, яка була вже мертва, Орест використав її хутро.

Варіант 2: Пастка належала державному мисливському господарству. Орест визволив з неї і відпустив на свободу горностаю.

6. За полювання без дозволу Сиволюба було оштрафовано. Через якийсь час він проник на територію заповідника і намагався застрелити лося, але промахнувся. В заповіднику Сиволюб натрапив на лисицю, яка спіймалася в пастку, поставлену науковими співробітниками заповідника, й забрав її собі.

7. Лісничий Супоненко, не маючи відповідного дозволу, застрелив на закріпленій за ним території трьох лосів. М'ясо він використав для споживання, а шкури вичинив і продав.

8. 8 березня, 1 і 14 квітня Нікулін без дозволу ставив в дельті ріки риболовні снасті, спеціально пристосовані для вилову риби цінних порід, але безрезультатно. 26 квітня він знову поставив снасті і виловив десять ікр'яних севрюг.

9. Степан - водій спецмашини для чистки каналізації, скинув вміст кузова машини у відведеному місці. А машину помив у річці Східничанці в місці її витоку. Внаслідок фекального забруднення у річці загинула вся форель. Річка протікає через зони санітарної охорони джерел мінеральної води курорту Східниця. Але забруднення джерел мінеральних вод не сталося.

Рекомендована література

1. Берднік І.В., Погребняк С.В. Генезис кримінально-правової охорони водних ресурсів у законодавстві Нового часу. *Право і суспільство*. 2016. 1 ч. №2. С. 119-124.

2. Берднік І.В., Погребняк С.В. Історія розвитку кримінального законодавства про відповідальність за незаконний видобуток водних біологічних ресурсів у період Нового часу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. №36. С. 80-83.

3. Берднік І.В. Співвідношення понять «водний ресурс» та «водний об'єкт». *Підприємство, господарство і право*. 2017. №12. С. 139-142.

4. Берзін П.С. Берднік І.В. Поняття ґрунтового покриву (поверхневого) шару земель та незаконного заволодіння ним: кримінально-правові аспекти. *Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць*. Вип. 81 / редкол.: В.В. Завальнюк (голов. ред.) та ін. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 190 с. С. 9-13.

5. Берднік І.В. Кримінально-правова охорона водних ресурсів за законодавством окремих країн світу. *Приватне та публічне право*. 2018. № 1. С. 104-108.

6. Берднік І.В. Проблеми застосування судами норм КК України про звільнення від кримінальної відповідальності за злочини, що посягають на водні ресурси. *Вісник кримінального судочинства*. 2019. № 1. С. 112-122.

7. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.

8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.

9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.

10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.

11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).

12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.

13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.

14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.

15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.

16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.

17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тема 2.15. Поняття, загальна кримінально-правова характеристика і види злочинів проти громадської безпеки. Порушення різних правил, що забезпечують громадську безпеку

1. Громадська безпека як об'єкт кримінально-правової охорони.
2. Загальна характеристика та види злочинів проти громадської безпеки.
3. Порушення правил, що забезпечують громадську безпеку.
4. Порушення правил поведінки з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами: особливості юридичних складів злочину.
5. Незаконне перевезення на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин: особливості юридичних складів злочину.
6. Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки: аналіз юридичних складів злочину.

Теми есе (рефератів):

1. Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності: особливості юридичних складів злочину.
2. Напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення: аналіз юридичного складу злочину.
3. Погроза вчинити викрадання або використати радіоактивні матеріали; незаконне ввезення на територію України відходів і вторинної сировини: особливості юридичних складів злочинів.

Практичні ситуації

1. Проведіть розмежування таких складів злочинів:

Склади злочинів, які розмежовуються	Спільні ознаки таких складів злочинів	Розмежувальні ознаки (ознаки складу злочину, за якими проводиться їх розмежування)	Зміст ознак, характерних для кожного із складів злочинів
а) ч.1 ст. 258 КК України “Терористичний акт” - ст. 113 КК України “Диверсія”.			
б) ст. 257 КК України “Бандитизм” - ч. 4 ст. 260 КК України “Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань”.			
в) ч.1 ст. 258 КК України “Терористичний акт” - ст. 261 КК України “Напад на об’єкти на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення”.			
г) ст.262 КК України “Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем” - ст. 263 КК України “Незаконне поводження з зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами”.			
д) ст.275 КК України “Порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд” - ст. 236 КК України “Порушення правил екологічної безпеки”			

2. Проведіть відмежування таких складів злочинів проти громадської безпеки від адміністративних правопорушень:

а) ст. 263 КК України “Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами” - ст.190 КпАП України “Порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї”.

б) ст.264 КК України “Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів” - ст.191 КпАП України “Порушення громадянами правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів”.

3. Назвіть норми про склади злочинів проти громадської безпеки, що перебувають у конкуренції загальної та спеціальної норм.

4. Назвіть норми про склади злочинів проти громадської безпеки, що перебувають у конкуренції частини і цілого.

5. Вирішіть задачі:

1. Володимир із своїм знайомим Петром створили групу, яка складалася з них обидвох і у період з травня до лютого займалася такою злочинною діяльністю: вимагала від Василя передати учасникам групи гроші в сумі 3500 грн., погрожуючи розповсюдити інформацію про те, що його дочка - наркоманка. Під погрозою знищення автомобіля “Мерседес - 600” вимагали гроші на суму 4000 грн. від Дмитра, власника мережі ресторанів “Еліт”, умисно знищили гараж Кирила, заподіявши йому шкоду на суму 10000 грн. Погрожуючи розповсюдити зібрані ними за допомогою таємної відеозйомки матеріали про аморальну поведінку Данила і Катерини, вимагали від них передачі грошей в сумі 3000 грн.

2. Раніше судимий за контрабанду Ярослав створив групу, у якій, крім нього брали участь раніше судимі за контрабанду Іван, Богдан та Костянтин. Ця група під керівництвом Ярослава з грудня по квітень займалася незаконним перевезенням в Україну з Угорщини спиртних напоїв. Всього ними було перевезено з приховуванням від митного контролю 1,5 тонни спиртних напоїв, за які вони сплатили продавцям 173 тис.502 долари США.

3. Олександр, Кирило і Дмитро та інші (всього вісім чоловік) домовилися про спільну злочинну діяльність. Їхнім керівником став Олександр. З цього часу вони розпочали розшук осіб, які мали значні валютні кошти та майно. Одержавши інформацію про те, що Ігор займається підприємницькою діяльністю вони вирішили здійснити напад на нього в його ж помешканні. 10 травня Кирило і Дмитро проникли в квартиру Ігоря і, застосувавши насильство у вигляді перелому руки у ліктьовому суглобі та погрожуючи вбивством, почали вимагати в нього негайної передачі 10 тис. доларів США. Але грошей у Ігоря дома не виявилось. Тоді вони почали висувати вимоги про передачу цієї суми грошей пізніше. Для того, щоб Ігор сприймав їхні погрози всерйоз згодом сюди прибув учасник групи В'ячеслав із собакою, яку нацькував на потерпілого з цією ж метою. Під дією застосованого насильства Ігор погодився виконати вимоги нападників, пообіцявши їм зібрати необхідну суму грошей у своїх родичів та знайомих, але сказав, що для цього йому потрібен час. Учасники групи поперемінно змінюючи один одного майже два місяці насильно утримували потерпілого під своїм контролем у його квартирі. Олександр розробив чіткий графік чергувань учасників групи на квартирі Ігоря. Безпосередньої ж участі у захопленні та насильницькому утриманні Ігоря він не брав. Інші ж учасники

групи під-час чергувань знущалися над потерпілим, застосовували тортури та погрожували вбивством. Внаслідок таких дій потерпілий втратив орієнтацію в часі та просторі - у нього розвинулася епілепсія.

Одержавши гроші від Ігоря, група зайнялася вимаганням ще у підприємців - братів Андрія та Євгена, погрожуючи розправою. А також знищили майно Бориса і Віктора - співвласників туристичного агентства, які не піддалися на вимагання, шляхом підпалів, на загальну суму 6801 грн.

4. Сергій організував і керував групою з чотирьох осіб: Івана, Степана, Кирила для зайняття вимаганням з багатих громадян. Для цього він придбав дві гладкоствольні мисливські рушниці. Сергій мав великий досвід злочинної діяльності та значний авторитет у злочинному світі. До нього, як до заступника звернувся Богдан, у якого була викрадена машина. Сергій допоміг йому повертати викрадене. Також він допоміг Ірині і Ользі, що втратили роботу, влаштуватися на роботу у фірму, яка займається торгівлею нерухомістю. За це Ірина і Ольга збирали інформацію для групи Сергія про багатих громадян, про їх фінансові плани. Богдан інколи підвозив своєю машиною Сергія і його групу на місце, де вони вчиняли збройні напади на громадян. Про це його попереджали наперед за два дні. Сам Богдан участі у нападах ніколи не брав. Одного разу, коли група після нападу сідала в машину Богдана, його схопив приступ радикуліту. Тоді Богдан попросив свого знайомого таксиста Олега, щоб той забрав групу з місця злочину. Олег знав, що група тільки що вчинила злочин. Негайно довів групу на замиську дачу. За це йому добре заплатили.

5. Пахом працював завідувачим авторемонтною майстернею. Під-час виконання робіт у оглядовій ямі він, нехтуючи наявністю паливно-мастильних матеріалів, запалив сірника, від чого виникла пожежа, в ході якої зварювальник Тимофій, який знаходився поряд, дістав тяжкі тілесні ушкодження.

6. Літак АН-24 з двома пілотами вибухнув у повітрі. Причиною аварії стало те, що приватний підприємець Віктор, який орендував цей літак для перевезення пшениці, завантажив у літак контейнер із сірчаною кислотою, не пристосований для перевезення цієї речовини. Потрапивши за межі контейнера сірчана кислота, вступаючи в реакцію з металом, спричинила пожежу і вибух паливного бака літака.

Рекомендована література

1. Грищук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.

2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.

3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Грищук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Грищука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.
6. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.
7. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одиссей, 2009. 496 с.
8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.
17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Змістовний модуль 9. Злочини проти безпеки виробництва. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Тема 2.16. Злочини проти безпеки виробництва

1. Безпека виробництва як об'єкт кримінально-правової охорони.
2. Загальна характеристика та види злочинів проти безпеки виробництва.
3. Злочини у сфері безпеки праці.
4. Порушення вимог законодавства про охорону праці: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від інших злочинів.
5. Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою: аналіз юридичних складів злочину.

Теми есе (рефератів):

1. Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах: особливості юридичних складів злочину.
2. Порушення правил ядерної або радіаційної безпеки: особливості юридичних складів злочину.
3. Порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд: особливості юридичних складів злочину.

Практичні ситуації

1. Проведіть розмежування таких складів злочинів:

Склади злочинів, які розмежовуються	Спільні ознаки таких складів злочинів	Розмежувальні ознаки (ознаки складу злочину, за якими проводиться їх розмежування)	Зміст ознак, характерних для кожного із складів злочинів
а) ст.275 КК України "Порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд" - ст.227 КК України "Випуск			

або реалізація недоброякісної продукції”.			
б) ст.274 КК України “Порушення правил ядерної або радіаційної безпеки” - ст.265 КК України “Незаконне поводження з радіоактивними матеріалами”			
в) ст.274 КК України “Порушення правил ядерної або радіаційної безпеки” - ст.236 КК України “Порушення правил екологічної безпеки”.			

2. Знайдіть у Особливій частині КК норми, що перебувають у конкуренції частини і цілого із нормами, що передбачають відповідальність за злочини проти безпеки виробництва.

3. Вирішіть задачі:

1. Бригадир дільничної бригади Кирило посадив помічником на косарку неповнолітнього Андрія, з яким не було укладено трудового договору, не провівши з ним інструктаж, і останньому ножами косарки відрізало стопу правої ноги.

2. Працюючи завідувачем свиноферми в с. Демидівка Херсонської області, Степан допустив до роботи по підключенню електроенергії учня-електрика Олега, знаючи, що той перебуває у стані алкогольного сп'яніння. Олег був смертельно травмований.

3. Виконуючий обов'язки начальника Іллінецького комбикормового заводу Ярослав дав вказівку трьом жінкам-вантажницям скидати висівки з другого поверху на перший за допомогою спеціальних отворів. При цьому він знав, що захисні решітки цих отворів зняті, а вантажниці не мали досвіду такої роботи і це не входило до кола їхніх безпосередніх обов'язків. Під час роботи сипуча маса висівок затягла до отворів двох працівниць, які впали на перший поверх, де були засипані висівками і згодом загинули від механічної асфіксії.

4. На заводі мінеральних добрив ВО “Хлорвініл” вибухнула колона синтезу аміаку. Жовту хмару аміаку швидко несло вітром низько над землею на цехи, де працювали люди. В день аварії від опіків загинуло 16 людей. Внаслідок вдихання парів аміаку протягом місяця після аварії загинуло 52 людей. Більше, ніж 100 чоловік після того пролежали в лікарні два місяці, лікуючись від хімічного опіку легень.

Встановлено, що вибух стався через порушення технології синтезу аміаку. Водень подавався з тиском вищим, ніж це допустимо для цієї хімічної реакції, операторами Михайлом та Зоєю. Крім того, протигазу, які могли б урятувати

людей, знаходилися у металевій шафі, закриті на замок. Ключ від замка був у начальника цеху, який в момент вибуху знаходився на іншій ділянці цього ж цеху. Майстра зміни Олега в цей час не було на робочому місці. Він знаходився у відділі кадрів заводоуправління, з'ясовуючи питання про свою відпустку.

Майстер зміни з іншого цеху, намагаючись урятувати людей заганяв їх у душові під воду. Так він врятував від смерті та неминучої хвороби легень 40 чоловік. Сам загинув.

Рекомендована література

1. Гришук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Гришук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Гришука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.
6. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.
7. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одиссей, 2009. 496 с.
8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.

13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцан та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.

14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.

15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.

16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.

17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тема 2.17. Поняття та система транспортних злочинів. Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатацію залізничного, водного чи повітряного транспорту

1. Безпека руху та експлуатації транспорту як об'єкт кримінально-правової охорони.

2. Загальна характеристика злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту та проблеми систематизації їх юридичних складів.

3. Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатацію всіх видів транспорту. Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів: аналіз юридичних складів злочину. Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства: особливості юридичних складів злочину. Примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків: аналіз юридичних складів злочину. Порушення чинних на транспорті правил: особливості юридичного складу злочину, відмежування від інших злочинів.

4. Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатацію залізничного, повітряного, водного та магістрального трубопровідного транспорту. Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту: аналіз юридичних складів злочину. Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна: особливості юридичних складів злочину. Порушення правил повітряних

польотів: особливості юридичних складів злочину. Порушення правил використання повітряного простору: особливості юридичних складів злочину. Самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда: особливості юридичних складів злочину. Ненадання допомоги судну та особам, що зазнали лиха: особливості юридичного складу злочину. Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден: особливості юридичного складу злочину. Пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів: особливості юридичних складів злочину.

Теми есе (рефератів):

1. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами: аналіз юридичних складів злочину.

2. Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації: особливості юридичного складу злочину.

3. Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху: особливості юридичного складу злочину.

4. Незаконне заволодіння транспортним засобом: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від інших злочинів, кваліфікація за сукупністю злочинів.

5. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу: особливості юридичного складу злочину.

Практичні ситуації

1. Проведіть розмежування таких складів суміжних злочинів:

Склади злочинів, які розмежовуються	Спільні ознаки таких складів злочинів	Розмежувальні ознаки (ознаки складу злочину, за якими проводиться їх розмежування)	Зміст ознак, характерних для кожного із складів злочинів
а) ст.291 КК України “Порушення чинних на транспорті правил” - ст.288 КК України “Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху” - ст.286 КК України “Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами”.			
б) ст.287 КК України “Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення			

їх експлуатації” - ст.271 КК України “Порушення вимог законодавства про охорону праці”.			
в) ст.289 КК України “Незаконне заволодіння транспортним засобом” - ст.185 КК України “Крадіжка”, ст.186 КК України “Грабіж”, ст.187 КК України “Розбій”, ст.189 КК України “Вимагання”.			

2. Назвіть злочини, що передбачені нормами розділу XI Особливої частини КК України, які вчиняються загальним суб’єктом.

3. Назвіть склади злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту, кваліфікуючими ознаками яких в законі одночасно названо загибель людей або інші тяжкі наслідки. Встановіть зміст цих ознак.

4. Вкажіть статті (частини статей) розділу XI Особливої частини КК України, які передбачають відповідальність за злочини, суспільно-небезпечне діяння у яких виражається у порушенні певних правил. Назвіть нормативні акти, що встановлюють ці правила.

5. Вирішіть задачі:

1. Одарка переганяла своїх п’ять корів на пасовище. Щоб скоротити шлях вона почала переганяти корів через залізничну колію помимо переїзду, на ділянці з обмеженою видимістю, як це робила завжди. Черговий по залізничному переїзду, розташованого неподалік, Влас зробив Одарці зауваження, а пізніше, оскільки вона не реагувала, почав переганяти Одарку та корів, які вже перейшли на другий бік колії, назад. Під-час суперечки та колотнечі приїхав поїзд, який наїхав на трьох корів і смертельно травмував їх, хоч машиніст і застосував аварійне гальмування. Внаслідок гальмування була пошкоджена колія і рух поїздів був перерваний на 12 годин.

2. Працівники поліції скерували припис начальнику шляхового експлуатаційного підприємства Андрію про ліквідацію ями, що утворилася на дорозі, яку обслуговувало це підприємство. Однак Андрій виконати припис не зміг, бо наявні в його розпорядженні працівники та техніка за розпорядженням голови райдержадміністрації були задіяні на впорядкуванні дороги до його приватного будинку. У зв’язку з наявністю ями на дорозі був встановлений дорожній знак, який забороняв рух на цій ділянці. Однак водій автобуса Тарас вирішив не їхати поганою об’їзною дорогою, а поїхав всупереч забороні, встановленій знаком. Автобус влетів у яму, перекинувся і два пасажири загинули.

3. Любомир, рухаючись о 22 год. на автомобілі КамАЗ, після роз'їзду із зустрічним транспортом, не ввімкнув далеке світло фар, а продовжував їхати з ближнім світлом її швидкістю 55 км/год. У цей час він побачив, як на трасу на відстані 60 м від його машини по ходу руху з бокової дороги став виїжджати автомобіль ВАЗ, не подаючи ніяких світлових сигналів. Любомир швидкість не знизив, а розраховуючи, що водій ВАЗа зупиниться, з метою уникнути зіткнення застосував нічим не виправданий маневр, виїхавши на смугу зустрічного руху. Однак той не зупинився, а продовжував рухатись, внаслідок чого і сталось зіткнення транспортних засобів. При цьому водій ВАЗа Михайло і двоє його пасажирів були травмовані, від чого померли, а транспортним засобам були заподіяні значні технічні пошкодження.

У висновку комплексної автотехнічної експертизи було сказано, що в конкретній дорожній ситуації водій Любомир мав технічну можливість зупинити керований ним автомобіль і таким чином уникнути зіткнення транспортних засобів. Автомобіль ВАЗ виїхав на дорогу без світлових сигналів і Леоніду не було відомо, яким чином діятиме водій ВАЗа. Аварійну обстановку на дорозі створив саме Михайло, який, до того ж, був у стані алкогольного сп'яніння.

4. Кирило вважаючи, що б'ють його приятеля Бориса, направив вантажний автомобіль на групу молоді з тим, щоб при його розвороті Борис міг вискочити з гурту й на ходу сісти в автомобіль. Коли автомобіль наблизився до гурту й хлопці почали розбігатись, при виконанні лівого повороту Кирило вчинив наїзд на Данила, який від одержаних травм помер.

5. Директор приватного орендного сільськогосподарського підприємства дав наряд учню профтехучилища Науму (який проходив на цьому підприємстві виробничу практику і не мав права керування тракторами) на виконання транспортних робіт - доставку дров пенсіонерам - на непристосованому для цього належним чином колісному тракторі Т-40 (колеса не було встановлено на максимальну ширину) з необладнаним гальмами двохосним причепом. Рухаючись з навантаженим причепом слизькою дорогою з ухилом більше 20 градусів, Наум не справився з керуванням, трактор перекинувся, і Наум та пасажир Дмитро загинули.

6. Василь, Іван та Яків, домовилися викрасти автомобіль Едуарда "Audi A6" вартістю 79500 грн. Для цього вони підстерegli Едуарда, коли його машина зупинилася на червоне світло світлофора, ввірвалися в машину і приставивши до горла Едуарда ніж, вимагали ключі від автомобіля. Самого ж Едуарда, щоб він не звернувся за допомогою, зв'язали і посадили на заднє сидіння автомобіля, вивезли за місто, де хотіли вбити, але були зупинені працівниками поліції.

Рекомендована література

1. Гришук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.
2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.
3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.
4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Гришук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Гришука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.
6. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.
7. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одіссей, 2009. 496 с.
8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.

16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.

17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.

18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнеєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Змістовний модуль 10. Злочини проти громадського порядку та моральності. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення.

Тема 2.18. Злочини проти громадського порядку та моральності

1. Громадський порядок і моральність як об'єкти кримінально-правової охорони.

2. Загальна характеристика злочинів проти громадського порядку і моральності.

3. Злочини проти громадського порядку. Групове порушення громадського порядку: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від суміжних злочинів. Масові заворушення: аналіз юридичних складів злочину. Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку: особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін юридичного складу злочину. Хуліганство: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від суміжних злочинів, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами.

4. Злочини проти моральності. Наруга над могилою: аналіз юридичного складу злочину. Нищення, руйнування чи псування пам'яток історії або культури: особливості юридичних складів злочину. Жорстоке поводження з тваринами: особливості юридичних складів злочину. Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості: особливості юридичних складів злочину. Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів: особливості юридичних складів злочину.

Теми есе (рефератів):

1. Створення або утримання місць розпусти і звідництво: особливості юридичних складів злочину.
2. Проституція або примушування чи втягнення до заняття проституцією: аналіз юридичних складів злочинів.
3. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність: аналіз юридичного складу злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами.

Практичні ситуації

1. Проведіть розмежування таких складів злочинів:

Склади злочинів, які розмежовуються	Спільні ознаки таких складів злочинів	Розмежувальні ознаки (ознаки складу злочину, за якими проводиться їх розмежування)	Зміст ознак, характерних для кожного із складів злочинів
а) ст.293 КК України “Групове порушення громадського порядку” - ч.2 ст.296 КК України “Хуліганство, вчинене групою осіб”.			
б) ст.293 КК України “Групове порушення громадського порядку” - ст.294 КК України “Масові заворушення”.			

2. Знайдіть у розділі XII Особливої частини КК України склади злочинів обов’язковою ознакою яких виступає предмет. Охарактеризуйте його.

3. Вирішіть задачі:

1. Роман перебуваючи у стані алкогольного сп’яніння, вчинив уночі у будинку свого тестя сварку, нецензурно лаявся, погрожував розправою дружині, побив посуд, шибки у вікнах, а потім кочергою переламав тестеві руку у зап’ясті та кілька пальців на руці, від чого той лікувався 23 дні. Для того, щоб його приборкати мешканці села викликали працівника міліції Василя, який зажадав від Романа припинити дебош. Проте Роман вирвався із рук Василя, коли той намагався відібрати в нього кочергу. Роман вдарив кочергою Василя по руці, заподіявши легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров’я.

2. Василь з самого ранку пиячив у кафе “Ватра”. О 12 год. дня він вийшов із кафе на вулицю і почав чіплятися до перехожих жінок. Коли Василь схопив за

руку Оксану, яка в цей час проходила по вулиці з чоловіком, останній зробив йому зауваження, щоб той до них не чіплявся. У відповідь Василь вийняв з кишені складаний ніж, розкрив його і вдарив чоловіка Оксани ручкою ножа. Після цього з допомогою перехожих був обеззброєний та затриманий.

3. Член злочинної організації Тарас, оцінивши спортивні можливості 16-річного Богдана, який займався бойовими мистецтвами, вирішив залучити його для надання одноразової допомоги у вчиненні вимагання цією організацією. Для цього він водив Богдана по магазинах, де продавалися дорогі машини, по дорогих ресторанах. При цьому Тарас пояснював неповнолітньому, що вся ця розкіш може бути йому доступна, якщо він надасть певні “послуги”, злочинній організації. Богдана захоплювала можливість такого розкішного життя. Про це він похвалився своїй сестрі. А та негайно повідомила батькам, які припинили спілкування Богдана з Тарасом. Крім того, вони повідомили в міліцію про те, що Тарас схилив їхнього сина до вчинення злочину.

4. Віктор у відповідь на справедливе зауваження знайомої Людмили про його нетверезий стан, зайшов до неї у двір, став штовхати її, нецензурно лаятися, витяг ніж і став лякати ним Людмилу, не маючи наміру його застосовувати. Захищаючись потерпіла схопилася рукою за лезо ножа і одержала легкі тілесні ушкодження.

Рекомендована література

1. Гришук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.

2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.

3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.

4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Гришук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Гришука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.

5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.

6. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.

7. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одиссей, 2009. 496 с.

8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітрицян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценка. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.
17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.
19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнєєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

Тема 2.19. Поняття і види злочинів проти здоров'я населення. Злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення. Злочини, пов'язані з незаконним вживанням наркотичних і одурманюючих засобів, а також допінгу.

1. Здоров'я населення як об'єкт кримінально-правової охорони.

2. Злочини, що посягають на встановлений порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: аналіз юридичних складів злочину. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від інших злочинів, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем: аналіз юридичних складів злочину, відмежування від інших злочинів, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами.

Теми есе (рефератів):

1. Особливості механізму кримінально-правової охорони здоров'я населення.

2. Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: аналіз юридичних складів злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами.

3. Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: особливості юридичних складів злочину, кваліфікація за сукупністю з іншими злочинами.

Практичні ситуації

1. Проведіть розмежування таких складів злочинів:

Склади злочинів, які розмежовуються	Спільні ознаки таких складів злочинів	Розмежувальні ознаки (ознаки складу злочину, за якими проводиться їх розмежування)	Зміст ознак, характерних для кожного із складів злочинів
а) ст.305 КК України “Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів” - ст.201 КК України „Контрабанда”.			
б) ст.307 КК України “Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів” - ст. 309 КК України			

“Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту”.			
--	--	--	--

2. Наведіть приклади вчинення таких злочинів (складіть фабули) і запишіть їх письмово:

- 1) спонукання неповнолітніх до застосування допінгу;
- 2) заготівля, перероблення або збут радіоактивно забруднених продуктів харчування або іншої продукції;
- 3) порушення правил боротьби з епідеміями;
- 4) порушення правил поведження з мікробіологічними або іншими біологічними агентами чи токсинами.

3. Вирішіть задачі:

1. Василь придбав з метою передачі особам, які відбували покарання у виді позбавлення волі в установі ІН-316/53, 85 грам висушеної макової соломи. Але при спробі передачі був затриманий представниками адміністрації цієї установи.

2. Андрій з метою збуту перевозив із Узбекистану в Україну такі речовини: фентаніл 0,1 грама; метадон 0,015 грам, морфін 0,15 грам, ефедрин 200 грам. При спробі продати ефедрин Миколі, який придбавав його для власних потреб, Андрій був затриманий працівниками міліції.

3. Данило одержав замовлення від керівника злочинної організації Кирила на поставку наркотиків. Кирило, який перебував у стані наркотичної абстиненції сказав, що уб'є Данила, якщо той протягом двох днів не здобуде йому наркотиків. Оскільки поставщики Данила були заарештовані, інших зв'язків, щоб добути наркотики він не мав, а відмовити Кирилу боявся. Тоді Данило, Роман і Петро попередньо домовилися між собою вчинити напад на онкологічне відділення міської лікарні з метою викрадення наркотичних чи інших речовин, з яких можна було б виготовити наркотики. Для цього вони придбали пістолет “Беретта”. Вночі вони ввірвалися у це відділення і погрожуючи пістолетом черговій медсестрі заставили її відкрити сейф і заволоділи такими медичними препаратами: валокордин 5 флаконів по 50 мл; барбовал 10 флаконів по 25 мл., седалгін-нео 50 пачок по 10 таблеток у кожній. А також толуолу 1 літр. Коли група їхала в машині з місця вчинення злочину, скляна пляшка з толуолом розбилася. Толуол, який вилився вступив у хімічну реакцію з іншими речовинами, сталося горіння. В результаті всі речовини згоріли.

Данило, боячись розправи з боку Кирила, продав йому аспірин - 10 г, сказавши, що це героїн, одержавши за це 500 гривень.

4. Параска з 20 до 24 год. однієї доби продала Дмитру 5 грам, Борису 12 грам, Богдану 8 грам опію у вигляді соку снодійного маку, що згорнувся.

5. Директор аптечного складу "Ейфорія" Назар їдучи в маршрутному таксі голосно розповідав своєму сусіду про те, що завтра з його складу о 7 год. ранку виїде машина, яка буде розвозити медичні препарати, що містять наркотичні засоби, по лікарнях та аптеках міста. Ця інформація була використана представниками однієї із злочинних організацій. І, коли машина з препаратами виїхала за межі аптечного складу, препарати були захоплені шляхом нападу із застосуванням зброї на водіїв та охоронців.

6. Федір 22 вересня придбав коробочки маку, перевіз їх до себе додому, де зберігав та без мети збуту подрібнював її та шляхом рафінування і екстракції добував опій ацетильований. 29 вересня міліцією з квартири Федора вилучено 37 гр. макової соломи, а ще 40 гр. цього наркотику він продовжував зберігати до 11 грудня - до повторного вилучення.

7. Карпо на своїй присадибній ділянці без належного дозволу з розсади посадив мак снотворний. При цьому було посаджено 340 рослин, з яких виросло 720 стебел. Після збору врожаю вимолотив зерно маку, а макову соломку висушив, одержавши 5 кг макової соломи сухої, яку зберігав та виготовляв з неї ацетильований опій без мети збуту.

8. Зенон протягом трьох місяців надавав свій гараж Петру та Наталії для виготовлення наркотиків і систематично одержував з них орендну плату. Петро ж і Наталія, крім того організували в цьому гаражі систематичні збіговиська наркоманів для спільного вживання наркотиків. За відвідування кожен наркоман сплачував вхідну плату, а також плату за "дозу" одержаного наркотичного засобу. Ін'єкції Наталія робила всім сама. За "зароблені" в такий спосіб гроші Петро і Наталія придбали у власність бар, який мали намір використовувати для розповсюдження наркотиків.

9. У лабораторії особливо небезпечних вірусних інфекцій проводилося дослідження вірусу конго-кримської лихоманки, який спричинив захворювання 25 людей у Волинській області. Препарати з вірусом за наказом завідуючого лабораторією Бориса зберігалися у негерметичних боксах, оскільки герметичних боксів у лабораторії не було. Одна з пробірок розбилася. Через це була інфікована працівниця лабораторії, яка працювала за межами боксу і не була одягнена у протичумний костюм. В результаті зараження вона померла.

10. Світлана, маючи у себе вдома виготовлений нею для особистого вживання наркотичний засіб - маріуану висушену 100 г, при зустрічі на вулиці із знайомим наркоманом запропонувала останньому придбати в неї частину

наркотику у розмірі 30 г. Однак, була затримана у власній квартирі, де цей наркотик був вилучений працівниками міліції до приходу за ним покупця.

11. Богдана придбала макову солому 1.5 кг, виготовила з неї ацетильований опій і зберігала його в домашньому холодильнику для особистого споживання. Василь, знайомий Богдани прийшов до неї додому за її відсутності і попросив матір Богдани продати йому наркотик. Мати, яка до того не знала, що Богдана зберігає наркотики вдома, знайшла їх і продала Василю один флакон з ацетильованим опієм у кількості 5 г за 10 грн.

12. Павло о 14 год. дня надав квартиру, яку він знімав для тимчасового проживання, Михайлові для виготовлення з макової соломки наркотику - опію ацетильованого. Коли через півтора години Михайло прийшов в квартиру до Павла, щоб вжити наркотик, Павло відмовив йому у притулку, пояснивши, що у нього гості. При цьому сказав, що вколотися наркотиком Михайло може і у під'їзді цього будинку, показавши йому закутки в яких можна сховатися від сторонніх очей. Михайло скористався його порадою.

13. Семен і Борис довідавшись про те, що Прокіп шукає покупців героїну, вступили між собою у змову про викрадення у нього героїну з метою подальшого його вживання. Для цього при зустрічі з Прокопом, знаючи, що той зберігає кульку з героїном за відворотом шапки, Борис збив шапку з голови Прокопа, а Семен, забрав кульку з героїном, що випала. Після цього Борис і Семен сховалися в під'їзді будинку і частину викраденого героїну вжили, а частину перевезли до себе додому і зберігали без мети збуту .

Рекомендована література

1. Гришук В.К. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл. Київ: Ін Юре, 2006. 568 с.

2. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: навч. посібн. Київ: Ваіте, 2014. 944 с.

3. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій / за ред. М.Й. Коржанського. Київ: Атіка, 2001. 432 с.

4. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / В.К. Гришук, С.Г. Волкотруб, Д.Л. Виговський та ін.; за ред. В.К. Гришука, О.М. Омельчука. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 642 с.

5. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Київ: Юридична думка, 2004. 656 с.

6. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Київ: Право, 2015. 680 с.

7. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / А.П. Бабій, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазін та ін.; за ред. Є.Л. Стрельцова. Харків: Одиссей, 2009. 496 с.
8. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / М.І. Бажанов, В.І. Тацій, В.В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ: Юрінком-Інтер. Харків: Право, 2001. 496 с.
9. Кримінальне право України: практикум: навч. посіб. / П.П. Андрушко, П.С. Берзін, С.Д. Шапченко та ін.; під ред. С.С. Яценка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2010. 640 с.
10. Кримінальне право: Особлива частина: підручник / Г.М. Зеленов, М.В. Карчевський, М.І. Хавронюк та ін.; за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. Київ: Дакор, 2013. 786 с.
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2341-14 (дата звернення: 12.06.2019).
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2013. Т. 2. 1040 с.
13. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія / В.О. Туляков, Г.П. Пімонов, Н.І. Мітріцян та ін.; за ред. В.О. Тулякова. Одеса: Юридична література, 2012. 424 с.
14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
16. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: у 2 т. / заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта; КНТ; Центр учбової літератури, 2009. Т. 1. 964 с.
17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2010. 1288 с.
18. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, В.О. Навроцький, А.М. Ришелюк та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ: Юридична думка, 2012. 1316 с.
19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / С.В. Петков, О.І. Мотлях, Н.В. Малярчук, Ю.В. Корнеєв та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 696 с.

3. ЗРАЗОК ВИРШЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ

Практична ситуація

Петруня, Чекалін та Щекальов утворили стійку групу, розробили план розбійних нападів на окремих громадян та розподілили між собою функції. Для нападів їм була потрібна зброя. Щоб заволодіти зброєю і боєприпасами до неї, вони напали на працівника приватної охоронної фірми Шумова, який повертався до офісу фірми після вечірнього чергування. Діючи за заздалегідь розробленим планом, Петруня штовхнув Шумова в неосвітлену частину підземного переходу, де вже чекав Щекальов. а той ударив потерпілого уламком труби по голові. Чекалін у цей час спостерігав за обстановкою. Коли Шумов упав, вони обшукали його і забрали пістолет «ТТ» та дві обойми набоїв. Шумов помер на місці події.

Після цього, продовжуючи реалізовувати розроблений раніше план, Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили три напади на окремих громадян: демонструючи пістолет і погрожуючи вбивством, вони відбирали у потерпілих гроші, коштовності, верхній одяг. Під час останнього нападу вони, діючи без попередньої змови, згвалтували малолітню Зінкевич, а потім на пропозицію Петруні, вбили її, щоб приховати вчинені щодо неї злочини.

Розв'язання

1. Уточнення та попередня оцінка фактичних обставин.

1.1. Нанесення удару трубою по голові та смерть Шумова на місці події (показники локалізації та сили удару) свідчать про наявність у суб'єктів принаймні прямого невизначеного умислу щодо будь-яких суспільно небезпечних наслідків для життя чи здоров'я потерпілого, в тому числі і його смерті.

1.2. Після заволодіння зброєю Шумова і принаймні до вчинення останнього нападу (включно) мав місце певний проміжок часу, протягом якого існувала стійка, озброєна, організована група, а Петруня, Чекалін та Щекальов були її учасниками (членами);

при цьому в умовах задачі не зазначено, хто з них незаконно зберігав та носив вогнепальну зброю і бойові припаси до неї.

1.3. В умовах задачі не зазначена вартість майна, вилученого у потерпілих під час розбійних нападів; будемо вважати, що ця вартість не досягає показників кваліфікуючих ознак «у великих розмірах» та «в особливо великих розмірах».

1.4. В умовах задачі не зазначено, яким чином було здійснено згвалтування; будемо вважати, що фізичне насильство до потерпілої у процесі згвалтування не застосовувалось, а мала місце та ж (така ж) погроза вбивством, що й при розбої.

1.5. Під час згвалтування суб'єкти принаймні могли і повинні були допускати, що вчиняють статевий акт з малолітньою; таке саме ставлення до віку потерпілої було і при вчиненні умисного вбивства.

2. Проміжні висновки щодо видів та особливостей злочинів, ознаки яких вбачаються у діяннях суб'єктів.

2.1. Вчинені суб'єктами дії у поєднанні з іншими фактичними обставинами містять ознаки злочинів, передбачених статтями 115, 129, 152, 187, 257, 262, 263 КК.

2.2. Всі злочини є закінченими; всі злочини, за винятком згвалтування, вчинені у співучасті «особливого роду» — організованою групою, яка з урахуванням її озброєності набирає характеру банди; за умовами задачі згвалтування вчинене без попередньої змови (ситуаційно), тобто має місце вчинення злочину «групою осіб».

3. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів) з використанням основних правозастосовних аргументів.

3.1. Щодо кваліфікації дій суб'єктів за ст. 257 КК - див. пункти 1, 3-5, абзац 1 п. 6 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про бандитизм» від 7 липня 1995 р. № 9.

3.2. Щодо співвідношення бандитизму з іншими злочинами, які вчиняються бандою, - див. п. 7 названої вище постанови від 7 липня 1995 р. № 9.

3.3. Щодо кваліфікації бандитизму за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 2 п. 26 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами» від 26 квітня 2002 р. № 3.

3.4. Щодо кваліфікації умисного вбивства Шумова за пунктами 6, 12 ч. 2 ст. 115 КК, а також за сукупністю зі злочином, передбаченим ст. 262 КК, — див. абзац 3 п. 10 та абзац 4 п. 1(5) постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.5. Щодо кваліфікації згвалтування і наступного умисного вбивства Зінкевич за сукупністю злочинів — див. абзац 3 п. 14 названої вище постанови від 7 лютого 2003 р. № 2.

3.6. Щодо кваліфікації умисного вбивства Зінкевич за пунктами 2, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК, а також щодо остаточної кваліфікації двох умисних вбивств за обтяжуючих обставин — див. відповідно пункти 6, 16, 17 постанови від 7 лютого 2003 № 2.

3.7. Щодо інкримінування суб'єктам кваліфікуючих ознак згвалтування «групою осіб» та «малолітньої» — див. абзац 1 п. 13 та п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про згвалтування та інші статеві злочини» від 27 березня 1992 р. №4.

4. Обґрунтування кримінально-правової кваліфікації з позицій теорії кримінального права.

4.1. Бандитизм — так званий складений злочин, тому співвідношення його юридичного складу з юридичними складами інших злочинів, які вчиняються при створенні банди та під час здійснення нею нападів, вирішується в межах

конкуренції частин і цілого. В даному випадку діє, зокрема, таке правило: злочини, за які законом встановлено суворішу відповідальність, ніж за бандитизм, кваліфікуються за сукупністю з ним, а всі інші злочини охоплюються його юридичним складом (такий підхід сформульований у підпункті 3.2 цього розв'язання, хоча з теоретичної точки зору за сукупністю з бандитизмом мають кваліфікуватись і ті злочини, за які законом встановлено таку ж відповідальність, як і за бандитизм). Саме це правило зумовлює кваліфікацію за сукупністю з бандитизмом обох умисних вбивств за обтяжуючих обставин, розбоїв, передбачених ч. 4 ст. 187 КК, розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боеприпасів до неї за обтяжуючих обставин та згвалтування малолітньої.

4.2. Конкуренція частин і цілого має місце також при кваліфікації умисного вбивства Шумова в процесі розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боеприпасів до неї та при кваліфікації згвалтування, що супроводжувалося погрозою вбивством. При цьому в першому випадку така конкуренція «перетворюється» на сукупність злочинів, в другому юридичний склад згвалтування («ціле») охоплює погрозу вбивством («частину») і вона не дістає самостійної кваліфікації.

4.3. При кваліфікації розбою з метою викрадення вогнепальної зброї та боеприпасів до неї виникає конкуренція загальної (ч. 4 ст. 187 КК) та спеціальної (ч. 3 ст. 262 КК) кримінально-правових норм. Пріоритет має спеціальна норма.

4.4. При кваліфікації розбоїв має місце так звана конкуренція юридичних складів злочину одного виду з обтяжуючими та особливо обтяжуючими обставинами (конкуренція кваліфікованого (ч. 2 ст. 187 КК) та особливо кваліфікованого (ч. 4 ст. 187 КК) складів злочину. В цьому випадку у формулі кваліфікації злочинів відображається лише особливо кваліфікований склад (ч. 4 ст. 187 КК), а в юридичному формулюванні обвинувачення вказуються всі обтяжуючі та особливо обтяжуючі обставини.

4.5. Як було зазначено в п. 2.2 рішення, всі злочини, що інкримінуються суб'єктам, за винятком згвалтування, вчинені організованою групою. Ця обставина має своє безпосереднє відображення при кваліфікації бандитизму (де вона є однією з форм банди), розбоїв (ч. 4 ст. 187 КК) та розбою з метою викрадення вогнепальної зброї і боеприпасів до неї (ч. 3 ст. 262 КК) — у двох останніх випадках суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака — вчинення відповідних злочинів «організованою групою».

Юридичні склади інших злочинів, інкримінованих суб'єктам, не передбачають їх вчинення організованою групою як кваліфікуючу ознаку (обтяжуючу обставину). Тому при кваліфікації обох умисних убивств суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «за попереднім зговором групою осіб».

При кваліфікації згвалтування — відповідно до умов задачі - суб'єктам інкримінується кваліфікуюча ознака «групою осіб».

4.6. Два вчинені суб'єктами умисні вбивства за обтяжуючих обставин, хоч «набір» цих обтяжуючих обставин у кожного з них різний, утворюють не сукупність, а повторність злочинів. Тому в остаточній кваліфікації умисні

вбивства відображені одним юридичним складом злочину, який включає ті пункти ч. 2 ст. 115 КК, які передбачають усі обтяжуючі обставини обох умисних убивств, у тому числі п. 13, який вказує на їх повторність.

5. Формула кримінально-правової кваліфікації (кваліфікації злочинів).

Дії Петруні, Чекаліна та Щекальова необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 257; ч. 3 ст. 262; ч. 4 ст. 187; ч. 4 ст. 152; пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК України.

6. Юридичне формулювання обвинувачення.

Петруня, Чекалін та Щекальов вчинили: організацію озброєної банди з метою нападу на окремих осіб, участь у такій банді та участь у вчинюваному нею нападі (ст. 257 КК); розбій з метою викрадення вогнепальної зброї, бойових припасів до неї, вчинений організованою групою (ч. 3 ст. 262 КК); напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний з погрозою застосування насильства, небезпечного для життя особи, яка зазнала нападу, - розбій, вчинений особою, яка раніше вчинила розбій, вчинений організованою групою (ч. 4 ст. 187 КК); статеві зносини з погрозою застосування фізичного насильства - згвалтування, вчинене групою осіб щодо малолітньої (ч. 4 ст. 152 КК); умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині - умисне вбивство малолітньої дитини, з корисливих мотивів, вчинене з метою приховати інший злочин, за попередньою змовою групою осіб, особою, яка раніше вчинила умисне вбивство (пп. 2, 6, 9, 12, 13 ч. 2 ст. 115 КК).

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Відповідь на семінарському занятті оцінюється у балах за наступними критеріями:

4 бали – здобувач вищої освіти у повному обсязі опрацював програмний матеріал (основну і додаткову літературу, джерела), має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, вміє аналізувати норми КК та кваліфікувати діяння осіб, що вчинили злочин, тлумачити фактичні обставини справи, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, здатний презентувати власне розуміння.

3 бали – здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом (опрацював основну і деяку частину додаткової літератури і джерел), узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, вміє визначати елементи складу злочину (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона).

2 бали – здобувач вищої освіти загалом самостійно відтворює програмний матеріал (на рівні підручника), може дати стисло характеристику питання, загалом правильно розуміє основні поняття в кримінальному праві, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у матеріалі, так і у висновках, аргументація слабка.

1 бал – здобувач вищої освіти за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неповна, в ній налічується багато неточностей, головний зміст матеріалу не розкрито.

0 балів – здобувач вищої освіти не готовий до семінарського заняття або має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі терміни, але не може їх пояснити, головний зміст матеріалу не розкрито.

Реферат, оцінюється у балах за наступними критеріями.

Реферат – поширений тип письмової самостійної роботи з дисципліни, який демонструє поглиблене опрацювання відповідної теми. У процесі підготовки реферату здобувач вищої освіти накопичує знання, вміння та навички роботи з різними інформаційними джерелами, готується до написання майбутніх курсових і випускних кваліфікаційних робіт. Реферат є одним з основних типів індивідуальних завдань, який підводить їх до роботи підвищеної складності, з елементами науковості, що виконується під час навчання.

Презентація реферату проходить в аудиторії на семінарському занятті, де розглядається дана тема, або може бути проведена індивідуально.

Критеріями оцінки змісту реферату є повнота висвітлення питання. Зрозумілість, наявність власної думки.

Кожен студент протягом семестру повинен підготувати один реферат на семінарське заняття.

Виконання тестових завдань, вирішення практичних задач, оцінюється у балах за наступними критеріями.

Виконання тестових завдань

- 2 бали – точні відповіді на понад 90-95% тестових питань;
- 1,5 бали – точні відповіді на 70%-89% тестових питань;
- 1 бал – точні відповіді від 50% до 69 % тестових питань;
- 0,5 бали – здобувач вищої освіти дав відповідь на меншу кількість, ніж 50% питань і показав незадовільний рівень знань з теми.

Вирішення практичних задач

При вирішенні задач здобувач вищої освіти повинен вирішити задачу згідно встановленою методикою (визначити формулу кваліфікації, юридичне формулювання обвинувачення, проаналізувати фактичні обставини справи, обґрунтувати рішення за інститутами Загальної частини КК).

- 2 бали – точна відповідь та змістовне обґрунтування рішення;
- 1,5 бали – точна відповідь та недостатнє обґрунтування рішення;
- 1 бал – не зовсім точна відповідь та недостатнє обґрунтування рішення;
- 0,5 бали – студент намагався дати відповідь, але показав незадовільний рівень знань із теми, вміння орієнтуватися в тексті нормативного акту.

Презентація

Презентації – виступи перед аудиторією зі слайдами або іншими візуальними матеріалами, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи, звіту про виконання самостійних завдань тощо. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного студента, так і колективними, тобто виступи двох та більше студентів.

Участь в олімпіадах, участь у науково-практичних конференціях, (max до 10 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
0-59	FX	незадовільно	не зараховано

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЕКЗАМЕН (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА)

1. Кримінальне право України: поняття, структура, принципи.
2. Поняття, значення і зміст кримінального закону. Структура норм Загальної і Особливої частин Кримінального кодексу України.
3. Наука кримінального права: поняття, предмет, методи, функції (завдання).
4. Поняття закону про кримінальну відповідальність.
5. Структура закону про кримінальну відповідальність.
6. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність.
7. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі.
8. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі.
9. Поняття та ознаки злочину.
10. Малозначність діяння.
11. Відмінність злочинів від інших правопорушень та від правомірної поведінки.
12. Класифікація злочинів та її значення.
13. Поняття кримінальної відповідальності та її реалізація.
14. Підстави кримінальної відповідальності.
15. Поняття та значення складу злочину.
16. Елементи складу злочину та їх ознаки. Обов'язкові та факультативні ознаки складу злочину.
17. Види складів злочину.
18. Склад злочину й кваліфікація злочину.
19. Поняття об'єкта злочину. Види об'єктів злочину.
20. Предмет злочину.
21. Потерпілий від злочину.
22. Поняття та значення об'єктивної сторони складу злочину.
23. Суспільно небезпечне діяння та його види.
24. Суспільно небезпечні наслідки.
25. Причинний зв'язок між діянням і суспільно небезпечними наслідками.
26. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину. Їх значення.
27. Суб'єкт злочину: поняття, ознаки, кримінально-правове значення.
28. Осудність.
29. Обмежена осудність.
30. Неосудність.
31. Спеціальний суб'єкт злочину: поняття, ознаки, кримінально-правове значення.
32. Кримінальна відповідальність за злочини. вчинені у стані сп'яніння.
33. Суб'єктивна сторона складу злочину: поняття, ознаки, значення.
34. Вина: поняття, ознаки, зміст, форми, сутність.
35. Умисел та його види.
36. Необережність та її види.

- 37.Складна (подвійна) форма вини.
- 38.Мотив і мета злочину. Емоційний стан.
- 39.Помилка та її кримінально-правове значення.
- 40.Поняття й види стадій вчинення умисного злочину.
- 41.Закінчений злочин.
- 42.Готування до злочину.
- 43.Замах на злочин та його види.
- 44.Кримінальна відповідальність за незакінчений злочин.
- 45.Добровільна відмова від доведення злочину до кінця.
- 46.Поняття та ознаки співучасті у злочині.
- 47.Види співучасників.
- 48.Форми співучасті.
- 49.Кримінальна відповідальність співучасників.
- 50.Ексцес виконавця.
- 51.Добровільна відмова співучасників від вчинення злочину.
- 52.Причетність до злочину: поняття, види, значення.
- 53.Поняття та ознаки множинності злочинів. Кримінально-правова характеристика множинності злочинів.
- 54.Повторність злочинів.
- 55.Сукупність злочинів.
- 56.Рецидив злочинів.
- 57.Правові наслідки повторності, сукупності та рецидиву злочинів.
- 58.Поняття та види обставин, що виключають злочинність діяння.
- 59.Необхідна оборона.
- 60.Уявна оборона.
- 61.Затримання особи, що вчинила злочин.
- 62.Крайня необхідність.
- 63.Фізичний або психічний примус.
- 64.Виконання наказу або розпорядження.
- 65.Діяння, пов'язане з ризиком.
- 66.Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.
- 67.Поняття та види звільнення від кримінальної відповідальності.
- 68.Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям.
- 69.Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.
- 70.Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки.
- 71.Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки.
- 72.Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.
- 73.Звільнення від кримінальної відповідальності за актом амністії.

74. Покарання за злочин. Його цілі та ефективність.
75. Основні покарання.
76. Додаткові покарання.
77. Покарання, які можуть застосовуватися як основні і як додаткові.
78. Правові наслідки ухилення від покарання.
79. Загальні засади призначення покарання.
80. Обставини, що пом'якшують покарання.
81. Обставини, які обтяжують покарання.
82. Призначення покарання за незакінчений злочин та злочин, вчинений у співучасті.
83. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
84. Призначення покарання за сукупністю злочинів.
85. Призначення покарання за сукупністю вироків.
86. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення.
87. Звільнення від покарання без його призначення.
88. Звільнення від подальшого відбування покарання.
89. Заміна покарання більш м'яким.
90. Пом'якшення покарання.
91. Поняття та правові наслідки судимості. Строки погашення судимості.
92. Обчислення строків погашення судимості.
93. Зняття судимості.
94. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру.
95. Види примусових заходів медичного характеру та їх застосування.
96. Поняття, мета та порядок застосування примусового лікування.
97. Звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх.
98. Покарання, які застосовуються до неповнолітніх, та їх особливості.
99. Призначення покарання неповнолітнім.
100. Звільнення від відбування покарання з випробуванням щодо неповнолітніх.
101. Звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру.
102. Звільнення від кримінальної відповідальності та відбування покарання неповнолітніх у зв'язку із закінченням строків давності.
103. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання неповнолітніх.
104. Погашення та зняття судимості щодо неповнолітніх.

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЕКЗАМЕН (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)

1. Поняття, система і значення Особливої частини кримінального права.
2. Поняття, підстави та види кримінально-правової кваліфікації.
3. Правила кваліфікації при конкуренції кримінально-правових норм.
4. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (ст. 109 КК).
5. Державна зрада (ст. 111 КК). Відмежування державної зради від шпигунства (ст.114 КК).
6. Диверсія (ст.113 КК).
7. Умисне вбивство (ст. 115 КК).
8. Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання (ст. 116 КК).
9. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини (ст. 117 КК).
10. Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця (ст. 118 КК).
11. Вбивство через необережність (ст. 119 КК).
12. Поняття, види та ознаки тяжкого тілесного ушкодження (ст. ст.121, 123, 124, 128 КК).
- 13.Поняття, види та ознаки середньої тяжкості тілесного ушкодження (ст.ст. 122, 128 КК).
14. Умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125 КК).
15. Відмежування побоїв та мордування (ст. 126 КК) від катування (ст. 127 КК).
16. Зараження венеричною хворобою (ст. 133 КК).
17. Незаконне проведення абортів (ст. 134 КК).
18. Залишення в небезпеці (ст. 135 КК).
19. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані (ст.136 КК).
20. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини (ст. 146 КК).
21. Захоплення заручників (ст. 147 КК).
22. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини (ст. 149 КК).
23. Згвалтування (ст. 152 КК).
24. Примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 154 КК).
25. Розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК).
- 26.Порушення недоторканності житла (ст.162 КК).
27. Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей (ст. 164 КК).
28. Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування (ст. 166 КК).
29. Грубе порушення законодавства про працю (ст. 172 КК).
30. Невиплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат (ст. 175 КК).
31. Крадіжка (ст. 185 КК).

32. Грабіж (ст. 186 КК).
33. Розбій (ст. 187 КК).
34. Вимагання (ст. 189 КК).
35. Шахрайство (ст. 190 КК).
36. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК).
37. Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192 КК).
38. Поняття та види знищення чи пошкодження майна (ст. 194, 196 КК).
39. Порушення обов'язків щодо охорони майна (ст. 197 КК).
40. Контрабанда (ст. 201 КК).
41. Зайняття гральним бізнесом (ст. 203 – 2 КК).
42. Фіктивне підприємництво (ст. 205 КК).
43. Протидія законній господарській діяльності (ст. 206 КК).
44. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (ст. 209 КК).
45. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). (ст. 212 КК).
46. Шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК).
47. Умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції (ст. 227 КК).
48. Порушення правил екологічної безпеки (ст. 236 КК).
49. Приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення (ст. 238 КК).
50. Незаконне полювання (ст. 248 КК).
51. Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом (ст. 249 КК).
52. Безгосподарське використання земель (ст. 254 КК).
53. Створення злочинної організації (ст. 255 КК).
54. Сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності (ст. 256 КК).
55. Бандитизм (ст. 257 КК).
56. Терористичний акт (ст. 258 КК).
57. Втягнення у вчинення терористичного акту (ст. 258¹ КК).
58. Створення терористичної групи чи терористичної організації (ст. 258³ КК).
59. Сприяння вчиненню терористичного акту (ст. 258⁴ КК).
60. Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (ст. 260 КК).
61. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (ст. 262 КК).
62. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК).